

Osaamista
ja oivallusta
tulevaisuuden
tekemiseen

Arto Tuohimaa

Työelämäyhteistyön kehittäminen osana Metropolia AMK:n elokuvan ja television tutkinto-ohjelman medianomikoulutusta

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi YAMK

Digitaaliset mediapalvelut

Opinnäytetyö

05.10.2021

Tekijä(t)	Arto Tuohimaa
Otsikko	Työelämäyhteistyön kehittäminen osana Metropolia AMK:n elokuvan ja television tutkinto-ohjelman koulutusta
Sivumäärä	95 sivua
Aika	05.10.2021
Tutkinto	Medianomi YAMK
Tutkinto-ohjelma	Digitaaliset mediapalvelut (ylempi AMK)
Suuntautumisvaihtoehto	
Ohjaaja	Lehtori Antti Pönni
Tässä opinnäytteessä tutkittiin työelämäyhteistyötä osana Metropolia Ammattikorkeakoulun elokuvan ja tv:n tutkinto-ohjelman medianomitutkinnon koulutusta. Tavoitteena oli selvittää työelämäyhteistyön nykytilaa ja kehittämisen mahdollisuuksia sekä arvioida työelämäyhteistyön eri muotojen vaikuttavuutta yhtenä ammattikorkeakoulurahoituksen instrumenteista. Työssä selvitettiin, millaisia tutkinto-ohjelman työelämäyhteistyön muodot, sisällöt ja tavoitteet ovat ja miten niitä voitaisiin kehittää, jotta ne palvelisivat paremmin oppimistavoitteita ja niiden koordinoitua sekä tutkinnon taloudellisia tavoitteita. Työn tavoitteena on tuottaa kehitysehdotuksia työelämäyhteistyön parantamiseksi tutkinto-ohjelman käyttöön. Aihetta tutkittiin opintototeutusten näkökulmasta, joissa työelämätaho on määritelty toteutuksen osapuoleksi joko yhteistyökumppanina, tilaajana tai työharjoittelupaikan tarjoajana. Myös av-alan, mediakentän ja tuotantoprosessien muutosta sekä markkinointiviestinnän kasvavia tarpeita ja niiden vaikutuksia alan koulutuksen tarpeissa pohditaan ja analysoidaan. Työelämäyhteistyö toteutuu tutkinto-ohjelmassa laajasti eri tavoin. Projektilähtöinen opetussuunnitelma tarjoaa opiskelijoille työelämäyhteistyön mahdollisuuksia läpi opintojen. Työelämäyhteistyön koordinoinnissa havaitut vahvuudet ja käytänteet jäävät kuitenkin osittain puutteiden ja haasteiden varjoon. Suurimpana tekijänä näyttäytyy resurssien puute ja käytäntöjen kehittämisen tarve. Alan koulutuksen rahoituksen leikkaukset näkyvät selvästi opetuksen järjestämisessä, ja opetussuunnitelman muutokset konkretisoituvat vuosien viiveellä suhteessa työelämän osaamistarpeisiin. Pällekkäiset ETV:n opetussuunnitelmat ovat kuormittaneet suunnittelua ja koordinoitua. Opinnäytteiden työelämälähtöisessä hankkeistamisessa ja työharjoittelun ja hanketoiminnan koordinoinnin kehittämisessä vaikuttaisi olevan kehitettävää. Työaikaresurssien puute näkyy vähäisessä proaktiivisessa toimimisessa työelämän edustajien kanssa, ja pedagogisten menetelmien kehittämiseen kaivattaisiin panostusta. Tutkimukseni pohjalta esitetään opinnäytteen lopuksi toimenpide-ehdotuksia työelämäyhteistyön kehittämiseksi 3-vuotissuunnitelman muodossa, jossa tutkinto-ohjelman yhteisen keskustelun pohjalta tehdään priorisointivalintoja. Kolmen vuoden seurantajakson jälkeen ehdotetaan saavutettujen tulosten arviointia uuden suunnitelman laatimiseksi.	
Avainsanat	Työelämäyhteistyö, Elokuva ja tv, Ammattikorkeakoulut, av-ala

Author(s) Title	Arto Tuohimaa Development of working life co-operation at Metropolia University of Applied Sciences in the degree programme of Film and Television
Number of Pages Date	95 pages 05th October 2021
Degree	Master of Culture and Arts
Degree Programme	Digital Media Service Design
Instructor	Antti Pönni, Senior Lecturer
In this thesis, working life co-operation is studied as part of the bachelor's degree programme of Film and Television at Metropolia University of Applied Sciences. The aim was to find out about the current state of working life co-operation and the possibilities for development and to evaluate the effectiveness of different forms of working life co-operation, partly as one of the instruments of polytechnic funding. The current forms, content and goals of the degree programme were analysed in working life collaboration, and it was studied how they could be developed to better serve the learning goals and how their coordination could meet the degree's financial goals. The aim of the thesis is to offer development proposals for improving co-operation in working life for the use of the degree program. The topic is studied from the perspective of course implementations which include a representative of working life as a partner, a client or a provider of an internship. The change in the audio-visual sector, the media field and production processes is also considered and analysed, as well as the growing needs of marketing communications and their effects on the needs of education in the field. The study shows that working life co-operation is implemented in a wide range of ways in the degree programme. The project-based curriculum offers students opportunities for working life co-operation through their studies. However, the strengths and practices related to the perceived co-ordination of working life co-operation are partly overshadowed by existing challenges. The biggest factor seems to be the lack of resources and the need to develop practices. The cuts in funding for education in the field are clearly visible in the programme and the changes made to the curriculum do not concretize until years later in relation to the skills needs of working life. The overlapping curricula of the programme have also burdened the planning of teaching. There seems to be room for improvement in the working life based commissioning of theses, the development of internships and the coordination of project activities. The lack of working time resources is reflected in the lack of proactive work with representatives of working life, and more investment would be needed in the development of new pedagogical methods. Based on this research, various proposals are presented for measures to develop working life co-operation in the form of a three-year plan, in which priority choices are made based on joint discussion of the degree programme. After a three-year follow-up period, an evaluation of the results achieved is proposed to draw up a new plan.	
Keywords	Working life co-operation, Film and tv, Universities of applied sciences, Audiovisual sector

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Tavoitteet ja menetelmät	3
3 Työelämäyhteistyö ammattikorkeakoulussa: määritelmiä ja rajanvetoja	3
3.1 Säädökset ja ohjeet	3
3.1.1 Ammattikorkeakoululaki	3
3.1.2 Metropolia Ammattikorkeakoulun tutkintosääntö	4
3.1.3 Neuvottelukunnan rooli	5
3.2 Käytännön työelämäyhteistyön avaintekijöitä	5
3.3 Vertailua: esitys- ja teatteritekniikka vs. elokuva ja televisio	6
3.4 Määrittelyä: työelämäyhteistyö Elokuvan ja television tutkinto-ohjelmassa	10
4 Työelämäyhteistyö opintojen osana: opintosuunnitelma	11
4.1 Työelämäyhteistyö elokuvan ja television opintosuunnitelmassa	11
4.2 Esimerkkinä innovaatioprojekti	13
4.2.1 Tapausesimerkki 1: Innovaatioprojekti 2018	15
4.2.2 Tapausesimerkki 2: Innovaatioprojekti 2019	20
4.3 Muut työelämäpainotteiset opintojaksot	28
4.3.1 Tilaustyöprojekti	28
4.3.2 Tapausesimerkki 3: Tilaustyöprojekti 2020	29
4.3.2 Soveltavat valinnaiset opinnot	33
4.3.3 Työharjoittelu	33
4.3.4 Opinnäyte	41
4.4 Yhteenvedo	44
5 Työelämäyhteistyö asiakastuotantona: Valovirta Audiovisual	49
5.1 Asiakastuotanto opiskelijatyönä	49
5.2 Asiakastuotannon koordinointi	50
5.3 Asiakastuotannon tuotantomalli	53
5.3.1 Metropolian sisäiset tuotannot	54
5.3.2 Hanketuotannot	55
5.4 Kustannusrakenteet	57
5.5 Opiskelijatöiden hinnoittelu	60

5.6 Yhteenveto	63
6 Työelämäyhteistyö ja tulevaisuuden tarpeet	67
6.1 Työelämän muuttuva tilanne	67
6.2 Av-alan osaajatarpeista ja tilannekuvasta alalla	68
6.3 Keinot reagoida av-alan osaajapulaan	70
6.5 Kysynnän arviointi työelämäyhteydenottojen pohjalta	74
6.6 Yritysten ja korkeakoulujen yhteistyön haasteista	80
6.7 Yhteenveto	82
7 Johtopäätökset	87
8 Pohdinta ja toimenpide-ehdotukset	92
Lähteet	97

1 Johdanto

Opinnäytteeni tutkii työelämäyhteistyötä osana Metropolia Ammattikorkeakoulun (jatkossa Metropolia) elokuvan ja tv:n tutkinto-ohjelman medianomitutkinnon koulutusta. Tavoitteena on selvittää sen nykytilaa ja kehittämisen mahdollisuuksia sekä arvioida työelämäyhteistyön eri muotojen vaikuttavuutta yhtenä ammattikorkeakoulurahoituksen instrumenteista.

Olen työskennellyt vuodesta 2010 elokuvan ja tv:n tutkinto-ohjelman (jatkossa ETV) tuottajana sekä oppilaitoksen työelämälähtöisen luovan oppimisympäristön Valovirta Audiovisualin vastaavana tuottajana. Työnkuvaani kuuluu lisäksi myös jonkin verran opetusvastuita. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Metropoliasa on läpikäyty useita organisaatio- ja opetussuunnitelmamuutoksia, joista vaikuttaisi tulleen koulutusorganisaation vakiotyökalu pyrittäessä reagoimaan yhä nopeammin muuttuvan työelämän osaamistarpeisiin sekä ammattikorkeakoulurahoituksen vähenemiseen. Työelämän olosuhteet, vaatimukset ja tavat työskennellä ovat muuttuneet nopeasti digitalisoitumisen ja teknologian myötä, ja ei pelkästään av- ja media-alojen, vaan kaikkien koulutusalojen on pyrittävä muuntautumaan työelämän muutoksiin ja vastaamaan siihen soveltuvalla koulutuksella.

Pitkään kiristynyt koulutuksen rahoituspolitiikka on pakottanut korkeakouluja miettimään toimintamallejaan taloudellisesta näkökulmasta uudelleen ja luomaan uusia toimintatapoja opetussuunnitelmien toteuttamiseen. Korkeakoulurahoitukseen kohdistuvat liiketoimintavelvoitteet vaikuttavat omalta osaltaan myös toimintaan. ETV:n osalta rahoituksen vähentyminen on tarkoittanut yleisellä tasolla ryhmäkokojen suurentumista ja opetuksen painopisteen keskittymistä opintopolkujen valinnaisuuteen ja siirtymistä pois päin syventävästä ja spesifikoituneesta ammattialaopetuksesta. Yhtenä ratkaisuna rahoitusongelmaan on nähty myös työssäoppimisen ja projektityön lisääminen.

Työelämäyhteistyön merkitystä painotetaan yhä voimakkaammin osittain rahoituspaineiden johdosta, ja niin Metropoliasa kuin muissakin ammattikorkeakouluissa tehdään monella saralla töitä hedelmällisen ja vuorovaikutteisen suhteen vahvistamiseksi koulutusorganisaatioiden ja työelämän

välillä. Huolimatta aktiivisesta ja monipuolisestakin työelämäyhteistyöstä, jota Metropolissa on harjoitettu, olen kohdannut kollegoideni kanssa sen koordinoinnissa erilaisia hankauskohtia, kysymyksiä ja haasteita. Olemme pyrkineet löytämään ratkaisuja, uusia menetelmiä sekä tapoja järjestää opetusta sujuvamman ja kaikkia osapuolia hyödyttävämmän opetustoiminnan mahdollistamiseksi. Näistä lähtökohdista olen päättänyt kartoittamaan YAMK-opinnäytteessäni, millaista työelämäyhteistyötä ETV:ssä toteutetaan, ja selvittämään, miten sitä voitaisiin kehittää. Tutkimuskysymykseni on seuraava: mitkä ovat nykyisen työelämäyhteistyön muodot, sisällöt ja tavoitteet ja miten sitä voitaisiin kehittää niin, että se paremmin palvelisi sekä oppimistavoitteita että taloudellisia tavoitteita? Työn lopullisena tavoitteena on siis tuottaa kehitysehdotuksia työelämäyhteistyön parantamiseksi tutkinto-ohjelman ja samalla koko organisaation käyttöön.

Luvussa 2 esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät. Luvussa 3 käsittelen työelämäyhteistyön määritelmää ja siihen liittyviä ammattikorkeakoulun velvoitteita, luvussa 4 avaatan tarkemmin työelämäyhteistyön avaintekijöitä käyttäen esimerkkinä myös vertailevaa työelämäyhteistyömallia. Tarkastelen aihetta sellaisten opintototeutusten näkökulmasta, joissa työelämätaho on jo selkeästi määritelty toteutuksen osapuoleksi joko yhteistyökumppanina, tilaajana tai työharjoittelupaikan tarjoajana.

Luvussa 5 käsittelen ETV:n luovan työelämälähtöisen oppimisympäristön Valovirta Audiovisualin toimintaa avaten asiakastuotantojen koordinoitua käytännössä, tuotantojen eri muotoja, tapoja toteuttaa niitä sekä av-tuotannon kustannusrakenteita. Luvussa 6 pohdin av-alan, mediakentän ja tuotantoprosessien muutosta sekä markkinointiviestinnän kasvavia tarpeita ja niiden vaikutuksia koulutuksen tarpeissa. Esitän tilastoja ETV:lle tulleista työelämän yhteydenotoista toimialoittain sekä kirjoitan yritysten ja korkeakoulujen yhteistyön haasteista. Lisäksi lukujen 4-6 keskeisten havaintojen pohjalta on tehty SWOT-analyysi, joka on esitetty kunkin luvun lopussa. Luvussa 7 teen johtopäätökset tutkimuksen tuloksista ja esitän niihin pohjautuvia toimenpide-ehtotuksia luvussa 8.

2 Tavoitteet ja menetelmät

Käsittelen ETV:n opetussuunnitelman rakennetta painottaen niitä opintojaksoja, joissa työelämäyhteistyö on osa opintojakson sisältöä ja osaamistavoitteita. Tavoitteena on antaa yleiskuva, millaisella ajoituksella, opiskelijaresurssilla ja teemoilla työelämäprojektien tekemistä on suunniteltu toteutettavaksi.

Otan tapausesimerkiksi kaksi peräkkäisinä vuosina (2018 ja 2019) järjestettyä Innovaatioprojekti-opintojaksoa. Tarkastelen niillä toteutettujen työelämäprojektien onnistumista ja opiskelijoiden kokemusta niistä vertailemalla opintojaksoilta kerättyä opiskeiljapalautetta keskenään.

Vuosina 2018 ja 2019 ETV:ssä suoritettuja työharjoitteluja olen analysoinut harjoitteluista keräämäni tilastomateriaalin pohjalta. Olen kategorisoinut työharjoittelupaikat aloittain ja ammattirooleittain ja tältä pohjalta pyrkinyt määrittämään eri tyyppisten työharjoittelujen yleisyyttä.

Käytän aineistona työelämätahoilta tullessiin sähköpostiyhteydenottoihin perustuvaa materiaalia, jota olen jakanut teemoittain toimialakohtaisesti. Analysoin materiaalia kvantitatiivisesti – miten yhteydenotot jakautuvat alakohtaisesti, kuinka suuri osa on johtanut toimeksiantoon ja miten toimeksiantoon johtaneet jakautuvat suhteessa yhteydenottojen jakautumaan. Esitettävä data on rajattu vuosiin 2016–2018 sekä yhteenvetoon vuosilta 2019 ja 2020.

Käytän tutkimuksessa kirjoitusajankohtana saatavilla ollutta av-alan raportteihin, tutkimuksiin ja artikkeleihin perustuvaa lähdetietoa.

3 Työelämäyhteistyö ammattikorkeakoulussa: määritelmiä ja rajanvetoja

3.1 Säädökset ja ohjeet

3.1.1 Ammattikorkeakoululaki

Tässä opinnäytteessä työelämäyhteistyöllä tarkoitetaan sellaista opiskelijoiden ammatillista kasvua edistävää oppimis-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä

taiteellista toimintaa, jonka toteutuksessa on mukana oppilaitoksen ulkopuolinen työelämätaho joko asiakkaana tai yhteistyökumppanina. Ammattikorkeakoululaissa määritellään seuraavasti:

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja tukea yksilön ammatillista kasvua. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään harjoittaessaan ammattikorkeakoulun tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen. (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/923/4§.)

Lain määrittämään ammattikorkeakoulun tehtävään pohjautuen kukin oppilaitos pyrkii rakentamaan mahdollisimman hyvin opintoihin soveltuvaa työelämäyhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Opintojen yhteydessä toteutettavien työelämäprojektien valinta on tärkeässä roolissa tulevien alan tekijöiden ammattitaidon ja identiteetin rakentumisen osalta ja koko työelämää sekä alaa kehittävän sisällöntuotannon ja tuotantotapojen kehittämisessä.

3.1.2 Metropolia Ammattikorkeakoulun tutkintosääntö

Metropolian tutkintosäännössä opintojen tavoitteet määritellään seuraavasti:

Tutkinnon suorittaneella on valtioneuvoston ammattikorkeakouluista antaman asetuksen 1129/2014, 4 §:n mukaisesti: 1) laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä teoreettiset perusteet toimia työelämässä oman alansa asiantuntijatehtävissä; 2) valmiudet seurata ja edistää oman ammattialansa kehittymistä; 3) edellytykset oman ammattitaidon kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen; 4) riittävä viestintä- ja kielitaito oman alansa tehtäviin sekä kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön. Ammattikorkeakoulututkintoon johtavaan koulutukseen sisältyy ammattitaitoa edistävää harjoittelua, jonka laajuus on valtioneuvoston ammattikorkeakouluista antaman asetuksen 1129/2014, 3 §:n mukaisesti vähintään 30 opintopistettä. (Metropolia 2020a.)

Tutkintosäännön mukaan tutkinnosta valmistuvalla tulee olla kattavat tiedot ja taidot suoriutua työelämässä alansa asiantuntijatehtävissä sekä kyky oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Tutkinnon päätettäväksi jää, millaisella opetussuunnitelmalla tavoitteeseen päästään ja millaista työelämäyhteistyötä opinnot pitävät sisällään.

3.1.3 Neuvottelukunnan rooli

Ammattikorkeakoulun tutkinto-ohjelmilla on neuvottelukunnat, joissa on henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien lisäksi edustajia työelämästä. Yksi neuvottelukuntien tehtävistä on luoda ja kehittää tutkinto-ohjelmien yhteyksiä elinkeinoelämään. ETV:n neuvottelukuntaan on pyritty samaan mahdollisimman kattava variaatio edustajia av- alan tuotantoyhtiöistä, organisaatioista ja muista toimijoista. Neuvottelukunta toimii asiantuntijaroolissa opetussuunnitelmien, opetuksen ja muiden tutkinto-ohjelmiin liittyvien tehtävien ja toimintojen kehittämisessä, ja se antaa tarvittaessa lausuntoja tutkinto-ohjelmia sekä tutkinto-ohjelmien keskeisiä henkilövalintoja ja hankintoja koskevista kysymyksistä. Neuvottelukunnan toimikausi on kolme vuotta. ETV:n neuvottelukunta tapaa vähintään kaksi kertaa vuodessa. (Metropolia 2020b.)

3.2 Käytännön työelämäyhteistyön avaintekijöitä

Ammattipeda-sivustolla yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa määritellään yhdeksi koulutuksen laadun mittareista ja ammattikoulutuksen menestyksen avaintekijäksi, joka muodostuu oppilaitoksen, opiskelijan ja työelämän tarpeiden pohjalta. Näiden tarpeiden määrittäminen ja yhteen sovittaminen vaatii oppilaitoksen henkilöstöltä jatkuvaa tiedon päivittämistä ja riittävän stabiilia organisaation tilaa, jossa opetuksen suunnitteluun on varattu tarpeeksi aikaa ja resurssia. Toimivan yhteistyön mahdollistamiseksi osapuolten on oltava valmiita panostamaan yhteistyön ylläpitämiseen ja sen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Kun toimintatavat ja henkilökontaktit ovat molemmille osapuolille entuudestaan tuttuja, työskentely nopeutuu, luotto yhteistyöhön kasvaa ja kunnianhimoisempien kehitystavoitteiden asettaminen mahdollistuu. Yhteistyön jatkuvuus on siis perustavanlaatuinen avaintekijä. Sille luotavat puitteet ja toimintaperiaatteet voidaan muodostaa, kun kaikki osapuolet ovat valmiita resursoimaan yhteistyöhön. Työelämäyhteistyön myötä opiskelu tapahtuu yhä enemmän vuorovaikutuksessa työ- ja elinkeinoelämän kanssa ja opiskelijoiden päätöksentekotaidot, oma-aloitteisuus, vastuunotto sekä vuorovaikutus- ja tiimityötaidot kehittyvät. Näitä taitoja ja ominaisuuksia tarvitaan ammatillisen kasvun polulla kannustamaan opiskelijaa yritteliäisyyteen, sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja työllistymiseen ympäröivässä yhteiskunnassa. (Ammattipeda 2020a.)

Aidosti työelämälähtöinen toiminta ei synny sormia napsauttamalla, vaan on pitkän orientaation ja kehittämisen tulos (Ranta-Meyer 2014).

Metropolian yhteiskuntasuhteiden johtaja Tuire Ranta-Meyer kirjoittaa ammattikorkeakoulujen työelämälähtöisyyden toteutumisesta pohtivassa artikkelissaan ”Kolmikannan kaduilta yhteiskehittelyn puutarhaan – työelämälähtöisyyden uusi utopia”, ettei irtautuminen vakiintuneen ajattelun turvasatamasta aina nouse organisaation keskitetyistä kehittämisprojekteista, viestintäkampanjoista tai pedagogisten strategioiden julistuksista. Hiljaiseen tietoon perustava, ruohonjuuritason yhteistyöstä organisaatioiden ja ihmisten kanssa lähtöisin oleva näkemyksellisyys voi tavoittaa jopa paremmin voimakkaasti muuttuneen työelämän toiveet. (Ranta-Meyer 2014, s. 26.) Samassa artikkelissa Ranta-Meyer viittaa Neuvonen-Rauhalaan väitöskirjaan, jossa todetaan, ettei työelämälähtöisyys ohjaavana periaatteena elä ajassa ja arjessa, ellei se ole jatkuvan keskustelun, näkyväksi tekemisen ja kehittämisen kohteena (Neuvonen-Rauhala 2009, Ranta-Meyerin 2014, s. 25 mukaan.) Selkeä viestintä ulospäin on oleellista. Miten oppilaitoksen työelämäyhteistyön toimintamallit ja oikeat kontaktit ovat löydettävissä oppilaitoksen viestintäkanavissa? Onko tieto esitetty kiinnostavalla ja toimintaperiaatteet avaavalla tavalla, joka saa työelämän edustajat vakavasti harkitsemaan yhteistyötä rakentavana mahdollisuutena? Ammattikorkeakoulujen tarjoamat ratkaisut yhteistyölle saattavat jäädä hämäräksi, jos vaikutelma yhteistyömahdollisuuksista muodostuu liiaksi koulutusorganisaation toimintakulttuurin ja sen käsitteiden pohjalta.

3.3 Vertailua: esitys- ja teatteritekniikka vs. elokuva ja televisio

Ranta-Meyer (2014) nostaa artikkelissaan myös esiin hyvänä esimerkkinä Metropolian esitys- ja teatteritekniikan tutkinto-ohjelmassa toteutuvia työelämäyhteistyön ratkaisuja. Esitys- ja teatteritekniikan koulutus on syntynyt tarpeesta vastata esitystekniikan nopeasti kehittyvien ympäristöjen ammatillisiin haasteisiin. Esitys- ja teatteritekniikan koulutus toimii läheisesti samojen toimintojen äärellä kuin ETV:n koulutus. Tutkinnot tapahtuvat samassa toimipisteessä, ne käyttävät osin samaa kalustoa ja ohjelmistoja, ja opinnoissa voidaan hyödyntää vuorovaikutteisesti niin opetushenkilöstöä kuin opetuksen sisältöjäkin. Ranta-Meyer listaa ratkaisuja, joilla esitys- ja teatteritekniikan tutkinto-ohjelmassa on saatu työelämäyhteistyö sisällytettyä läpileikkaavasti koko koulutukseen. Ratkaisut ovat mielestäni niin selkeitä, että on perusteltua peilata, miten ne toteutuvat ETV:ssä ja olisiko käytänteissä parannettavaa. Verrattaessa on kuitenkin otettava huomioon, että sisäänotto esitys- ja teatteritekniikassa on vuosittain noin kolmannes

ETV:n sisäänotosta ja ETV:llä on vielä vuonna 2021 päällekkäisiä eri opetussuunnitelmia käynnissä. Ranta-Meyer (2014, s. 31) listaa 10 kohtaa, joita kommentoin alla ETV:n näkökulmasta.

1) Alan tuki, työelämän analysoidut tarpeet tutkinnon rakentumisessa

Tutkintojen rakentumista on vaikea verrata, sillä esitys- ja teatteritekniikan koulutus on vielä verrattain uusi ja syntynyt akuutin koulutustarpeen pohjalta. Elokuvan ja television koulutuksella on pitkät perinteet, ja vasta viimeisen noin kymmenen vuoden aikana on jouduttu miettimään alan osaamistarpeita ja koulutusta vakavasti uudelta pohjalta digitalisaation ja sen myötä muuttuneen työelämän näkökulmasta. Työelämän tarpeita kartoitetaan ja päivitetään vuosittain neuvottelukunnassa, ja alan seminaarit ja julkaisut antavat ajankohtaista suuntaa opetushenkilöstölle. Alan tarpeiden analysointi on jatkuvaa työnkuvaa opetushenkilöstölle, mutta media-alan ammattikorkeakoulutus ei ole kaikkein taipuvain työkalu vastaamaan muuttuviin alan erilaisiin osaamistarpeisiin, koska prosessi on suhteellisen hidas. Ilman kattavaa perustaitojen osaamispohjaa ei voida opettaa erikoisosaamista, ja tämä vaatii aikaa ja resursseja. Lisäksi päällekkäiset ja erilaiset opetussuunnitelmat ovat luoneet painetta opetuksen koordinoimiseen. Opetussuunnitelmaa ei voida uusia vuosittain, ja opinnot etenevät neljän vuoden sykleissä, mutta opetuksen sisältöjä ja pedagogian tapoja voidaan toki muokata.

2) Työelämän toimijat mukana jo valintakoeprosessissa

Aiempina vuosina ETV:llä on ollut mahdollisuus käyttää yksittäisiä työelämän asiantuntijoita osana valintakoehenkilöstöä. Merkittävästi kiristynyt Metropolian talouspolitiikka on vaikuttanut siihen, ettei sivutoimisia työelämän edustajia ole enää voitu palkata mukaan valintakokeisiin. Koko valintakoeprosessiin on kohdistettu resurssileikkauksia, ja nykyään opiskelijoiden valintakoearviointi tapahtuu yhä enemmän kirjallisesti ja esim. henkilökohtaisten haastatteluiden osuus on vähentynyt minimiin. Valintakoeprosessissa pyritään ennen kaikkea löytämään opiskelijoiden kykyä opintojen kypsään ja vastuulliseen suorittamiseen ja ryhmätyöhön.

3) Opiskelijoiden ammatillisten verkostojen ja työelämäkontaktien kasvattaminen orientoivista opinnoista alkaen

Ammatillisia verkostoja ja työelämäkontakteja pyritään luonnollisesti ylläpitämään eri keinoin, joista työelämäprojektit ja opintojaksoille mukaan saadut yhteistyökumppanit

näyttelevät suurehkoa roolia. Edelleen, kiristyneestä talouspolitiikasta johtuen, opiskelijoiden osallistumista alan maksullisiin ammattilaistapahtumiin tai festivaaleihin ei ole enää tuettu taloudellisesti tutkinto-ohjelman puolesta lukuun ottamatta harvoja poikkeuksia, joihin on saatu järjestettyä erillisrahoitusta. Työharjoittelu on luonnollisesti oleellinen tekijä, ja opiskelijoille informoidaan alan verkostointitapahtumista mahdollisimman paljon. Vierailuja media-alan työympäristöihin on sisällytettynä heti ensimmäisen vuoden opinnoista alkaen.

- 4) Oppimisyhteisö, jossa opiskelijat, työelämästä tulleet sivutoimiset opettajat, tutkinto-ohjelman vastuuhenkilöt ja alan työorganisaatiot toimivat tasavertaisessa yhteistyössä

Oppimisyhteisö toimii oman käsitykseni mukaan tasavertaisesti ja vertaisoppiminen on otettu opetuksessa huomioon. Työelämästä tulleiden sivutoimisten opettajien palkkaaminen on rekrytointiresurssitoimenpiteiden vuoksi ollut viime vuosina lähestulkoon olematonta. Opetus pääsääntöisesti tehdään yhteisopettajuuden periaatteella tutkinto-ohjelman oman opetushenkilökunnan toimesta. Tuoreiden ja päivitettyjen, ajankohtaisesti työelämästä kumpuavien opetussisältöjen saaminen mukaan opintojaksoille olisi oleellista, ja asia vaatisi selvästi lisää huomiota.

- 5) Projektioppimiseen nojautuva opetussuunnitelma, joka sisältää toistuvan opiskelijoiden organisoiman alan ammattilaistapahtuman järjestämisen

Projektioppimista on opinnoissa runsaasti, jopa opiskelijoiden usein peräänkuuluttaman teoriaopetuksen kustannuksella. Projektilähtöinen opetussuunnitelma nähdään kokemusten pohjalta kuitenkin ETV:n tutkinto-ohjelmaan hakevien keskuudessa vahvuutena; käytännön projektien tekemiseen tarjoutuu riittävästi mahdollisuuksia ensimmäiseltä vuosikurssilta alkaen. Projektityöskentelyn määrä on kasvanut samassa suhteessa kuin kontaktiopetuksen määrää on vähennetty. Opiskelijoilla ei ole esitys- ja teatteritekniikan tapaan vastaavaa ammattilaistapahtuman organisointia sisällytettynä opinnoissaan, mutta kurssikohtaisia osallistumisia alan tapahtumiin esimerkiksi opetuksen sisällytetyn talkootyön merkeissä tapahtuu jonkin verran. ETV:llä on suunniteltu av-alan ammattilaistapahtuman järjestämistä, ensin demon tasolla syksyllä 2020, tavoitteena vuosittainen alan ammattilaisia ja opiskelijoita yhteen kokoava tapahtuma.

- 6) Työharjoittelu ja opinnäytetyö tehdään yleensä samaan organisaatioon, opinnäytteistä pyritään nostamaan esiin puheenvuoroja aktiivisesti alan ammattijulkaisuissa

Vastaavanlaista käytäntöä ei ole. Yleisesti työharjoittelu tehdään kahdessa tai jopa useammassakin eri harjoittelupaikassa. Opiskelijoille on usein tärkeää saada mahdollisimman paljon erilaisia kokemuksia työharjoittelusta. Opinnäytteet ovat melko harvoin hankkeistettuja, ja sisällöt perustuvat yleensä opiskelijoiden omiin intresseihin ja tutkimukseen oman osaamisen kehittämisessä. Näin ollen alaa konkreettisesti kehittävät opinnäytteiden sisällöt voivat jäädä taka-alalle ja eivätkä opinnäytteet läpäise helposti mainintakynnystä alan julkaisuissa. Tässä on nähtävissä selkeä kehittämisen kohde.

- 7) Opettajat toimivat itse kentällä alan tehtävissä erilaisissa produktioissa

Harvaa poikkeusta lukuun ottamatta opettajat pääsääntöisesti työskentelevät kokopäiväisesti vain tutkinto-ohjelman tai hankkeiden työtehtävissä. Toisinaan, kesän vapaajakson aikana, opettajat toteuttavat projekteja kentällä. Lyhytkestoisia työvaihtoja suoritetaan esimerkiksi strategisen työelämäkumppanin Yleisradion kanssa.

- 8) Sivutoimisten opettajien pedagogisia taitoja ja sitoutumista opettamiseen tuetaan heitä ammattilaisina kunnioittavalla asenteella

Toteutuu tutkinnossa mallikelpoisesti, kun sivutoimisen opettajan palkkaaminen on mahdollista.

- 9) Työelämälähtöisyys nähdään vaativana verkostojen ylläpitämisenä ja kiinnostuksena koko alaa ja sen ilmiöitä kohtaan

Ensimmäisen vuoden opinnot keskittyvät antamaan opiskelijoille ymmärrystä alasta, sisällöntuotannon perusteista ja tekniikan perustaidoista, Opintojen edetessä työelämäyhteistyötä sisällytetään opintoihin kasvavissa määrin, ja se kuuluu olennaisena tekijänä useisiin opintojaksoihin. Työelämälähtöisyys on isossa kuvassa kaiken opetuksen perustana, ja ammattiin valmistava osaaminen, jopa erikoisosaaminen on lähtökohtainen tavoite, joka luonnollisesti elää opiskelija omien intressien mukaan. Verkostojen ylläpitäminen vaati henkilökunnalta kuitenkin aikaa, ja sen löytäminen näyttäytyy opetuksen arjessa tällä hetkellä haastavana. Tämä on pitkälti työajan resursointi- ja suunnittelukysymys, jossa on nähtävissä ETV:llä selkeä kehittämiskohde.

10) Tutkintotavoitteinen aikuiskoulutus

Aikuiskoulutuksen tutkinto on poistunut ETV:n koulutustarjonnasta. Vuosittain tutkintoon otetaan kuitenkin mukaan muutama monimuoto-opiskelija. Alan tarve on tällä hetkellä enemmän täydennyskoulutuksen mahdollisuuksien parantamisessa. Maksulliseen täydennyskoulutukseen panostaminen ETV:ssä voisi olla hyvä kehittämiskohde yhteistyössä alan muiden toimijoiden kanssa.

3.4. Määrittelyä: työelämäyhteistyö Elokuvan ja television tutkinto-ohjelmassa

ETV:ssä työelämäyhteistyön tavoite on tukea opiskelijoiden ammatillista kasvua erilaisten opintojaksojen myötä, joiden toteutuksessa on mukana oppilaitoksen ulkopuolinen työelämätaho joko asiakkaana, yhteistyökumppanina tai harjoittelupaikan tarjoajana. Ammattikorkeakoululain määrittämään tehtävään pohjautuen ETV:llä on joustava kenttä rakentaa opintoihin soveltuvaa työelämäyhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Näiden opintojen yhteydessä toteutettavien työelämäprojektien valinta on tärkeässä roolissa. Suunnittelussa tukena toimivalta neuvottelukunnalta saadaan ajankohtaista alan näkemystä opintojen kokonaisuuden kehittämisessä.

Yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa on yksi ammattikorkeakoulutuksen avaintekijä, joka muodostuu yhdessä oppilaitoksen, opiskelijan ja työelämän tarpeiden pohjalta. Tarpeiden määrittäminen ja yhteen sovittaminen vaatii ETV:n henkilöstöltä jatkuvaa tiedon päivittämistä ja riittävän stabiilia organisaation tilaa, jossa opetuksen suunnitteluun on varattu tarpeeksi aikaa ja resurssia. Uudenlainen ajattelu ja toimintatapojen uudistaminen ei aina välttämättä nouse organisaation uusista strategisista linjanvedoista. On otettava huomioon myös hiljainen tieto, jota ETV:n henkilöstölle on kertynyt työelämäverkostojensa yhteistyöstä vuosien mittaan.

Ulospäin suunnattavan viestinnän rooli on tärkeä, jotta ETV:n työelämäyhteistyön toimintamallit ja oikeat kontaktit ovat löydettävissä helposti. Tiedon tulisi olla esitetty kiinnostavalla ja toimintaperiaatteet avaavalla tavalla, joka tekee yhteydenoton työelämän edustajille helpoksi ja ohjaa yhteydenottoja sellaiseen muotoon, johon ETV:n henkilökunnan on helppo reagoida ja vastata.

4 Työelämäyhteistyö opintojen osana: opintosuunnitelma

4.1 Työelämäyhteistyö elokuvan ja television opintosuunnitelmassa

Vaikuttavaan työelämäyhteistyöhön halutaan panostaa, ja sen sujuvaan koordinoimiseen opintojen yhteydessä tärkein tekijä on OPS-suunnittelu. Tässä luvussa esitän, mitä ETV:n opetussuunnitelmaan työelämäprojekteihin liittyviin opintoihin on kirjattu, miten opinnot on ajoitettu ja millaisia tavoitteita niille on kirjattu.

Vuonna 2018 uudistettu ja uudelleen vielä vuonna 2020 muokattu ETV:n opetussuunnitelma rakentuu neljän vuoden opintojen aikana neljän toisiaan tukevan teeman pohjalle. Ensimmäisen vuoden aikana opiskellaan ja vahvistetaan aiempaa osaamista opiskelijan teknisestä ja sisällöllisestä osaamisesta, toisena vuotena syvennetään omaa ammattitaitoa, kolmantena vuotena sitä sovelletaan ja keskitytään kansainvälistymiseen. Neljäs vuosi fokusoituu työharjoittelun, vapaasti valittavien opintojen ja opinnäytteen kirjoittamisen myötä ammatillisen identiteetin löytämiseen ja verkostoitumiseen siirryttäessä kohti työelämää. Opintojaksojen kokonaisuus teemoittain ja jakautuminen opintopisteisiin on esitetty alla olevassa taulukossa, johon on merkitty myös jokaiseen opintojaksoon liittyvät kompetenssimääreet. (Metropolia 2020c.)

Taulukko 1. ETV:n opetussuunnitelma 2020, kompetenssimatriisi (Metropolia 2020c)

Metropolia Ammattikorkeakoulu
Elokuvan ja television tutkinto-ohjelma
Opetussuunnitelma KXC20S1

Elokuva- ja television tutkiminto-ohjelma Opetussuunnitelma KXC20S1			Kompetenssimatriisi												
			media-alan tutkimus	sisällöntuot- annon osaaminen	tuotantopros- essin hallinta	tekni- sien taitojen ymmärtäminen	projekti- osaaminen	oppimisen taidot	työhyönte- taidot	työhyönte- osaaminen	innovaatio- osaaminen	monikulttuuris- osaaminen	biologian osaaminen		
OPINTOKOKONAISUUS/Opintojakso			op												
1. opintovuosi	Tekninen ja sisällöllinen osaaminen	PERUSOPINNOT													
		Opiskelu- ja viestintätaidot	5					•	•	•			•	•	
		Media-alan ruotsi	5										•		
		ELOKUVAN JA TELEVISION PERUSOPINNOT													
		Median historia	5	•					•	•					
		Media ja yhteiskunta	5	•					•	•					
		AMMATTIOPINNOT													
		Kerronnan perusteet	5		•		•	•	•	•		•			
		Kuva- ja äänityön perusteet	5	•		•		•		•	•			•	
		Tuotannon perusteet	5	•		•		•		•	•				
Journalismin ja verkkomedian perusteet	5	•	•		•		•		•	•					
Elokuvasuunnittelu	10	•	•	•	•	•	•	•		•					
Monikamerasuunnittelu	10	•	•	•	•	•	•	•		•					
YHTEENSÄ			60												
2. opintovuosi	Oman ammattitaidon syventäminen	PERUSOPINNOT													
		Media-alan englanti	5										•		
		VALINNAISET AMMATTIOPINNOT 1 (valitaan 25)													
		Kuvan ja äänen opinnot	15	•	•	•	•	•	•	•		•		•	
		Käsikirjoittamisen ja sisällöntuotannon opinnot	15	•	•	•	•	•	•	•		•		•	
		Tuotannon opinnot	15	•	•	•	•	•	•	•		•		•	
		Harjoitusprojekti	10	•	•	•	•	•	•	•		•		•	
		VALINNAISET AMMATTIOPINNOT 2 (valitaan 30)													
		Radio 1	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•	
		Radio 2	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•	
Fiktioelokuva 1	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•			
Fiktioelokuva 2	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•			
Dokumentti 1	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•			
Dokumentti 2	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•		•			
YHTEENSÄ			60												
3. opintovuosi	Ammattitaidon soveltaminen ja kansainvälistyminen	PERUSOPINNOT													
		Media-alan yrittäjyys	5									•			
		VALINNAISET AMMATTIOPINNOT 3 (valitaan 15)													
		Monikameratuotanto	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
		Tilaustyö	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
		Drummaajan konsepti	15	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	
		AMMATTILINEN KEHITYMINEN													
		Monialainen innovaatioprojekti	10		•	•	•	•	•	•		•	•	•	
		SOVELTAVAT VALINNAISET OPINNOT	30	•								•	•	•	
		YHTEENSÄ			60										
4. opintovuosi	Ammatillinen identiteetti ja verkostoituminen	PERUSOPINNOT													
		Menetelmäopinnot ja oppinnytvalmiudet	5	•	•		•	•	•	•	•		•		
		SOVELTAVAT VALINNAISET OPINNOT	10	•							•	•	•		
		TYÖHARJOITTELU													
		Harjoittelu 1	15	•			•	•		•		•	•	•	
		Harjoittelu 2	15	•			•	•		•		•	•	•	
		OPINNÄYTTE													
		Opinnäytetyö	15	•		•	•		•	•	•		•	•	
		YHTEENSÄ			60										

Ensimmäisen ja toisen vuoden opinnot ovat perus- ja ammattiopintoja, joissa työelämäyhteistyö opintojen toteutuksissa on vähäistä, mutta tapauskohtaisesti mahdollista, mikäli opintojakson sisältöön sopiva työelämäprojekti on tarjolla. Näitä opintojaksoja ovat mm. harjoitusprojekti (10 op), elokuvaprojekti (10 op), monikameraprojekti (10 op) ja muut projektimuotoiset opinnot, joissa voidaan hyödyntää työelämäyhteistyötä. Työelämäprojektien sisällyttäminen opintojaksoille keskittyy kolmannen ja neljännen vuosikurssin opintoihin, joissa niitä tehdään kolmessa laajemmassa opintokokonaisuudessa. Näitä ovat tilaustyö, innovaatioprojekti ja soveltavat valinnaiset opinnot. Näiden opintokokonaisuuksien lisäksi työelämäyhteistyötä toteutuu työharjoittelussa joka suoritetaan kahdessa 15 opintopisteen tai yhdessä 30 opintopisteen jaksossa, sekä hankkeistetuissa opinnäytetyöissä, joissa on mukana työelämäyhteistyökumppani. Jotta opinnäyte voidaan hankkeistaa, tulee työelämäkumppanin maksaa joko oppilaitokselle tai opiskelijalle työn tekemisestä, opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja, tai työelämäkumppanin tarkoituksena on alusta lähtien hyödyntää opinnäytetyön tuloksia omassa toiminnassaan. Sovellettavista kriteereistä sovitaan kirjallisesti hankkeistussopimuksessa ennen opinnäytetyön aloittamista. Käsittelen luvussa 5

kokonaan työelämäprojektien toteuttamiseen kohdistettuja valinnaisia ja joustavia opintoja ETV:n luovassa oppimisympäristössä Valovirta Audiovisualissa.

4.2 Esimerkkinä innovaatioprojekti

Innovaatioprojekti on 10 opintopisteen toteutus, joka ajoittuu kolmannen vuosikurssin syysjaksolle. Tuoreimpaan opintosuunnitelmapäivitykseen opintojakson nimeen liitettiin monialainen-etuliite, joka viittaa Metropolian tavoitteiseen saada synnytyksi mahdollisimman monipuolista ja monialaista, sekä tutkintorajoja ylittävää ja työelämäyhteistyötä tavoittavaa toimintaa. Monialaisen innovaatioprojektin määritellyt sisällöt ja osaamisperusteet asettavat opiskelijan uudenlaisten haasteiden eteen. Aiemmissa opinnoissa opitut taidot toimivat työkaluina uusien taitojen oppimisessa ja laajemman kokonaiskuvan muodostamisessa tulevaisuusorientoituneen konseptointityöskentelyn sateenvarjon alla. Opetuksen sisällössä painotetaan asiakas- tai käyttäjäymmärrystä, sopimuksia ja tekijänoikeusasioita, tuotteistamista, viestinnän ja markkinoinnin merkitystä sekä hyödynnettävyyden suunnittelua. Opiskelijalle pyritään antaa valmiudet soveltaa projekti- ja verkostotyöskentelyä sekä omaa luovuuttaan ja osaamistaan alueellisessa, valtakunnallisessa tai kansainvälisessä kehittämistyössä. Opintojaksoille valituissa kehittämishankkeissa opiskelijoiden tavoite on kehittää vastuullisesti monialaisten toimijoiden kanssa innovatiivisia käytännöllisiä ja konkreettisia ratkaisuja, toimintatapoja, tuotteita tai palveluja, joilla vastataan metropolialueen monimuotoisiin tulevaisuuden tarpeisiin ja nykyisiin haasteisiin. (Metropolia 2020d.)

Metropolian kulttuurituotannon lehtori Laura-Maija Hero kirjoittaa ”Learning to develop innovations. Individual competence, multidisciplinary activity systems and student experience” -väitöskirjassaan monialaisuudesta innovaatiossa ja kuinka sen kehittämisessä oppimiseen soveltuvien toimintajärjestelmien suunnittelussa voi olla välittömiä havaittavia vaikutuksia opiskelijan osaamisen kehittymiseen. Heron väitöskirjasta uutisoivassa Turun yliopiston mediatiedotteessa kirjoitetaan, että tutkimuksen tulosten pohjalta Hero löysi erilaisia keskeisiä osaamistekijöitä, joista innovaatiokyvykyys voi muodostua. Yksilötasolla tällaisia ovat erilaiset henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten hyvä itsetunto, itsehallinta, motivaatio ja sitoutuminen, joustavuus, saavutus- ja tulevaisuusorientaatio, luovan ajattelun taidot sekä sosiaaliset taidot, kuten verkostoitumisen ja viestinnän taidot. Hero nostaa opiskelijoiden henkilökohtaisten

ominaisuuksien huomiointia opetuksen keskiöön ja toteaa myös, että monialaisissa innovaatioprojekteissa tärkein oppimiseen liittyvä muuttuja vaikuttaa olevan yhdessä toimiminen, ei niinkään tuotettu innovaatio. Muita tärkeitä esille nousseita osaamisalueita innovaatioiden kehittämisessä ovat myös kehittämisprojektin hallintataidot, kuten johtamisen taidot sekä valmistamisen, tuotteistamisen, myynnin, markkinoinnin sekä yrittäjyyden suunnittelun taidot. (Hero 2019, Turun yliopiston 2019 mukaan.)

Media-alan työn muuttuu yhä enemmän freelance-pohjaiseksi ja lyhytjaksoittaiseksi työksi. Tulevaisuuden tekijöillä täytyy olla kykyä oman osaamisen brändäämiseen ja kehittämiseen, ja toimimiseen alati vaihtuvissa työyhteisöissä. Se vaatii ymmärrystä siitä, mitä ryhmässä, tai siinä johtavassa roolissa toimiminen tarkoittaa. Uuden sisällön jatkuvan ideoimisen merkitys on oleellista. On tärkeää, että opiskelijat saavat opintojensa aikana kokemuksia toimimisesta oman osaamisalansa mukavuusalueen ulkopuolella, toimien ja innovoiden erilaisissa toimintaympäristöissä, uudenlaisten haasteiden parissa. Mutta myös monialaisten innovaatioprojektien sisällöt tulisi suunnitella mielestäni sellaisiksi, joissa myös oman alan osaamista pystyttäisiin ainakin osin hyödyntämään opiskelijaa motivoivasti. Projekteissa tulisi olla osa-alueita, joissa ryhmät voivat oppia toisiltaan ja asettaa omaa kompetenssiaan testiin. Toisin sanoen, projektien ja työelämäkumppanien valintaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Opiskelijoiden motivaatio ja sitoutuminen, niin kuin Hero mainitsee, on innovaatiokyvykkyyden keskeinen tekijä. Samoin on pohdittava, mitä monialaisuudella tarkemmin tarkoitetaan. Minkä alojen vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä syntyisi hedelmällisimmät tulokset?

Monialainen toimintajärjestelmä voi tukea innovaatio-oppimista, jos se mahdollistaa optimaalisesti konfliktien ja ristiriitatilanteiden syntymistä, opiskelijoille uusia verkostoja ja tiimejä, ja tilaisuuksia tunnistaa kompetensseja. Lisäksi tarvitaan työelämän avointa haastetta autenttisen oppimiskokemuksen ja verkostojen takaamiseksi. (Hero 2019, Turun yliopiston 2019 mukaan.)

Työelämältä toivotut avoimet haasteet vaativat innovaativastuussa olevilta opettajilta perusteellista ja aikaa vaativaa ennakkosuunnittelua sekä verkostotyötä niin organisaation sisällä kuin työelämäkontaktoinnin suhteen. Palaan vielä myöhemmin luvussa lyhyesti haasteiden koordinoitua varten Metropolian perustamaan, tutkinto-ohjelmissa operoivan MINNO-koordinaattorin rooliin.

Hero esittää väitöskirjassaan pedagogista teoreettista mallia innovaatio-opetuksen suunnittelun tueksi. Siinä keskeisiä opetuksen sisältöjä ovat esimerkiksi luovien ideoiden kehittäminen, tulevaisuusorientaatio, konseptointi, prototypointi ja testaus sekä implementoinnin ja yrittäjyyden suunnittelun vaiheet. Mainittuja osa-alueita onkin pyritty aina sisällyttämään ETV:n innovaatioprojekteihin. Tulevaisuusorientoinnin ja yrittäjyyden suunnittelun sisällöt ovat olleet enemmän taka-alalla keskittyessä enemmän tuotantoprosessiin ja valmiin lopputuloksen aikaansaamiseen.

Monialaisella, verkottuneella koulutuksella voidaan mahdollistaa uusien lisäarvoa tuottavien ratkaisujen syntyminen. Tällaisia oppimisen muotoja olisi hyvä soveltaa vaikeiden yhteiskunnallisten, ekologisten ja sosiaalisten ongelmienkin ratkomiseen. Tärkeintä on kuitenkin osaamisen kehittyminen - innovaatiokyvykkäät nuoret ovat tulevaisuutemme toivo. (Hero 2019, Turun yliopiston 2019 mukaan.)

ETV:n opiskelijoilla on tulevaisuuden media-alan ja viestinnän osaajina hyvä mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnallisesti globaalilla tasolla. Nykypäivän sosiaalisen median ja viestinnän keinojen nopeus antaa mahdollisuuden viestien leviämiseen lähes reaaliajassa jokaisen ulottuville. Yhä tärkeämpää ja ratkaisevaa on, millaisiin aiheisiin tartutaan, miten niitä käsitellään ja millaiseksi sisältöä osataan muokata. Ulospäin suuntaavan asenteen ja yhteiskunnallisesti valveutuneen sekä kriittisen näkökulman huomioiminen opetuksen sisällöissä on vallitsevassa maailman nykytilassa oleellista. Meidän kaikkien vastuulla on miettiä, miten maailmankuvastamme tehdään vastuullisempi. Monialainen innovaatioprojekti tarjoaa parhaimmillaan opiskelijoille hyvän ponnistuspinnan kohti laajempaa käsitystä oman kompetenssinsa hyödyntämisestä isommassa kokonaisuudessa.

ETV:n innovaatioprojekteissa on aiempina vuosina ollut varioivia tapoja toteutuksille. Yhteistä niille on aina ollut työelämäyhteys ja konseptointiin perustava projektityöskentely, iteraatioon, demoamiseen ja prototyyppitestaamiseen liittyvä prosessi. Esittelen seuraavissa luvuissa kahden esimerkkitapauksen kautta innovaatioprojekteissa 2018 ja 2019 tehtyjä työelämäprojekteja ja niissä saavutettuja tuloksia sekä opintojakson jälkeen kerättyä opiskelijapalautetta.

4.2.1 Tapausesimerkki 1: Innovaatioprojekti 2018

Opintojaksolle osallistui 22 opiskelijaa ETV:n vuoden 2016 sisäänottoryhmästä. Opiskelijoiden opinnot noudattivat vuoden 2015 opetussuunnitelmaa, jossa tutkinnossa

oli neljä eri suuntautumisvaihtoehtoa, joihin haettiin suoraan valintakokeissa (käsikirjoittaminen, tuotanto, kuva & leikkaus ja äänisuunnittelu). Näin ollen läpi opintojen eri suuntautumiset ovat saaneet omaan ammattialaansa keskittynyttä opetusta. Etenkin kolmannella vuosikurssilla opiskelijoiden tahtotila oman ammattialan osaamisen testaamiseen ja soveltamiseen on suuri, mikä asetti haasteita innovaatioprojektin toteutukselle valittavien työelämäprojektien valintaan. Jotta kaikilla olisi ollut mielekästä ja riittävän vastuullista oman alansa tekemistä, täytyi oikean kokoisia ja sisältöisiä projekteja olla riittävä määrä. Yhden opintopisteen vastatessa 27 tuntia kaikkea opiskelijan 10 opintopisteen opintojaksolla tekemää työtä, jokaisella opiskelijalla on lähtökohtaisesti 270 tunnin resurssi innovaatioprojektissa tehtyyn työhön. 22 opiskelijan yhdeksän viikon aikana tekemää työtä kertyy siis tällä kaavalla laskennallisesti yhteensä 5 670 tuntia. Lukujärjestykseen merkittyjä innovaatioprojektipäiviä oli varattu yhteensä 32 päivää. Toteutuvien työtuntien seuranta on haastavaa, vaikka tälläkin toteutuksella käytettiin päivä- ja opiskelijakohtaista työtuntiseurantataulukkoa. Työtuntien laskennassa suhteessa myönnettäviin opintopisteisiin on seikkoja, joita opettajat joutuvat pohtimaan. Mitkä ovat kuormittavuustekijät, ja ovatko eri osaamistasolla olevien opiskelijoiden työn määrä kokonaan vertailukelpoinen?

Opintojaksolle valittiin kolme työelämäkumppania, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ry (SKS), Makita Oy ja Yleisradio Oy (Yle). SKS:n kanssa olimme tehneet yhteistyötä jo kolmessa projektissa aiemmin ja käsittelenkin tapausta osittain yhtenä kokonaisuutena. SKS:n kanssa oli tehty aiesopimus yhteensä kuuden lyhytelokuvan konseptista. Työelämäyhteistyökumppanilla oli tarve tavoittaa uutta ja etenkin nuorempaa kohderyhmää viestinnässään. Yhteistyön muodoksi valikoitui fiktiivinen lyhytelokuvan muoto, jossa kuhunkin lyhytelokuvaan oli kirjoitettu sisään teema, jota tilaaja halusi viestinnässään nostaa esiin. Kaikille teemoille päätettiin valita oma genre. Ensimmäisessä lyhytelokuvassa teema oli suullisen kulttuuriperinnön muuttaminen kirjalliseksi (*Mutsis on SKS 2016*) genrenä romanttinen komedia, toisessa kansanperinteen keruu (*Lönnrot files 2016*) genrenään scifi ja kolmannessa kirjallisuuden vienti (*Murder by the book 2017*). Murder by the bookin genreksi valikoitui film noir, joka inspiroi tekijöitä tekemään perusteellista tutkimusta genren kerronta- ja tyyliin liittyen. SKS:n tarjoama yhteistyö tarjosi optimaalisen asetelman opiskelijoille tuottaa elokuvakerronnallista sisältöä paljon mahdollisuuksia tarjoavan viitekehyksen sisässä. Käsikirjoitukset lyhytelokuvaan tehtiin tilaajan kanssa käytyjen keskustelujen ja sen pohjalta tehdyn researchin lähtökohdista vapaasti ideoiden.

Kaikessa suunnittelussa punaisena lankana kulki tilaajan asettama teema. 7–10-minuuttisen lyhytelokuvan laadukas tuotanto vaatii jo yli 20-henkisen työryhmän mukaan lukien käsikirjoittamisen, ennakkotuotannon, kuvaukset ja jälkituotannon vaiheet, joten SKS-projekti tarjosi aina kymmenisen taiteellisesti päävastuullista roolia ja toiset kymmenen muita tärkeitä työrooleja. Neljännen ja toistaiseksi konseptitoteutuksesta viimeiseksi jääneen lyhytelokuvan aiheena olivat kriittiset editiot, tyylilajinaan komedia. (*Turska pakkasesta* 2018). Laadukkaan lyhytelokuvan tuotanto vaatii riittävästi taloudellista resurssia ja yhteistyö SKS:n kanssa mahdollisti ammattinäyttelijöiden palkkaamisen sekä lavastus-, puvustus- ja maskeerausosastojen osaamisen hankkimisen opiskelijaryhmän ulkopuolelta. Tuotanto toteutettiin studiokuvauksena oppilaitoksen omassa studiossa, joten demoamiseen, harjoitteluun ja lavasteiden rakentamiseen oli käytettävissä melko optimaalinen aika. Lopputulos oli lopulta 10-minuuttinen lyhytelokuva, joka kertoo *Aleksis Kiven Kihlaus*-näytelmän teatteriesityksen harjoituksista kohti ensi-iltaa, ja siinä syntyvistä käsikirjoituksen tulkinnan väärinkäsityksistä näyttelijöiden ja ohjaajan välillä. Kriittiset editiot -aiheen näkökulma tuotiin mukaan ulkopuolisen kommentoijan avulla, joka kommentoi kohtauksien väleissä syntyneitä vääriä tulkintoja näytelmän alkuperäiskäsikirjoituksesta.

SKS-projektin kanssa samanaikaisesti tuotettiin kahta muuta tuotantoa, joista toinen oli työkaluvalmistaja Makita Oy:lle tehty mainosvideotuotanto. Makita-projekti otettiin toteutukselle mukaan tuotannon opiskelijan ehdotuksesta, jolla oli oma kontakti tilaajaan. Opiskelijaryhmässä oli mielenkiintoa mainosvideoformaatin toteuttamiseen, ja kun lähtökohdista sekä toimitusvastuisiin liittyvistä tekijöistä oli saatu sovittua tilaajan kanssa, koettiin tuotannon olevan mahdollinen opiskelijatyönä toteutettavaksi. Tekijät valittiin niin, että taiteellisesti vastuulliset roolit jakautuivat eri tekijöille kuin SKS-projektissa.

Selkeästi kaupallisiin toimijoihin ja lopputuotteen kaupallisiin markkina-arvoihin liittyvä oppilaitosyhteistyö on asettava aina tarkan harkinnan alle. Tuotannolle asettuu toimitusvastuuseen niin aikataulullisesti kuin laadullisesti erilaisia vaatimuksia kuin esimerkiksi monella tapaa joustavammassa SKS-tyyppisessä yhteistyössä, jossa tuotteen kaupallinen hyödyntäminen ei ole keskiössä, vaan oleellista on halutun viestin välittäminen tietyille kohderyhmälle. Työskentely ison kaupallisen toimijan kanssa on myös haastavampaa päätöksenteon hierarkkisuuteen ja tarkkuuteen liittyen. Makitan tapauksessa suunnitelmat tuli saada hyväksyttyä monikansallisen yrityksen japanilaisella toimitusjohtajalla asti, eikä kaikesta voitu sopia suoraan kotimaisen

viestintäyksikön kanssa. Kaiken kaikkiaan kommunikaatio sujui kuitenkin suhteellisen hyvässä aikataulussa, ja Makitan kanssa työskentely oli vuorovaikutteista eikä perinteisen mainostuotannon tuottamisesta poikkeavaa. Itse tuotannossa oli jonkin verran haasteita, mutta lopulta lopputulokseen oltiin molempien osapuolten kanssa tyytyväisiä. Tuotannon budjettiin varatulla resurssilla katettiin tuotannosta aiheutuneet kustannukset ja opiskelijat saivat vuokrattua käyttöönsä haluamaansa kuvauskalustoa, jota oppilaitoksella ei ollut tarjota. Casting tehtiin tuotannon puolesta, tilaajan vastuulle jäivät neuvottelut näyttelijän esitysoikeuksista ja niistä maksettavista korvauksista, oppilaitoksen konsultoidessa näyttelijän oikeuksiin liittyviä sopimuskäytänteitä. Opiskelijoiden toiveet ja tavoitteet mainosformaatin suunnittelusta ja siihen liittyvän laatustandardin saavuttamisesta toteutuivat ja video julkaistiin asiakkaan toiveesta syysmarkkinoille 2019 (*Makita – Get the job done* 2018).

Kolmas projekti tehtiin yhteistyönä Ylen Radioteatterin kanssa. Käsikirjoittajille ja äänisuunnittelijoille haluttiin tarjota enemmän vastuullista työtä. Perinteissä videotuotannossa näiden ammattialojen työ keskittyy käsikirjoittajilla tuotannon alkuun, ja äänisuunnittelijoille puolestaan loppuun, eikä tuotannon kaaren keskivaiheilla ole tarjolla jatkuvasti työllistävää, vastuullista tekemistä. Yle Draama/Radioteatterilla oli tähän tarkoitukseen erinomaisesti sopiva projekti tarjolla. Käynnistyi projekti, jossa tavoitteena oli tehdä draamallisia kuunnelmia, joiden käsikirjoitukset pohjautuisivat näkövammaisten henkilöiden toiveiden pohjalta. Toiseksi yhteistyökumppaniksi projektiin saatiin Näkövammaisten kulttuuripalvelut ry, jonka toimesta löytyivät haastateltavat henkilöt, joita nimitettiin ”Toivojiksi”. Muodostimme kolme käsikirjoittaja-äänisuunnittelija-työparia, jotka työskentelivät yhdessä koko prosessin läpi haastatteluista äänityksiin ja jälkitöihin. Yle tarjosi merkittävän resurssin projektin koordinoimiseen tarjoten käyttöömmme käsikirjoituskonsultointia, useita ammattiääninäyttelijöitä sekä kaikki kolme Ylen kuunnelmastudiota yhdeksi päiväksi äänikirjastojen käytön ja käyttötuen kera. Opiskelijoille tämä oli merkittävä kokemus päästä työskentelemään ammattimaisesti Ylen tarjoamissa tiloissa. Lopputuloksena syntyi kolme näyteltyä kuunnelmaa, joiden kestot vaihtelivat 12 minuutista 20 minuuttiin (*Haavoittunut, Kartanomysteeri, Nauhuri* 2018).

Opintojakson päätteeksi kaikki 22 opiskelijaa antoivat anonymia palautetta 51 palautekysymyksen pohjalta, joista 10 kysymystä oli varattu avoimelle vastauskentälle. Myöhemmin luvun lopussa esitettävissä taulukoissa näkyy, miten opiskelijat kokivat

opintojaksolla teorian ja käytännön suhteen, ammatillisia vahvuuksia ja oppimista edistävän kokonaisuuden sekä merkityksen työelämäosaamisen kannalta vertailluna 2018 ja 2019 toteutetuissa innovaatioprojekteissa. Vastauksissa on käytetty numeroskaalaa 1–5, jossa 1 on heikoin arvo ja 5 paras arvo.

Palautteessa pyydettiin myös avoimia vastauksia. Miten kehittäisit innovaatioprojektia? -kysymykseen annetut vastaukset painottuivat ensisijaisesti opintojaksolla tehtyjen projektien ongelmalliseen aikataulutukseen ja työmääräkuormituksen epätasapainoiseen jakautumiseen. Äänen kontaktiopetusta/konsultaatiota toivottiin selvästi enemmän. Miten toteuttamasi projekti tuki ammatillisia valmiuksiasi/amatillisuuttasi ja miten toteuttamasi projekti tuki ammatillisia valmiuksiasi/amatillisuuttasi- kysymyksiin annetuissa vastauksissa työelämäyhteistyö koettiin lähtökohtaisesti palkitsevaksi ja onnistuneeksi, alla suoria lainauksia opiskelijoiden anonyymeistä kommentteista:

"Opin tekemään töitä täysin tilaajan vaatimusten mukaisesti, tekemään kompromisseja ja päästämään irti nopeammin ns. hyvistä ideoista, vaikka ne olivat omasta mielestäni hyviä, mutta eivät palvelleet tilaajan odotuksia."

"Opin elokuvan yksityiskohtaisten yksityiskohtien merkityksen lopputulokseen. Ryhmän panoksen ja asennoitumisen merkitys valtava."

"Sain mahdollisuuden laittaa peliin kaiken tämänhetkisen taitoni äänitöissä ja se oli palkitsevaa. Opin aikataulutusta, teknisiä asioita, ihmisten kohtaamista. Haluaisin oppia lisää työelämän käytäntöjä ja konventioita jokaisella äänen osa-alueessa (kenttätyö, jälkityöt, suunnittelu)."

"Projektin aikana pääsin kokeilemaan omaa ammatillista osaamistani ja sain itsevarmuutta omaan työskentelyyni. Vaikka asiakastöissä ei pääse aina tekemään juuri sitä mitä itse haluaa, voi omaa osaamistaan hyödyntää ja siten saavuttaa parhaan mahdollisen lopputuloksen."

"Opin radiokuunnelman tekemisestä sekä taiteellisesti että teknisesti paljon ja uskon, että minulla on nyt kohtalaisen hyvät valmiudet tehdä tulevaisuudessa tämän kaltaisia projekteja. Haluaisin jatkossa päästä tekemään pidempää kuunnelmaa ja kehittää äänisuunnittelutaitojani vielä lisää, sillä radio avaa rajattomat mahdollisuudet äänen tekemiselle."

"Projekti antoi ammatillista työkokemusta ja valmiuksia työelämään. Oli sekä oppimisen että kokemuksen kannalta hyvä tilaisuus päästä työskentelemään ammattilaisten kanssa. Opin uusia asioita omasta alueesta ja pääsin tekemään ja kokeilemaan töitä, joita en ole vielä päässyt koulussa tekemään."

"Sain paljon ammatillisia valmiuksia esituotannon vaiheesta ja myös yleisesti elokuvan tekemisestä alusta loppuun."

"Opin paljon mainostuotannon kasaamisesta ja toteuttamisesta - hyödyllinen ja

onnistunut kurssi!"

"Pääsin tekemään töitä, joita tulen todennäköisesti tekemään valmistumisen jälkeen. Opin paljon luovasta valaisusta ja leikkaamisesta. Haluaisin oppia lisää yleisesti valaisusta, sillä sen opetusta mielestäni ei voi koskaan olla liikaa."

"Olin hieman hukassa tuotanto-opintojeni kanssa aikaisemmin, koska pelkäsin, ettei minua enää kiinnosta tuotantohommat. Tämän kurssin aikana opin taas uudella tavalla tykkäämään. Ainakin apulaisohjaajan rooli kiinnostaa paljon enemmän. Olen nyt varmempi toimiessani ja uskon, että opin tästä eteenpäin nopeammin."

"Opin tilausasiakkaan kanssa työskentelystä paljon. Miten hienovaraista se pitää olla. Ryhmätyöskentelytaitoni myös kehittivät."

"Opin monipuolisuutta sekä elokuvallisuutta, miten saadaan elokuvallisempaa jälkeä. Tuo hyödyttää työskentelyäni paljon tulevaisuudessa haluan yhdistää oppimiani omassa työskentelyssä (dokumenttielokuvien tuotannoissa)"

"On hienoa päästä työskentelemään ns. "oikeissa olosuhteissa", jonka työelämäyhteistyö luo ympärilleen. Opiskelijat tekevät työt enemmän tosissaan, kun on kyseessä uskottava asiakas sekä projekti."

"Työelämäyhteistyö mielestäni 5/5"

"Huomasi, miten vaikeaa on puskea hyviä ideoita asiakkaalle läpi, joka ei juurikaan ymmärrä alasta ja on varovainen."

"Työelämäyhteistyö oman lisänsä työskentelyyn. Ehkä jokainen vaati itseltään hieman enemmän, kun ollaan vastuussa firmalle tms."

"Toivoisin tällaista lisää osaksi muitakin kursseja. Työelämäyhteistyö osaavien ammattilaisten kanssa tarjoaa ensikäden relevanttia tietoa kunkin hetkisestä tilanteesta työnantajan perspektiivistä."

4.2.2 Tapausesimerkki 2: Innovaatioprojekti 2019

Valitsin esimerkeiksi vertailulähtökohdan vuoksi kaksi peräkkäisinä vuosina toteutettua innovaatiokurssia, sillä ne toteutettiin erilaisin lähtökohdin ja vuoden 2019 toteutukselle yhdistettiin samaan ryhmään 3. vuosikurssin elokuva- ja televisiotuotannon ja 4. vuosikurssin tv- ja radiotuotannon opiskelijoita. Opintojaksolle osallistui yhteensä 22 opiskelijaa, täsmälleen yhtä paljon kuin vuoden 2018 innovaatioprojektiin, vaikka mukana oli tällä kertaa yksi vuosikurssi enemmän. Kymmenen opintopisteen toteutuksella innovaatioprojektin opinnot oli ajoitettu lukujärjestykseen kaksi viikkoa tiiviimpään ajanjaksoon, seitsemälle viikolle. Molemmissa toteutuksissa viikon syysloma oli opintojakson keskellä. Innovaatioprojektissa 2018 lukujärjestykseen merkittyjen 32 päivän sijaan 2019 toteutuksella päivien määrä oli vähentynyt noin kolmanneksella, 20 päivään. Opintojaksolle valittiin kaksi työelämäkumppania, Kustannusosakeyhtiö Otava

ja Yleisradio Oy. Otavan kanssa yhteistyön mahdollisuudesta oli keskusteltu jo pidemmän aikaa, ja lopulta tilaajan sisältötarpeet tuntuivat sopivan toteutettavaksi konseptointia vaativan luonteensa vuoksi innovaatiokurssilla. Otavaa kiinnosti tehdä yhteistyötä lukion uuden 2021 opetussuunnitelman tuotteidensa kanssa ja erityisesti perinteisen oppikirjatekstin paketoinnissa uusiin muotoihin, joissa hyödynnetään videota, animaatiota ja infografiikkaa. Tämä sopi hyvin kurssin tavoitteisiin konseptointityöskentelyn osalta.

Toiseksi työelämäkumppaniksi valittiin nuorille aikuisille suunnattu mediabrändi Yle Kioski, jonka tarkoitus on tuottaa merkityksellistä sisältöä nuorille aikuisille vuorovaikutuksessa heidän kanssaan toimien pääosin kolmansilla alustoilla. Yle Kioskilta saatiin kolme erilaisia suunnitteluhaastetta: 1. Uudenlainen mediakokonaisuus, joka yhdistää luontevasti somekanavan ja sovelluksen. 2. Palvelullinen sovellus, joka auttaa nuoria arjessa. 3. Livelähetykset uusissa kanavissa.

Opintojakson orientaatioissa opiskelijoille esiteltiin opintojakson tavoitteet ja käytettävät menetelmät, mukana olevat työelämäkumppanit ja alustavat suunnitteluhaasteet. Opiskelijoita perehdytettiin innovaation käsitteisiin ja konseptien luomiseen liittyvään prosessiin. Seuraavana päivänä työelämäkumppanit esittivät suunnitteluhaasteensa koko opiskelijaryhmälle, jonka jälkeen opiskelijat jaettiin kuuteen 3-4 hengen pienryhmään. Ryhmät saivat materiaalia tutustuttavakseen, jonka jälkeen opiskelijoilla oli aikaa keskustella ja ideoida yhdessä saamansa alustuksen pohjalta. Ideointisession jälkeen ryhmät kävivät molempien kumppanien asiantuntijoiden kanssa sparrauskeskustelut syntyneistä ideoista ja niihin liittyvistä kysymyksistä. Tästä eteenpäin ryhmien työskentely jatkui nopeatahtisena työskentelynä, jossa jokainen ryhmä kehitti vähintään yhtä ideaa molemmille kumppanille. Työn edistyessä ideat valikoituvat opettajien ja yhteistyökumppaneiden asiantuntijoiden ohjauksessa ja konseptien toteutuksissa siirryttiin tarpeiden määrittely-/kohderyhmä-/research- ja benchmark-työstä kohti demo- ja prototyyppivaihetta. Useiden tehtävääntöjen ja sparraussessioiden jälkeen opintojakson loppupalautteessa pitchattiin kuusi konseptia Yle Kioskille ja kolme Otavalle.

Molemmat kumppanit olivat tyytyväisiä lopputuloksiin ja yllättyneitä, miten hyvin suunnitteluhaasteisiin oli pystytty lyhyessä ajassa vastaamaan. Yle Kioskin puolesta konseptien tuotantoon asti saattaminen ei ollut vielä joulukuussa 2019 ajankohtaista.

Kolmesta Otavalle esitellystä konseptista kaksi nähtiin selkeästi potentiaalisena tuotantoon. Molempien kumppaneiden kanssa sovittiin palattavaksi asiaan myöhemmin keväällä/syksyllä 2020. Otavan kanssa innovaatioissa tehty kehitystyö poiki myöhemmin tarjouspyynnön isosta koulutusmateriaalikonaisuudesta, joten yhteistyön jatkuvuus vaikutti toteutuvan suunnitellulla tavalla. Tehdyissä projekteissa ei valmistunut julkaistavaksi valmiita teoksia tai muita toteutuksia, eikä niissä syntynyt tuotantokustannuksia, jotka olisivat vaatineet oppilaitoksen tarjoaman fasilitaatin lisäksi ulkopuolista rahoitusta. Jos konsepteja tullaan myöhemmin hyödyntämään, siihen liittyvistä toteutuksista, sopimuksista, oikeuksista ja korvauksista neuvotellaan osapuolten kanssa erikseen (oppilaitos-tekijät-yhteistyökumppanit).

Opintojakson päätteeksi osallistuneet 22 opiskelijaa antoivat anonymia palautetta 34 palautekysymyksen pohjalta, joista 8 kysymystä oli varattu avoimelle vastauskentälle. Myöhemmin alla esitetyissä taulukoissa näkyy, miten opiskelijat kokivat opintojaksolla teorian ja käytännön suhteen, ammatillisia vahvuuksia ja oppimista edistävän kokonaisuuden sekä merkityksen työelämäosaamisen kannalta rinnakkain vertailluna 2018 ja 2019 toteutetuissa innovaatioprojekteissa. Vastauksissa on käytetty numeroskaalaa 1–5, jossa 1 on heikoin arvo ja numero 5 paras arvo. Ennen vertailutaulukkoja poimintoja 2019 innovaatioprojektin avoimista palautevastauksista.

Avoin palautekysymys: Miten kehittäisit innovaatioprojektia / Miten kehittäisit opintojaksoa?

"Tehtävät voisivat olla luonteeltaan monipuolisempia: vähemmän kirjoittamista ja esitelmiä, enemmän audiovisuaalista tekemistä ja puhetta."

"Lyhentäisin reippaasti (koko homman voisi tehdä 2-3 viikossa), sitouttaisin vahvemmin opiskelijoiden omaan oppialaan, antaisin oppilaiden muodostaa ryhmät itse. Asiakkaille voisi painottaa, että mitä oikeasti opiskelemme."

"Siirtäisin ajankohtaa mahdollisesti 2 vuodelle."

"Asiakkaan tulisi olla enemmän alan teoksista hyötyvä. Kurssia pidettäessä tulisi pitää huoli siitä, että tuotteet tukevat myös opiskelijoiden ammattiosaamista asiakkaan toiveiden lisäksi."

"Laittaisin välitsekkejä useammin ja panostaisin myös yksilöopetukseen. Motivaatiota syö huonosti motivoitunut ryhmä, koska ei halua yksinkään koko ryhmän työtä tehdä. Ryhmällä ei ollut motivaatiota kokoontua tarpeeksi usein ja monet asiat tehtiin pienellä panoksella, enemmänkin olisi pystynyt tekemään, jos kaikki olisivat osallistuneet."

"Olisin halunnut ihan oikeasti päästä tekemään jotakin muuta kuin powerpointteja."

"Alkuun selkeämmät kurssin tavoitteet: mitä opimme, ja mitä meiltä vaaditaan."

"Lähiopetusta pitäisi olla enemmän, se pitäisi olla selkeästi aikataulutettu jo pitkään ennen kurssin alkua ja aikataulussa tulisi pysyä. Kun on vain yksi parin tunnin lähiopetuspäivä viikossa, opiskelijat alkavat täyttää kalenteriaan muilla menoilla, koska tuntuu järjettömältä pitää monta arkipäivää varattuna "mahdolliselle koulunkäynnille". Tämä asia aiheuttaa aikatauluhaasteita ja päällekkäisyyksiä, kun sovitaan työaikatauluja pienryhmissä."

"Tuntuu että projektissa oli paljon varattu aikaa tuotantoon/demojen tekemiseen, joita tietyissä tapauksissa ei ollut kovin pitkälle mahdollista tehdä (esimerkiksi applikaatiotapauksissa, jos ei osaa koodata tms.). Olisin kaivannut, että olisi päässyt tekemään enemmän jotain omaan alaan liittyvää. Nyt tuntui, että jouduttiin ohjelmisto/sovelluskehittäjiksi tms. mikä ei ole oikein meidän osaamista. Olisi ollut opettavampaa, jos olisi oikeasti päässyt tekemään jotain opiskeltavaan alaan liittyvää tuotetta, esimerkiksi videota. Nyt tuntui, että koko kurssi vain suunniteltiin ja suunniteltiin, mutta mitään konkreettista ei oikeasti saatu aikaiseksi."

"Valitsisin asiakkaat tarpeineen sen mukaan, mikä todennäköisesti hyödyntäisi paremmin meidän opiskelijoiden suuntautumisalan osaamista, kuten kuvaa, ääntä jne."

"Olisin kaivannut lisää lähiopetusta kurssin alussa."

"Enemmän projektien ohjausta. Selkeämpää viestintää asiakkaalta."

"Mukava kurssi, olisin saanut vielä enemmän irti, jos tavoitteet olisivat olleet selkeämmät."

Avoin palautekysymys: Vapaa palaute työelämäyhteistyöstä:

"Pidin hurjan paljon kummankin yhteistyökumppanin edustajista. He olivat ammattitaitoisia ja kannustavia."

"Oli rikastavaa tutustua varsinkin Yleen, johon elokuva-alan työssä tulee joka tapauksessa törmäämään. Otava oli yhteistyökumppanina suhteellisen epätodennäköinen elokuva-alan opiskelijalle."

"Oli mielenkiintoista tehdä yhteistyötä oikeiden asiakkaiden kanssa. Tehtävänannoilta olisi toivonut vain enemmän selkeyttä ja että ne olisivat liittyneet ehkä vielä paremmin opiskeltavaan alaan, vaikka molemmat työyhteisön edustajat olivatkin media-alalta."

"Yhteistyö oli mukavaa ja asiakkaat ottivat erilaiset ja luovat ideat hyvin vastaan. Asiakkaat olivat ammattitaitoisia ja tiesivät mitä haluavat. Osasivat antaa kriittistä palautetta ja pitivät huolen siitä, että kukaan ei tee turhaa työtä, vaan kaikki tietävät missä mennään ja mitä asiakas meiltä haluaa."

"Työelämäyhteistyö oli arvokasta, Otava tuntui olevan pinttynyt vanhoihin ideoihin eikä ollut niin vastaanottavainen uusien ideoiden kanssa, mikä oli hyvä harjoitus ja oppi siitä, kun asiakkaalla on selkeä ja vahva mielikuva halutusta tuotteesta. Yle oli mukavan avoin ja innostava ja oli erittäin täydellinen yhteistyökumppani tällaiseen projektiin. Olisin toivonut työelämäyhteistyön osapuolilta enemmän aktiivisuutta."

"Ylen puolelta tuntui hassulta ideoida sovelluksia, koska se ei suoraan liity opintoihini. Se oli silti mukava projekti, mutta kenties joku työ, jossa pääsisin hyödyntämään erikoisosaamistani, olisi ollut mielekkäämpi. Otavalle suunnitteleminen oli mukavaa ja mielekäästä."

"Tuntui siltä, että yhteistyökumppaneilla oli melko selkeä ajatus siitä mitä he todellisuudessa haluavat, mutteivat sanoneet sitä ääneen. Mahdollisia toiveita olisi voinut mielestäni sanoa ihan suoraankin, vaikka annettiin vapaat kädet. Lisämotivaatiota ja selkeyttä olisi tuonut tieto siitä onko ideat ostettavissa tai edes ylipäättään toteutettavissa. Kriittikkiä olisi saanut myös antaa herkemmin. Oli kuitenkin ihanaa, että sai työskennellä helposti lähestyttävien kivojen tyyppien kanssa!"

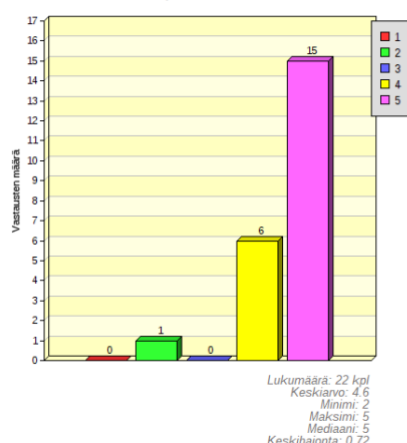
"Tämä oli paras juttu tällä kurssilla! Sain tunteen, että teimme yhteistyötä mahdollisten tulevaisuuden työnantajien kanssa, ja sain hyviä kontakteja. Myös ammattilaisilta saatu palaute oli hyvä ja mielenkiintoinen lisä."

4.2.3 Palautteen vertailu ja johtopäätökset

2018

Palautetta tästä toteutuksesta
Mielestäni opintojaksolla oli käytäntöä riittävästi.

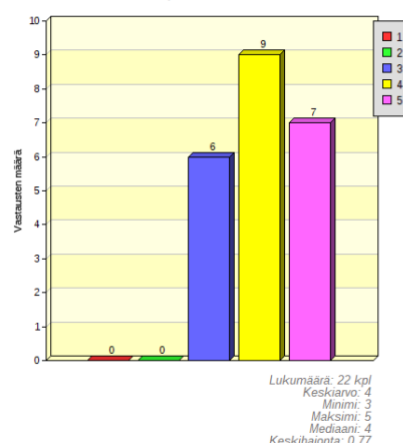
Vastausten absoluuttinen jakauma

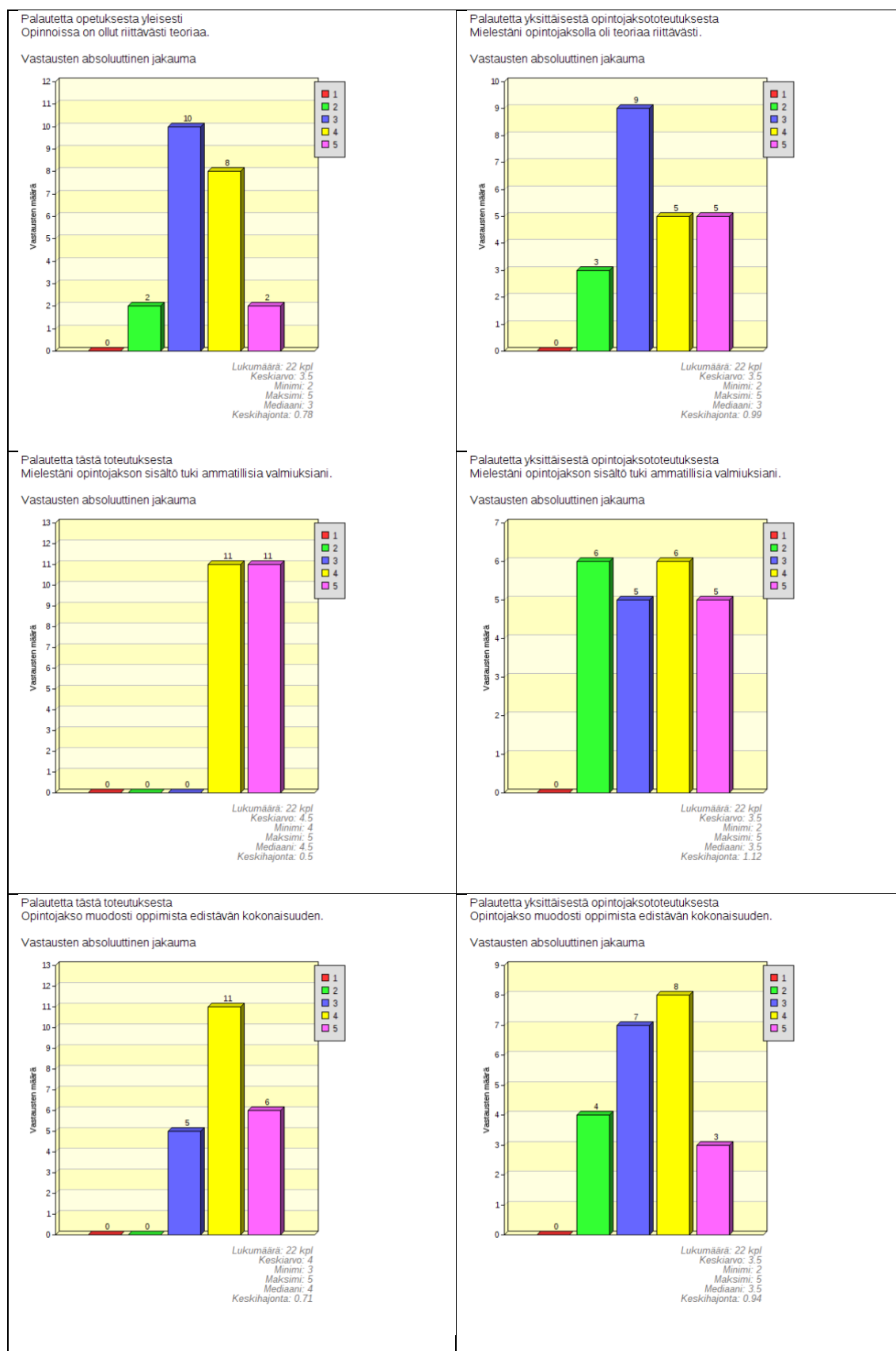

2019

Palautetta yksittäisestä opintojaksototeutuksesta
Mielestäni opintojaksolla oli käytäntöä riittävästi.

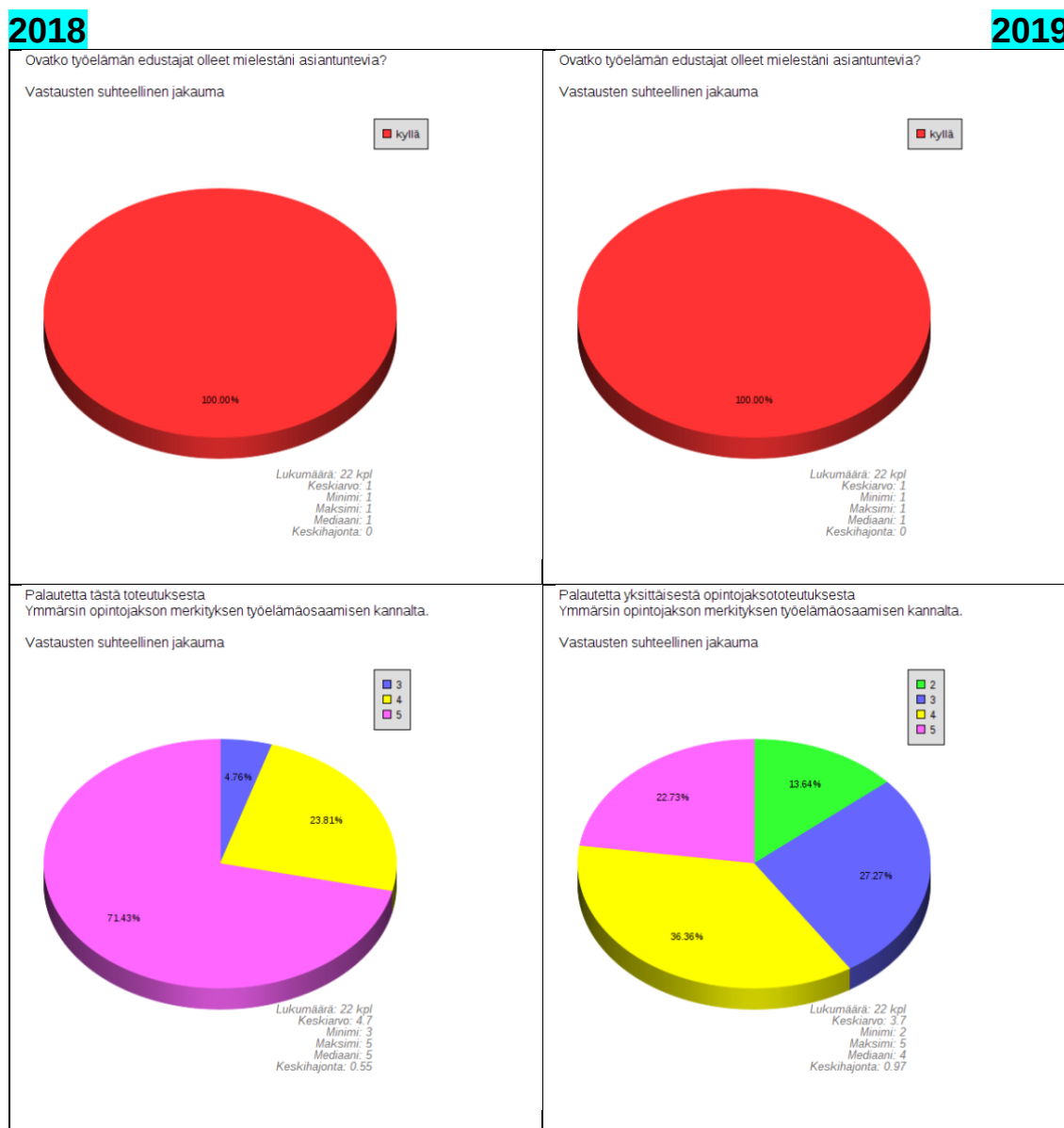
Vastausten absoluuttinen jakauma

Kuvio 1 – innovaatioprojekti 2018 vs. 2019, opiskelijapalaute

Opiskelijapalautteen mukaan käytäntöä vuoden 2018 innovaatioprojektissa on ollut tarjolla lähes maksimaalisella tasolla, mutta teorian osuutta kaivattiin enemmän. Vuonna 2019 käytännön osuus on selvästi vähentynyt ja teorian osuus hieman kasvanut. Innovaatioprojektin 2018 sisällön koettiin selvästi tukevan opiskelijoiden ammatillisia valmiuksia sekä oppimista edistävää kokonaisuutta, vuonna 2019 puolestaan tulokset näiden osa-alueiden osalta ovat selvästi heikoimmat.

Kuvio 2 – innovaatioprojekti 2018-2019, opiskelijapalautetta

Työelämän edustajat molemmissa innovaatioprojekteissa koettiin poikkeuksetta asiantunteviksi. Selvä ero on nähtävissä, kun opiskelijoilta kysyttiin, ymmärsivätkö he opintojakson merkityksen työelämäosaamisen kannalta.

Vertailtaessa kokemuksia näistä kahdesta toteutuksesta, yhteistä palautteen perusteella vaikuttaa olevan, että opiskelijat kaipasivat selvästi käytäntöä ja nimenomaan omaa osaamistaan ja ammattialaansa kehittävää työtä. Aikataulullisena ongelmana molemmissa olivat samaan aikaan muut käynnissä olleet päällekkäiset opinnot ja tuotantovaiheen katkaissut viikon syysloma. Tämä oli vaikeuttava tekijä etenkin selkeästi enemmän käytäntöä sisältäneen ja perinteistä tuotantoprosessin aikajanaa noudattaneen vuoden 2018 innovaatiossa. Työn tasapuolisen jakautumisen haaste oli todettavissa molemmissa toteutuksissa. Tämä on ongelma, joka esiintyy muissakin opinnoissa tehtäessä audiovisuaalisia projekteja. Kaikille on vaikea löytää yhtä vastuullisia rooleja, jotka samalla myös motivoisivat oppimaan oman osaamisintressin mukaisesti. Kokemus ei ole siis kaikille sama, ja sen tavoittaminen onkin käytännössä mahdoton tehtävä tehtäessä projektiluontoista ja tietynlaista tuotantomallikaavaa noudattavaa työtä. Tähän pyritään vaikuttamaan tasapainottavasti pidemmällä aikajaksolla opintojen aikana, jolloin otetaan huomioon opiskelijoiden aiemmin suorittamia vastuullisia tehtäviä ja kuormituksia. Opiskelijoiden omat intressit, motivaatio ja henkilökemiat ovat myös tekijöitä, joihin opintosuunnittelulla ja opettajien ohjauksella on haastava vaikuttaa. Toistuva huomio yleisesti on, että kontaktiopetusta halutaan enemmän.

Vuoden 2018 innovaatioprojektissa oltiin enemmän kiinni konkreettisessa käytännön työssä, joka vaati paljon suunnittelu-aikaa sekä sen lisäksi valmiiksi tehdyn työn toteutuksen. Projektien valmiiksi saattaminen aikataulussa oli paineistettua, vaikka aikaa oli enemmän kuin vuoden 2019 innovaatiossa. Yhteensä viidessä tehdyssä tuotannossa oli mukana työelämäkumppanit, jotka mahdollistivat hyvät resurssit laadukkaaseen ja kunnianhimoiseenkin lopputulokseen.

Vuonna 2019 toimittiin selvästi enemmän konseptityön puolella. Työn tasapuoliseen jakautumiseen pyrittiin vaikuttamaan jakamalla ryhmä useisiin pienryhmiin, joissa kaikissa kehiteltiin samoja, molempien työelämäkumppanien asettamia haastetta. Työelämäkumppanit ja projektit oli valittu tarkoituksella edellisvuotta avoimemmiksi, ilman ennakkoon päätettyä valmiiden projektien toimitusvastuullisuutta. Tällä pyrittiin

vaikuttamaan monipuolisempiin toteutuksiin, jotka rakentuisivat opiskelijoiden omista lähtökohdista, vähentäen työn kuormittavuutta aikataulullisesti. Haasteet otettiin hyvin vastaan ja pienryhmien ideat etenivät hyvin, kunnes konseptit alkoivat olla sillä tasolla, että ne olisivat vaatineet käytännön toteutusta. Demojen ja pilottien lisäksi siihen ei kuitenkaan päästy käsiksi, sillä työllä ei ollut selkeää tilausta eikä sen tekemiseen osoitettua resurssia. Tämä aiheutti tyhjäkäyntiä projekteissa, ja opiskelijat kokivat projektin tavoitteen hieman epämääräisenä. Etenkin elokuva- ja televisiotuotantoon suuntautuneet opiskelijat kokivat, ettei opintojaksolla ollut tarpeeksi oman ammattialan tekemistä.

Yhteenvedona voidaan kysyä, millainen työelämäyhteistyön rooli tulisi innovaatioprojektissa olla. Jos ja todennäköisesti kun jatkossa monialaisuus on innovaatioprojektin päällimmäisenä kriteerinä, on haastavampaa toteuttaa työelämäprojekteja, joissa oman ammattialan osaamista pääsisi testaamaan kunnolla. Mutta tämä ei olekaan monialaisen innovaatioprojektin sisällöllinen tavoite. Monialaisten innovaatioprojektien tarjontaa koordinoidaan tutkintojen kesken tutkinto-ohjelmissa operoivien MINNO-koordinaattorin (Metropolia innovaatiokoordinaattori) toimesta, jotka yhdessä suunnittelevat millaisia työelämäkumppaneita ja projekteja toteutuksille tarjotaan. Ensimmäinen kokemus ”uudelleenlämmitetystä” MINNO:sta saatiin vuoden 2020 loppuun mennessä. Aiempina vuosina, jolloin vastaavanlaista Metropolian sisäistä monialaista innovaatiototeutusta kokeiltiin, kokemukset ainakin ETV:n näkökulmasta jäivät epämääräisiksi ja vaikeasti hallinnoitaviksi.

4.3 Muut työelämäpainotteiset opintojaksot

4.3.1 Tilaustyöprojekti

Tilaustyöprojekti on valinnaiset ammattiopinnot 3 -opintojaksoon kuuluva 15 opintopisteen toteutus, joka ajoittuu kolmannen vuosikurssin syysjaksolle. Opintojakso järjestettiin ensimmäistä kertaa vuonna 2020 ja sillä on pyritty vaikuttamaan osaltaan työelämäprojektien ajoitusten koordinoimiseen ja samalla varmistamaan riittävä opiskelijaresurssi suunnitelluille projekteille. Kolmannen vuosikurssinsa aloittaville neljällekymmenelle opiskelijalle tarjotaan valittavaksi kolme erilaista toteutusta, monikameratuotanto, draamasarjan konsepti ja tilaustyö. Ryhmä jakautuu keskimäärin

kolmeen 13 opiskelijan ryhmään. Tilaustyökurssin osalta opiskelijamäärä on melko ideaali muutaman työelämäprojektin toteuttamiseen.

Opintojakson osaamistavoitteiden mukaan opiskelija osaa toimia ammattiroolinsa mukaisesti monimuotoisessa työelämlähtöisessä projektissa soveltaen yhteistyö- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Opintojaksolla kehitetään ideoita osana moniammatillista tiimiä ja sovelletaan opiskelijan aiemmin oppimaa teknistä ja taiteellista osaamista, johon liittyvät olennaisesti tekniset sekä sisällölliset toteutusvalinnat. Opiskelijan tulee osata syventää tarvittaessa tietouttaan erilaisista tekniikoista, jakelualustoista tai toteutustavoista. Opintojaksolla keskitytään budjointiin sekä kustannustietoiseen että asiakaslähtöiseen toimintatapaan. Opintojakson suoritettuaan opiskelijalla tulisi olla osaaminen asiakaslähtöisen tuotannon suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä kykyä omassa työssä tehtyjen tuotannollisen ja taiteellisten ratkaisujen analysoimiseen. (Metropolia 2020d.)

4.3.2 Tapausesimerkki 3: Tilaustyöprojekti 2020

Ensimmäistä kertaa järjestetyn opintojakson suunnittelua ja koordinoitua häiritsivät koronapandemian vaikutukset opintojaksolle suunniteltujen työelämäprojektien valinnassa. Mukaan saatiin lopulta kuitenkin sopiva määrä erityyppisiä projekteja ja kolme työelämäkumppania. 1) Yle, joka tarjosi ideoitavaksi useita erilaisia haasteita sisältöjen toteutukseen Ylen sisäiselle "Into"-verkko-oppimisalustalle. Toteutukseen päätyi kolme eri aiheista videotuotantoa. 2) Betonin laadunvarmistamiseen liittyviä asiantuntijapalveluita tarjoava Contesta Oy, jolle ideoitiin ja toteutettiin yrityksen toimintaa ja arvoja esittelevä mainosvideo. 3) Musiikkiteatteri Kapsäkki, jolle toteutettiin lyhyt markkinointivideo.

Opintojaksolle osallistui 16 opiskelijaa, joista suurin osa oli kuva- ja äänisuuntautuneita. Tuotantosuuntautuneita oli yksi, sisällöntuotantosuuntautuneita kaksi. Opiskelijat jaettiin viiteen pienryhmään. Ryhmille annettiin tehtäväksi keksiä kaksi ideaa Ylelle, yksi Contestalle ja yksi Kapsäkillä. Opiskelijat pitchasivat ideoitaan tilaajille ja kehittivät niitä edelleen palautteen pohjalta. Opiskelijat saivat tehtävänantoja liittyen taustatutkimukseen ja tuotantosuunnitelman tekemiseen, joita lehtorit kommentoivat prosessin aikana. Toisessa tilaajapresentaatiossa tuli esitellä käsikirjoitus, aikataulutettu tuotantosuunnitelma, visuaalinen tyyli, casting-ehdotukset sekä suunnitelmat

äänisuunnittelusta ja musiikin käytöstä. Ryhmät esittelevät myös ideoista tehtyjä demoja ja muita visualisointeja. Reilun kahden viikon ennakkosuunnitteluvaiheen jälkeen lehtorit kävivät keskustelut tilaajien kanssa, joiden pohjalta valittiin tuotantoon menneet ideat. Ideoiden valinnoissa tärkein kriteeri oli niiden soveltuvuus asiakkaan tarpeissa, toisena kriteerinä toteutettavuus opintojakson aikataulun puitteissa huomioiden ryhmäkoot ja kuormittavuus. Kaikille ryhmille pyrittiin saamaan projektit, jotka työllistäisivät tasapuolisesti, mutta myös motivoisivat tekijöitä sisällöllisiltä haasteiltaan. Opintojaksoon oli sisällytetty myös After effects -teorialuentoja ja käytännön harjoitteita, joissa pyrittiin jo huomioimaan tuotantojen visuaalista toteutusta grafiikoiden osalta.

Tilaajilla hyväksytettiin lopulliset tuotantosuunnitelmat, jotka sisälsivät kustannusarvion tuotannon kuluista ja oppilaitoksen resursseista. Tämän jälkeen ryhmillä oli neljä viikkoa aikaa kuvausten järjestämiseen, kuvauksiin ja jälkituotantoon. Yhtenä opintojakson tavoitteena on asiakaslähtöinen toimintatapa ja tuotannonsuunnittelu. Opiskelijoiden vastuulla oli käydä jatkuvaa vuoropuhelua asiakkaan kanssa, pitäen heidät ajan tasalla suunnitelmien eri vaiheiden edistymisestä ja niiden hyväksymisestä. Tuotantojakson keskellä oli aiemmin esiteltujen innovaatioprojektien tavoin syysloma, joka vaikutti tuotantojen toteutukseen keskeyttäen ne viikon ajaksi. Ensimmäistä kertaa järjestetystä opintojaksosta saatiin hyvää palautetta sen kehittämiseksi. Parantamisen varaa koettiin olevan koko opintojakson aikataulutuksen selkeydessä, työroolien aikaisemmassa jakamisessa ja ryhmien työmäärän tasaamisessa. Opiskelijoiden palautteessa tuli esiin myös työelämäprojektien valintaan kohdistuvia odotuksia, toivottiin haasteellisimpia toimeksiantoja, jossa päästäisiin toteuttamaan kunnianhimoisempaa ja elokuvakerronnallisempaa sisältöä. Kaikkia tuotantoja ei valitettavasti saatu toimitetuksi valmiina asiakkaille opintojakson palautteeseen mennessä. Tähän vaikuttivat useat asiat, joista osa oli opintojakson koordinoinnista tai opiskelijoista riippumattomia tekijöitä. Opintojaksoa ja opiskelijoita kuormitti poikkeuksellisesti keväältä koronan vuoksi siirtyneet ja tilaustyöprojektin kanssa päällekkäiset opinnot ja fiktio- ja dokumenttituotantojen jälkityöjaksot. Tästä syystä opintojakson toteutuksen onnistumista on vaikea arviointia nk. ”puhtaalta pöydältä”.

Opintojakson päätteeksi 14 opiskelijaa antoivat anonymia palautetta 27 palautekysymyksen pohjalta, joista 2 kysymystä oli varattu avoimelle vastauskentälle. Alla esitetyissä taulukoissa näkyy, miten opiskelijat kokivat opintojaksolla käytännön työmäärän riittävyyden, työmäärän suhteessa osaamistavoitteisiin, ammatillisten

vahvuuksien kehittymisen sekä merkityksen työelämäosaamisen kannalta. Vastauksissa on käytetty numeroskaalaa 1-5, jossa 1 on heikoin arvo ja 5 paras arvo. Ennen palautetaulukkoja poimintoja 2020 tilaustyöprojektin avoimista palautevastauksista.

Avoin palautekysymys: Miten kehittäisit opintojaksoa?

"Kurssin projektiluontoisen muodon vuoksi oli luontevaa, että jokainen ryhmä työskenteli viikon oman työnsä parissa ja koko ryhmän yhteisiä tapaamisia oli vain kerran viikossa. After Effects -luennot olivat opettavaisia, ja olisinkin toivonut vastaavanlaista opetusta jostakin toisesta aihealueesta."

"Tarkempaa aikataulusta, enemmän ohjeistusta ja tukea projekteihin tasapuolisemmin. On vaikeaa tehdä mitään, jos ei ole selkeyttä budjetista."

"Jokaiselle pitäisi jakaa roolit jo kurssin alussa ja enemmän aikaa tuotantojen suunnitteluun. Tapaamisten (lähiopetuksen) aikataulut myös mielellään viikkoa ennen kaikkien tietoon. Epäjohdonmukaisuus johtuu lähinnä epätietoisuudesta."

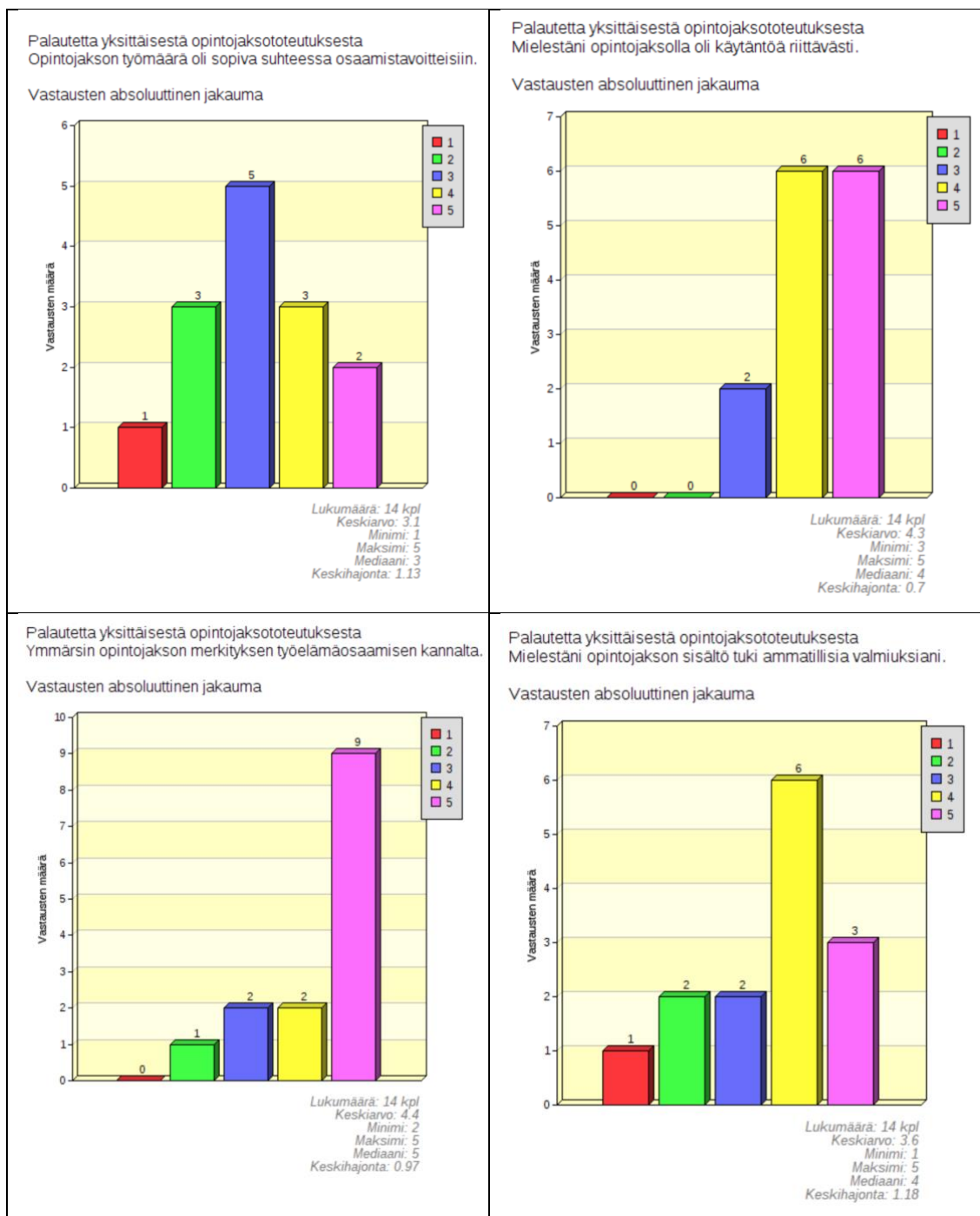
"Työmäärä pitäisi jotenkin tasata paremmin ryhmien kesken."

Vapaa palaute työelämäyhteistyöstä:

"Koin kurssin hyödylliseksi etenkin siksi, että sillä pääsi konkreettisesti kosketuksiin työelämän kanssa. Asiakkaiden tilaamat työt olivat monipuolisia ja ainakin omalta osaltani opettavaisia."

"Hyvä, että pääsimme kokeilemaan asiakkaan kanssa yhteistyön tekemistä."

"Oman ryhmäni kontakti Ylellä oli asiantunteva, mutta jotkut asiakkaat eivät oikein olleet perillä tarpeistaan."

Kuvio 3 – tilaustyöprojekti 2020, opiskelijapalaute

Käytännön osuus opintojaksolla on ollut opiskelijoiden mielestä lähes optimaalinen, mutta työ määrä suhteessa opintojakson osaamistavoitteisiin puolestaan sai hajaantuneemman arvion. Työelämäosaamisen kannalta merkitys koettiin selkeänä, jota tukee myös saatu palaute opintojakson sisällön ammatillisten valmiuksien tuesta.

Seuraavan tilaustyöprojektin suunnittelu kannattaisi aloittaa perusteellisella palautteen purulla. Koordinoinnissa tulee keskittyä ennen kaikkea koko opintojakson aikataulutukseen ja tehtävänantojen sisältöön ja tarkkuuteen. Opintojaksolle sopivien asiakasprojektin luonnetta tulee pohtia tarkasti. Luovalle ideoinnille tulee olla riittävästi tilaa, toisaalta selkeästi määritetty toimeksianto vähentää epämääräisyyttä tuotannon suunnittelussa. Jos opintojaksolle tarjotaan opiskelijoiden toivomaa haasteellisempaa toteutusta esimerkiksi korkealaatuisen laatustandardin tavoittavan, kaupallisen mainostuotannon muodossa, vastuu onnistuneessa toimittamisessa kasvaa. Budjettien kasvaessa myös taloudellinen riski oppilaitoksella kasvaa, jos tuotantoa ei onnistuta toimittamaan toivotulla tavalla. Selkeästi kaupallisissa tuotannoissa tulee ottaa huomioon myös alan markkinoiden kilpailuasetelma. Palaan aiheeseen tarkemmin luvussa 5.5.

4.3.2 Soveltavat valinnaiset opinnot

Kolmannen ja neljännen vuoden opinnot liittyvät oleellisiin soveltaviin valinnaisiin opintoihin, joiden opetussuunnitelmassa määritellyt teemat ovat "ammattitaidon soveltaminen ja kansainvälistyminen" ja "amatillinen identiteetti ja verkostoituminen". Opintokokonaisuuden koko on 40 opintopistettä. Kolmannen vuoden keväällä opiskelijoilla on mahdollisuus mennä vaihtoon ja suorittaa vaihdossa 30 opintopistettä. Vaihdon lisäksi soveltavissa valinnaisissa opinnoissa on tarjolla 10 opintopistettä erilaisille projekteille, ammatilliseen kehittymiseen liittyviin tai muihin opiskelijan valitsemiin valinnaisiin opintoihin. Jos opiskelija ei suorita vaihto-opintoja, on hänelle käytettävissään koko 40 opintopisteen paketti. (Metropolia 2020d.) Käsittelen tarkemmin soveltavina valinnaisina opintoina toteutettavia työelämäprojekteja luvussa 5. Työelämä yhteistyö asiakastuotantona - Valovirta Audiovisual.

4.3.3 Työharjoittelu

Työharjoittelun merkitys alalle valmistuville tekijöille on oleellinen. Kontakti alan ammattilaisiin ja työskentelyyn oikeassa työympäristössä voi olla opiskelijalle jopa ensimmäinen ja sopivan harjoittelupaikan löytäminen voi olla joskus vaikeaa. Harjoittelupaikan etsiminen kannattaa aloittaa ajoissa, tutkien vaihtoehtoja oman mielenkiinnon ja osaamisen kehittämisen lähtökohdista. Oppilaitoksen rooli harjoittelupaikan löytämisessä on tarjota opiskelijalle tietoa tarjolla olevista

harjoittelupaikoista, sekä käydä opiskelijan henkilökohtaisissa opintosuunnitelmakeskusteluissa läpi asioita, jotka ovat kullekin opiskelijalle tärkeitä oman ammattiosaamisen polun kehittämisessä. Työharjoittelun ydinsisällön tulisi olla oman ammattialan tehtävissä. Esimerkiksi elokuva-alan työtehtäviin tähtäävien opiskelijoiden harjoittelupaikat pitkissä elokuvatuotannoissa ovat usein vaikeasti saatavilla, eivätkä niiden tuotantojaksot eivät välttämättä osu ajankohtaan, johon työharjoittelu on lukujärjestyksessä ajoitettu. Mutta kun hyvä – ja usein myös harvinainen – tilaisuus tarjoutuu, on opiskelijan siitä vaikea kieltäytyä. Tästä saattaa aiheutua haasteita muiden opintojen suorittamiseen, jos opiskelijalle annetaan mahdollisuus osallistua työharjoitteluun samaan aikaan kun muita pakollisia opintoja järjestetään. Tämä ei lähtökohtaisesti ole tietenkään toivottu skenaario. Jos opiskelija ei ole tehnyt työharjoittelusopimusta oppilaitoksen ja työnantajan kanssa, eivät oppilaitosta sido vastuut työharjoittelussa.

Työharjoittelu on suuruudeltaan 30 opintopistettä ja se on mahdollista suorittaa yhdessä, kahdessa tai useammassakin jaksossa. 15 opintopisteen harjoittelu vastaa 2,5 kuukauden kokoaikaista työskentelyjaksoa harjoittelupaikassa. Työharjoittelun osaamisperusteisiin on määritelty oman alan työtehtävien ja työprosessien hallintaa käytännössä osana työyhteisöä. Työharjoittelun jälkeen opiskelijan tulisi osata hahmottaa oman ammattialansa toimintaympäristöä ja sen työrooleja oman ammatillisen suuntautumisensa näkökulmasta sekä soveltaa omaa osaamistaan työtehtävissä ja toimia ammattimaisesti työyhteisössä ja sen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Tulevana ammattilaisena opiskelijan tulisi myös osata arvioida ja kehittää omaa osaamistaan suhteessa työelämän vaatimuksiin. (Metropolia 2020d.)

Vuorovaikutteinen yhteydenpito ja jatkuva dialogi mahdollisiin työharjoittelupaikkoja tarjoaviin työnantajiin on tärkeää työelämäyhteistyön kehittämisessä. Alan virtausten ja tarpeiden kartoittaminen on osa jokaisen ETV:n henkilökunnan jäsenen jatkuvaa työnkuvaa. Neuvottelukunta on myös käyttökelpoinen foorumi keskustelulle työharjoitteluun liittyvistä toiveista ja mahdollisuuksista, kun työelämän edustajia kokoontuu saman pöydän ääreen elokuvan ja television tutkinnon edustajien kanssa. Media-alan tarpeet muuttuvat koko ajan ja alalla on jo selkeä pula osaavista tekijöistä kiihtyneen tuotantotahdin johdosta. Työharjoittelijat eivät tietenkään ole missään tapauksessa ratkaisu tähän asetelmaan. Työharjoittelussa on kuitenkin mahdollista opetella avustavissa rooleissa ja ammattilaisen ohjauksessa sellaisia taitoja, joita

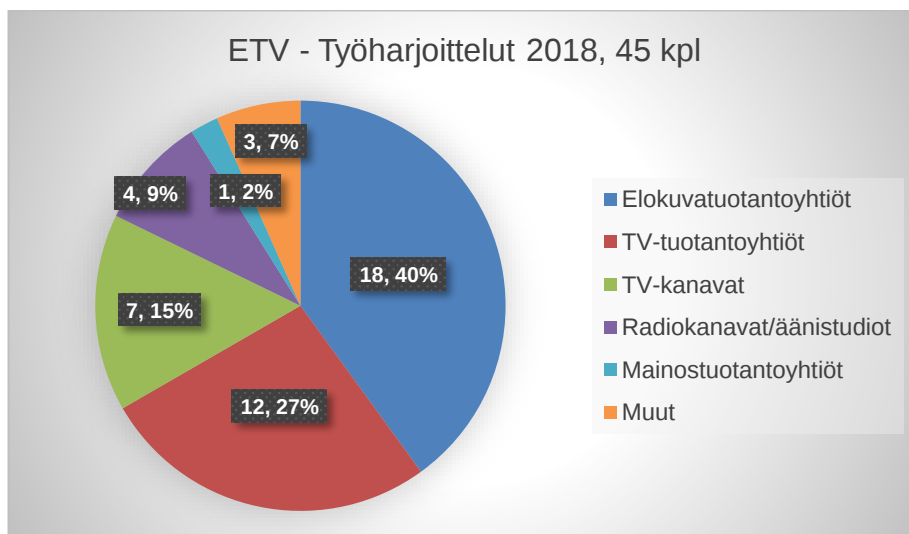
opintosuunnitelman puitteissa on haastavampi opettaa. Palaan aiheeseen vielä tarkemmin luvussa 6. Työelämäyhteistyö ja tulevaisuuden tarpeet.

Re:start – Osaaminen tutkinnoiksi ja työksi -hanke koosti vuoden 2019 puolivälitarkastukseen havaintoja toisen asteen ja ammattikorkeakoulun työssäoppimisesta ja työharjoittelusta sekä niiden suhteesta työllistymiseen. Hankkeen pääpaino on ammatillisessa koulutuksessa sekä media- ja luovassa alassa. AMK-työharjoittelun osalta katsauksessa todetaan seuraavaa:

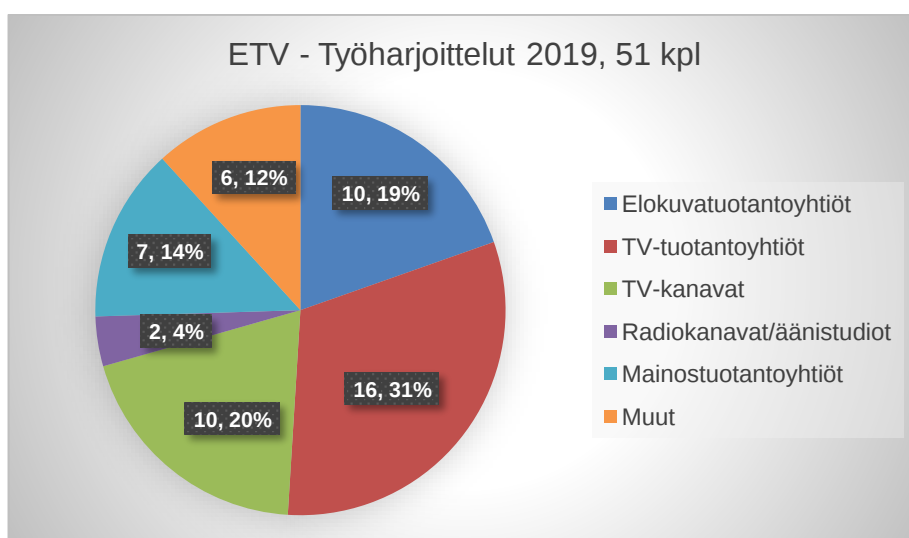
Ammatillisen koulutuksen työssäoppimisessa on elementtejä, joista kannattaa ottaa mallia myös AMK:ssa – mm. siinä, miten työssäoppimista ja osaamista strukturoidaan. Tällä hetkellä AMK-harjoittelun pääpaino on ammatillisen identiteetin ja rutiinin luomisessa, kontaktien solmimisessa ja kiinnittymisessä alaan. AMK-harjoittelun ohjaaminen työpaikoilla on kirjavaa, ja opettajat käyvät työpaikoilla vain harvoin. Joissain paikoissa tarjotaan kunnollista ohjausta, toisissa ei juurikaan. Re:startin hypoteesi on, että tämä johtuu siitä, että AMK-harjoittelulle ei ole asetettu tarkkoja sisällöllisiä ja ohjaamiseen liittyviä tavoitteita. Tosin AMK-opiskelijat menevät harjoittelupaikalle etupäässä töihin, ei oppimaan, ja he ovat pääsääntöisesti 2. asteen opiskelijoita vanhempia. Tästä syystä apuja työpaikkaohjaamiseen ei ole juuri myöskään kaivattu työelämän puolella.

AMK-harjoittelu on saatu media- ja luovalla alalla pääosin palkalliseksi, koulujen pitkäjänteisen yhteistyön ansiosta. Sen sijaan palkaton koulutus sopimus 2. asteen puolella asettaa eri koulutusasteiden opiskelijat hyvin erilaiseen asemaan. Opiskelijoiden hyväksikäyttöä tapahtuu edelleen, vaikka pahimmista ylilyönneistä onkin päästy eroon. (Salo, Louhivuori, Matinmikko, Seppälä, Luis & Marjamäki, 2019.)

Selvitin vuosilta 2018 ja 2019 ETV:llä suoritettut työharjoittelut ja kategorisoin työharjoittelupaikat kuuden otsikon alle: Elokuvatuotantoyhtiöt, TV-tuotantoyhtiöt, TV-kanavat, Radiokanavat/äänistudiot, Mainostuotantoyhtiöt ja Muut, jonka alle kokosin harjoittelupaikat, jotka eivät olleen suoraan luokiteltavissa minkään edellä mainitun otsikon alle. Vuonna 2018 suoritettuja työharjoitteluja oli 45 kpl ja vuonna 2019 51 kpl, joten harjoittelujen määrä on suhteellisen vertailukelpoinen. Lisäksi listasin harjoittelussa harjoittelun työnimikkeet kuuteen otsikkoon: Tuotantoharjoittelija, Käsikirjoitusharjoittelija, Toimittajaharjoittelija, Kamera/kuvaharjoittelija, Ääniharjoittelija ja Leikkaus/jälkituotantoharjoittelija.

Kuvio 4 – ETV-työharjoittelut 2018

Kuvio 5 – ETV työharjoittelut 2019

Luvuista voi todeta ainakin, että selvästi eniten työharjoittelua tehtiin isoissa elokuva/tv-tuotantoyhtiöiden tuotannoissa ja vaikuttaisi siltä, että vuonna 2019 on

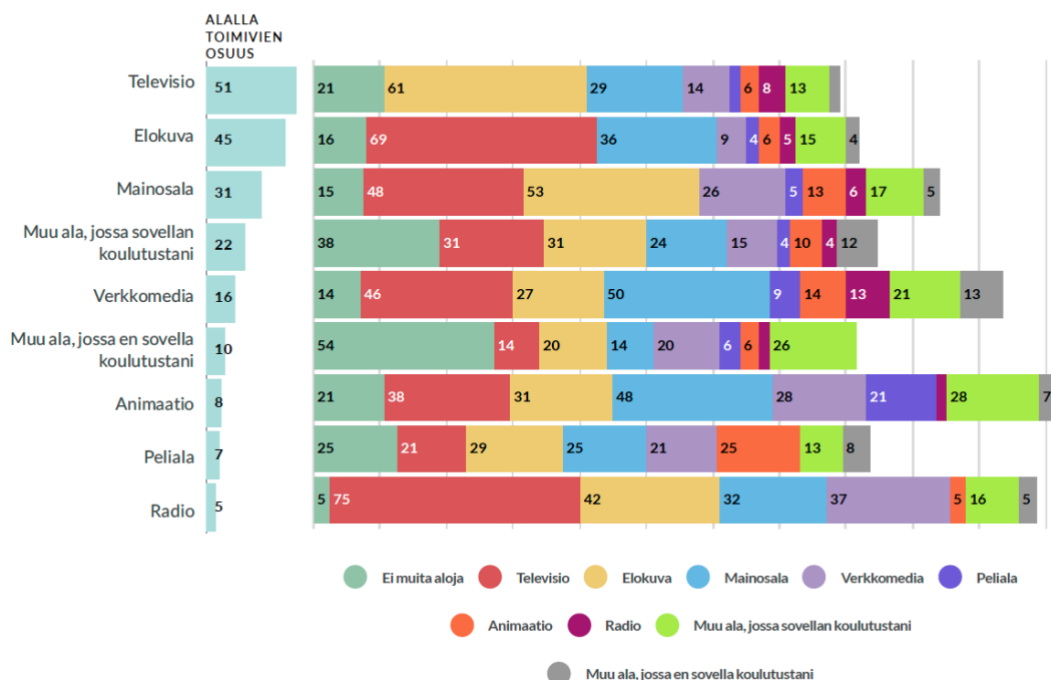
elokuvatuotannoista siirtynyt harjoittelijoita tv-tuotantoihin verrattuna vuoteen 2018. Seuraavaksi eniten työharjoittelua tehtiin tv-kanavilla, joista valtaosa suoritettiin Yleisradiolla, lukuunottamatta kolmea poikkeusta. Mainostuotantoyhtiöissä tehty harjoittelu on selvästi kasvanut vuonna 2019. Muiden kategorioiden alla lukumäärät ovat pysyneet suhteellisen samana huomioon ottaen vuosittaisen vaihtelun harjoittelijoiden määrässä, harjoittelupaikkojen tarjonnassa ja opiskelijoiden työharjoittelutavoitteissa.

Verrattaessa vuonna 2019 ETV:n työharjoittelupaikkojen toimialoja työllistymisprosentteihin alalle valmistuneiden tekijöiden osalta toimialueittain, korreloivat suhdeluvut melko vastaavasti keskenään, huomioon ottaen, että alalla työskentelevistä 57 % ilmoitti työskentelevänsä useammalla kuin yhdellä alalla. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskuksen Cuporen teettämässä tutkimuksessa kysyttiin, mille av-alan toimialueelle valmistuneet ovat sijoittuneet työelämässä. Tarkasteltavana kohdejoukkona olivat vuosina 2005 – 2019 elokuva- ja tv-alan oppilaitoksista valmistuneita.

Elokuva- ja tv-alan tutkinnon suorittaneet sijoittuvat monille toimialoille ja erilaisiin ammatillisiin tehtäviin. Yleisimmät tämänhetkiset toimialat olivat televisio sekä elokuva, joista jommallakummalla työskenteli kaksi kolmasosaa. Näiden jälkeen yleisin oli mainosala, jolla työskenteli joka kolmas. Esitetyssä kysymyksessä oli mahdollista ilmoittaa useampi samanhetkinen ala, ja 57 prosenttia vastasikin työskentelevänsä useammalla kuin yhdellä alalla. Yleisimmin kahdella tai useammalla toimialalla työskentelivät ääni- ja valosuunnittelijat, muissa tuotantoteknisissä tehtävissä toimivat sekä kuvaajat (70–80 % kyseisistä ammattiryhmistä). Toimialoista useimmin työssä yhdistyivät elokuva- ja televisioala (31 %), elokuva- ja mainosala (16 %) tai televisio- ja mainosala (15 %). Myös näiden kolmen alan yhdistelmä oli verrattain yleinen (11 %). Ainoastaan yhdellä alalla toimiminen olikin yleisintä niiden joukossa, jotka olivat siirtyneet täysin muille aloille työskentelemään. (Oksanen-Särelä & Kurlin Niiniahho, 2020.)

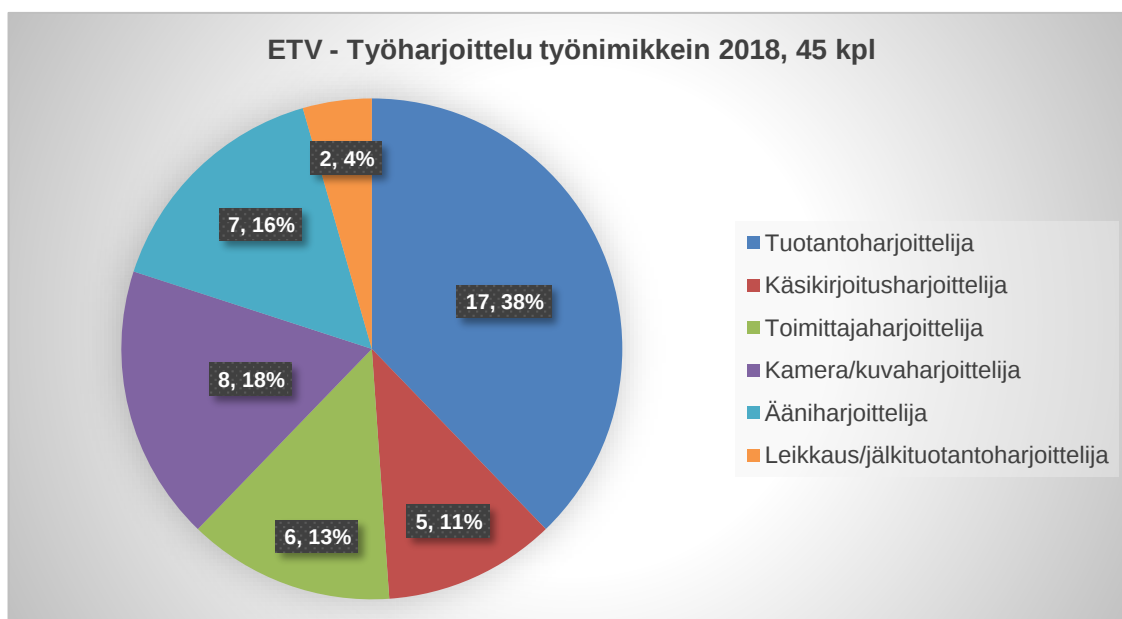
KUVIO 4.

Vastaajat toimialoittain sekä kyseisellä alalla toimivien muut tämänhetkiset toimialat (%). Vastaajan oli mahdollista valita useita toimialoja.

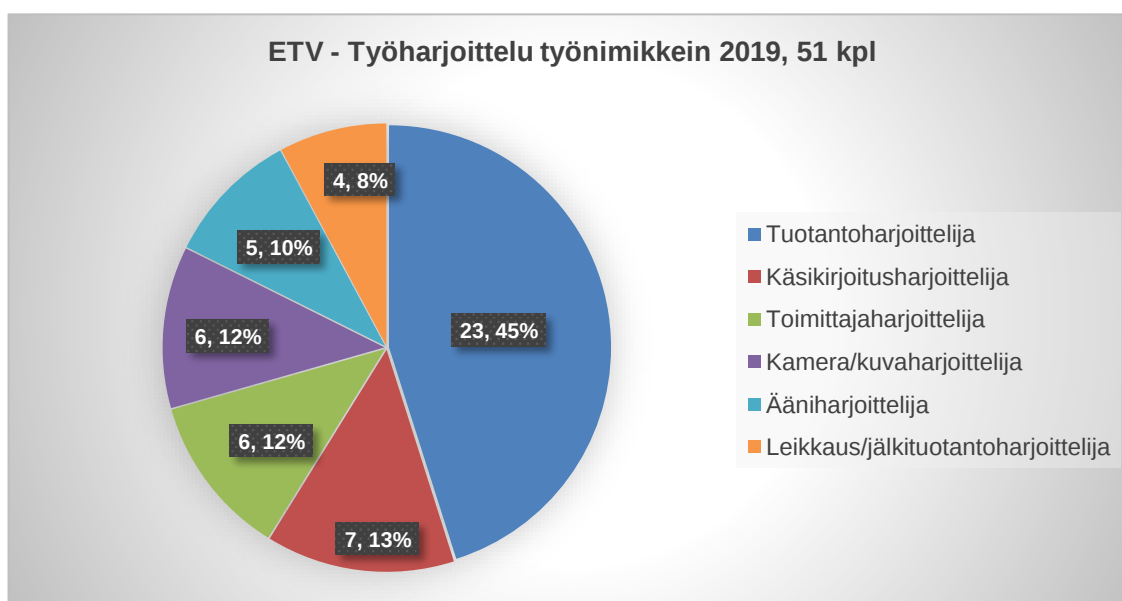

Kuvio 6 - Sinnikkyys ja rakkaus liikkuvaan kuvaan - Elokuva-alalle 2005–2019 valmistuneiden työllistyminen, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore (Oksanen-Särelä & Niiniaho 2020)

Työnimikkeet ETV:n työharjoitteluissa vuosina 2018-2019 olivat jakautuneet seuraavasti:

Kuvio 7 – ETV työharjoittelu työnimikkeittäin 2018

Kuvio 8 – ETV työharjoittelu työnimikkeittäin 2019

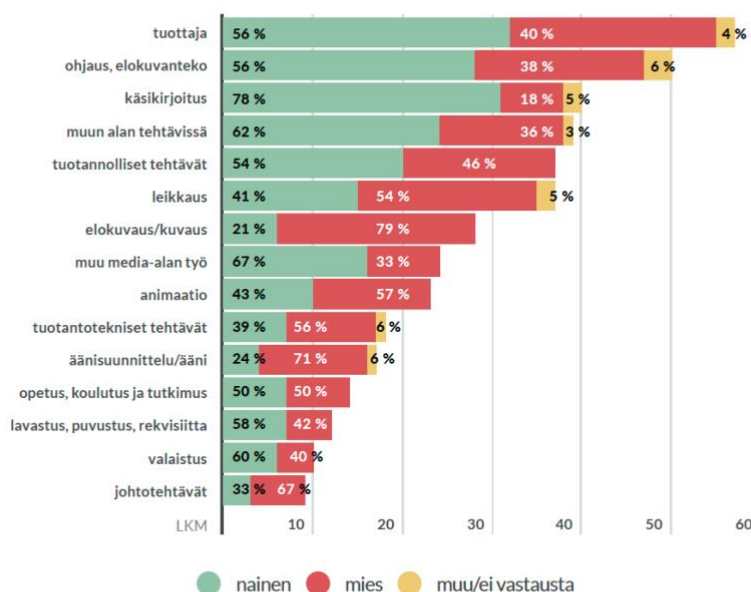
Jakauma työnimikkeissä on molempien vuosien osalta hyvin samankaltainen. Tuotannolliset tehtävät ovat ylivoimaisesti eniten työharjoittelupaikkoja tarjoava sektori. Tuotantoharjoittelijan työtehtävät voivat vaihdella paljon ja otannassa on useita erilaisia

työnkuvia kuten esimerkiksi runner, 3. apulaisohjaaja tai lavastuspuolen assistenttitehtävät.

Cuporen tutkimuksessa kysyttiin myös, mihin työtehtäviin valmistuneet ovat sijoittuneet työelämässä huomioiden myös sukupuolijakauman. Aineiston analyysin tueksi vastaajien työtehtävien, ammattinimikkeiden ja tarkentavien lisäkuvausten pohjalta muodostettiin ammattiluokitus, jossa kullekin vastaajalle määritettiin pääasiallinen ammatillinen rooli. Jos yhtä selkeää roolia ei voitu päätellä, käytettiin analyysissä osan kohdalla kahta kuvaavaa luokkaa tarkasteltaessa tehtävänkuvia. Yleisimpiä työtehtäviä luokituksessa ovat tuottajan työ ja tuotannolliset tehtävät, ohjaus, käsikirjoittaminen ja leikkaus. Muissa media-alan töissä toimii noin kuusi prosenttia vastaajista ja muun alan tehtävissä, jossa ei sovelleta koulutustaan, joka kymmenes. (Oksanen-Särelä & Kurlin Niiniaho 2020). Vastaukset jakaantuivat alla olevan taulukon esittämällä tavalla.

KUVIO 5.

Vastaajat pääasiallisen työtehtävän mukaan (lkm) ja tehtävien jakauma sukupuolittain (%).

9 Tuotannolliset tehtävät -luokka sisältää mm seuraavia nimikkeitä: tuotantopäällikkö, -koordinaattori, -assistentti, -työntekijä, -sihteeri. Tuotantotekniset tehtävät mm. teknikoita esim. valoteknikot, motion capture, linssi- ja kamera, vfx, tekniset asennukset. Muu media-alan työ: esimerkiksi toimittajat, viestintäsuunnittelijat tai -konsultit.

Kuvio 9 – Elokuva-alalle 2005–2019 valmistuneiden työllistyminen työtehtävän mukaan (Oksanen-Särelä & Niiniaho 2020)

ETV:n työharjoitteluiden työnimikkeiden jakauma vuodelta 2019 mukailee myös alalla työskentelevien vastauksia, huomioon ottaen, ettei työharjoittelussa ole lähtökohtaisesti mahdollista toimia ohjaussektorilla. Tuotannon ja käsikirjoittamisen työtehtävät ovat molemmissa selkeästi työllistävä sektori. Tulisiko tätä huomioida opetuksen suunnittelun painotuksissa enemmän? Kuten aiemmin totesin, vuorovaikutteinen yhteydenpito työharjoittelupaikkoja tarjoaviin työnantajiin on tärkeässä roolissa työelämäyhteistyön kehittämisessä. Käytännön kokemuksen pohjalta, ETV:n lehtoreiden työaikaresurssit kuluvat opintojen suunnitteluun ja opettamiseen muun hallinnollisen työn ohella, eikä aikaa tutustumiseen ja aktiivisempaan dialogiin harjoittelupaikkojen kanssa käytännössä ole. Työharjoittelupaikkojen etsiminen ja saaminen jää pitkälti opiskelijoiden omalle vastuulle, ja oppilaitoksen rooliksi jää tarjolla olevista harjoittelupaikoista tiedottaminen sekä käytännön sopimusten ja opintokirjausten tekeminen. ETV:llä on toimiva käytäntö työharjoittelun infotilaisuudelle ja palautekeskustelulle, joka on pakollinen kaikille työharjoittelun tehneille. Opiskelijat laativat työharjoitteluraporttia jo harjoittelun aikana ja sen päätyttyä he esittelevät työharjoittelupaikkansa, harjoittelun tavoitteita ja niiden toteutumista reflektoiden niitä tehtyyn työhön. Harjoittelupalautekeskusteluun osallistuvat esityksiä pitävät opiskelijat, työharjoitteluvastaava ja mahdollisesti HOPS-ohjaajia. Kerran vuodessa esityksiä kuuntelevat myös työharjoitteluinfoon osallistuvat 2. vuosikurssin opiskelijat.

4.3.4 Opinnäyte

Työelämälähtöinen opinnäytetyö kiteyttää kolmikantailmiön, jossa opiskelija, työelämä ja ammattikorkeakoulu tekevät yhteistyötä sekä tuottavat tai siirtävät sisältöä, kokemuksia, asiantuntijuutta ja osaamista toimijoidensa käyttöön. (Rissanen 2003, Ranta-Meyerin 2014, s. 30 mukaan).

Yhteistyö vaatii sekä opinnäytetyön tavoitteiden selkiyttämistä että toimijoidensa sitoutumista prosessin läpiviemiseen. (Rissanen 2003, Ranta-Meyerin 2014, s. 30 mukaan)

Opinnäytetyön ohjauksen kautta ammattikorkeakoulu saa tietoa työelämän osaamisvaatimuksista ja tutustuu entistä paremmin alueen työorganisaatioiden kehittämistarpeisiin. (Ranta-Meyer, 2014, s. 30).

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytteen osuus tutkinnosta on 15 opintopistettä. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietoaan ja taitojaan opintoihin liittyvässä kehittämistehtävässä. Opiskelija toteuttaa opinnäytteessään työelämäläheistä kehittämistyötä, joka perustuu tutkittuun tietoon ja

muuhun näyttöön. Kehittämistyöllä tarkoitetaan oman ammatillisen osaamisen tai ammatillisten käytäntöjen kehittämistä. Opinnäytetyön tehtyään opiskelija osaa tunnistaa työelämän ja oman alansa kehittämistarpeita tai ongelmakohtia ja suunnitella niihin ratkaisuja sekä käyttää työnsä perustassa ja rajauksessa luotettavaa tietoa eri lähteistä. Opiskelija osaa soveltaa kehittämistyössään ammatillista osaamistaan sekä sopivia menetelmiä ja työtapoja, ja toteuttaa työelämää, omaa alaa tai ammatillista osaamista hyödyttävän kehittämissuhteen itsenäisesti, vastuullisesti ja yhteistyössä muiden kanssa. (Metropolia, 2020d.)

Opinnäytteen kirjallisen osuuden lisäksi opiskelijat voivat halutessaan liittää opinnäytteeseensä nk. teososan, jossa he tutkivat valitsemaansa aihetta reflektoiden sitä kirjallisessa osuudessa. Teos voi olla kirjallinen (esim. käsikirjoitus) tai perinteinen käytännön projekti, jossa toteutetaan esimerkiksi lyhytelokuvatuotanto tai muu audiovisuaalinen/audiaalinen projekti. Opinnäytteiden teososien ja myös muiden kuin opintojaksoilla toteutettavien itsenäisten tuotantojen vaiheittaiseen läpikäymiseen ja lopulta tuotantoon hyväksymiseksi ETV:llä on ollut käytössä niin kutsuttu tuotantokokouksekäytäntö. Opiskelijat toimittavat etukäteen vaaditut materiaalit tuotantokokoukselle tutustuttaviksi, jonka jälkeen työryhmä pitchaa tuotantonsa noin kerran kuukaudessa kokoontuvalle tuotantokokoukselle, joka koostuu tutkinnon tuottajasta, tuotannolle nimetty vastuupettajasta ja tilanteen mukaan muutamasta lehtorista. Tuotantokokouksen tehtävä on huolehtia, että tuotannon työryhmässä on riittävästi tekijöitä, sen toteuttaminen ei haittaa muiden opintojen suorittamista eikä mene aikataulullisesti päällekkäin muiden ETV:n tuotantojen kanssa. Lisäksi tuotantokokous varmistaa, että tekijänoikeudelliset ja muut sopimuspoliittiset käytännöt ovat kunnossa. Tärkeää on myös huomioida, ettei itsenäisenä projektina toteutettu tuotanto kuormita tekijöitä liikaa. ETV ei tue tuotantokokouksessa hyväksytyjä tuotantoja taloudellisesti, mutta opiskelijoilla on käytössään oppilaitoksen tarjoamat kalusto-, jälkityöyksikkö- ja autoresurssit. Vuonna 2019 ETV:llä käynnistettiin uusi opintojakso nimeltään opinnäytteen teososa, jossa teososien ideoita ja suunnitelmia sparrataan yhdessä muiden kurssille ilmoittautuneiden ja opettajien kesken. Opintojakson perustamiseen yksi vaikuttava tekijä oli Aalto-yliopiston, Arcadan, Metropolian, TAMKin, ja Turun AMK Taideakatemian alkuun panema elokuvakoulujen yhteinen päättötöiden pitchaustilaisuus PITCH, joka järjestetään vuosittain yhteistyössä Elokuvasäätiön, Yleisradion ja AVEKin ja muiden alan yhteistyökumppaneiden kanssa. Tämä tuonut uusia mahdollisuuksia teososien rahoittamiseen ja toteuttamiseen pitchaustilaisuudessa

jaettavien palkintojen ja kannustimien muodossa. Parannus näkyy etenkin keskittyen teososien taiteelliseen arvoon. Opintojakson lopuksi pidetään yhteinen tuotantokokous, jossa tuotannot saavat lopullisen tuotantoluvan. Kokemukset ensimmäistä kertaa järjestetystä kurssista olivat positiiviset ja opintojaksoa kehitetään edelleen.

Hankkeistetulla opinnäytteellä tarkoitetaan projektia, joka tehdään toimeksiantona jollekin työelämätaholle. Opinnäyte voi olla myös vain kirjallinen kehittämisprojekti, jossa tehdään yhteistyötä toimeksiannon lähtökohtaan perustuen. Siihen voidaan liittää myös käytännön osuus, jossa tuotetaan esimerkiksi audiovisuaalinen tuote, jota työelämäkumppani voi hyödyntää omassa toiminnassaan. Tekijät saavat tärkeää työelämäkokemusta ja kontakteja, sekä hyvin onnistuessaan erinomaisen lisän portfolioonsa. Jotta Opetusministeriön asettamat hankekriteerit täyttyvät, työelämäkumppanin tulee maksaa joko ammattikorkeakoululle tai opiskelijalle työn tekemisestä, opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja tai työelämäkumppanin tarkoituksena on alusta lähtien hyödyntää opinnäytetyön tuloksia omassa toiminnassaan. Kaikesta on sovittava kirjallisesti ennen opinnäytetyön aloittamista. Hankkeistettuja opinnäytteitä on tehty ETV:ssä vuosien varrella vaihtelevassa määrin. Opiskelijat valitsevat tavallisesti opinnäytteidensä aiheet omien intressiensä ja osaamisperusteiden pohjalta. Syynä tähän voi olla pyrkimys kevyempään ja vapaampaan prosessiin, jossa ei ole työelämätahon kanssa sovittuja määritteitä mukana. Luovan teoksen (esimerkiksi fiktiivinen lyhytelokuva) tekeminen opinnäytteen teososana myös voi ajaa opiskelijoiden ajattelua suuntaan, johon työelämätaho ei ole yhteen sovitettavissa. Myös opinnäytteitä ohjaavien lehtoreiden erilaiset taustat ovat näkyneet prosessissa. Taidekouluperinteestä kumpuava käsitys taiteellisesta lopputyöstä on osittain edelleen, opiskelijan intresseistä riippuen, syvään uurrettu. Nykyaikaisessa AMK-opinnäytteessä opiskelijan tulee toteuttaa työelämälähtöistä kehittämistyötä, eikä oppilaitoksen puolesta ole rahoitusta taiteellisen teoksen toteuttamiseen. Tästä huolimatta, toisenlaisiakin vaihtoehtojakin on. Tuotannon työryhmä voi halutessaan rahoittaa opinnäytetuotantonsa kustannuksia hankkimalla työelämäprojektin (esim. mainos/yritysvideo), jonka tekemisestä he sopivat asiakkaan kanssa soveltuvan korvauksen. Oppilaitos tarjoaa kaluston ym. resurssit, laskuttaa toimitetun projektin asiakkaalta ohjaten rahat suoraan opinnäytetuotannon kuluihin. Tämän kaltaisesta opinnäytteiden rahoitustavasta on hyviä kokemuksia, ja työelämäyhteistyö toteutuu etenkin tekijöitä hyödyttävällä tavalla. Myös joukkorahoituksen hyödyntämisestä on positiivisia kokemuksia hankittaessa rahoitusta

teoksen tuottamiseen. Toiminta on yrittäjyyteen tähtäävää toimintaa, ja siltä osin osuu työelämälähtöisyyden määritteisiin.

Kun hankkeistettuja opinnäytteitä on tehty, niillä on nähty olevan selkeä positiivinen vaikutus opiskelijoiden työuran kehittämisessä ja työllistymisen mahdollisuuksissa. Vuoden 2020 ETV:llä valmistuneista opinnäytteistä noin kolmasosa oli hankkeistettuja. Viime vuosina hankkeistettujen opinnäytteiden osuuteen on pyritty panostamaan ja käymään keskusteluita potentiaalisten työelämäkumppaneiden mahdollisuuksista tarjota opinnäytteiden aiheita. Opiskelijoita tulisi kannustaa hankkeistettujen opinnäytteiden tekemiseen jo hyvissä ajoin ennen opinnäyteprosessin aloittamista esimerkiksi esittämällä konkreettisia esimerkkejä tehdyistä ja hankkeistetuista opinnäytteistä.

4.4 Yhteenveto

Työelämäyhteistyön sisällyttäminen opintojaksoille keskittyy kolmannen ja neljännen vuosikurssin opintoihin, joita ovat monialainen innovaatioprojekti, tilaustyöprojekti ja soveltavat valinnaiset opinnot. Lisäksi työelämäyhteistyötä toteutuu työharjoittelussa sekä hankkeistetuissa opinnäytetöissä, joissa on mukana työelämäyhteistyökumppani. Näiden lisäksi omana kokonaisuutenaan Valovirta Audiovisualin kautta suoritettut valinnaiset opinnot työelämäprojekteissa.

Monialaisen innovaatioprojektin sisällöt ja osaamisperusteet asettavat opiskelijan uudenlaisten haasteiden eteen. Aiemmin opitut taidot toimivat työkaluina uusien taitojen oppimisessa ja laajemman kokonaiskuvan muodostamisessa konseptointityöskentelyssä, jonka myötä opiskelijat saavat kokemuksia toimimisesta oman osaamisalansa mukavuusalueen ulkopuolella. Opiskelijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien huomiointi opetuksessa ja yhdessä toimiminen vaikuttaisi olevan tärkein oppimiseen vaikuttava tekijä, ei niinkään tuotettu innovaatio. Opiskelijapalautteen ja opettajien kokemuksen mukaan kuitenkin oman alan työtehtävien tekeminen on ETV:n opiskelijoille merkittävää etenkin kolmannella vuosikurssilla. Opiskelijoiden motivaatio ja sitoutuminen on innovaatiokyvykkyyden keskeinen tekijä. Siksi monialaisten innovaatioprojektien sisältöjä kannattaisi suunnitella sellaisiksi, että myös oman alan osaamista pystyttäisiin hyödyntämään opiskelijaa motivoivalla tavalla.

Työelämältä toivotut avoimet haasteet vaativat innovaativastuussa olevilta opettajilta perusteellista ja aikaa vaativaa ennakkosuunnittelua sekä verkostotyötä niin

organisaation sisällä kuin työelämäkontaktoinnin suhteen. Projektien ja työelämäkumppanien valintaan on siis kiinnitettävä erityistä huomiota, samoin kuin millaisiin aiheeseen tartutaan, miten niitä käsitellään ja millaiseksi sisältöä osataan muokata. Olisi todennäköisesti hyödyllisempää toteuttaa innovaatioita niiden alojen kesken, joilla on luontaisesti samankaltaista sisällöntuotantoa ja toisiaan tukevia työkaluja ja -menetelmiä.

Esimerkkitoteutuksena esitellyssä innovaatioprojektissa 2018 työelämäkumppaneiden tarjoama yhteistyö ja taloudelliset resurssit tarjosivat opiskelijoille puitteet sellaisen sisällön ja toteutuksen tekemiseen, joka haastoi heitä ammattiosaamisensa osalta motivoivalla tavalla. Opintojakso ei ollut monialainen, mutta siinä käytettiin innovaatioprojektin osaamisperusteita ja tavoitteita. Vuoden 2019 innovaatioprojektiin verrattaessa, opiskelijapalautteen mukaan käytäntöä vuoden 2018 innovaatioprojektissa oli varsin riittävästi, mutta teorian osuutta kaivattiin enemmän. Innovaatioprojektissa 2019 käytännön osuus vähentyi selvästi ja teorian osuus hieman kasvoi. Toteutettujen demojen ja pilottien lisäksi käytäntöön ei päästy käsiksi, sillä työllä ei koettu olevan selkeää tilausta eikä sen tekemiseen ollut osoitettua resurssia. Tämä aiheutti projekteissa epämääräisyyden tunnetta ja tyhjäkäyntiä. Innovaatioprojektin 2018 sisällön koettiin selvästi tukevan opiskelijoiden ammatillisia valmiuksia sekä oppimista edistävää kokonaisuutta, vuonna 2019 puolestaan tulokset näiden osa-alueiden osalta ovat selvästi heikoimmat. Yleisinä huomioina molemmista innovaatioprojektin esimerkkitoteutuksista voidaan todeta, että opiskelijat kaipasivat selvästi käytäntöä ja nimenomaan omaa osaamistaan ja ammattialaansa kehittävää työtä. Toistuva huomio on, että kontaktiopetusta kaivataan enemmän. Työn tasapuolisen jakautumisen haaste oli todettavissa molemmissa innovaatioprojekteissa, vaikka projektitoteutukset olivat ryhmien ja tuotantomallien osalta melko erilaiset. Samaan aikaan käynnissä olleet muut päällekkäiset opinnot ja tuotantovaiheen katkaissut syysloma todettiin aikataululliseksi ongelmaksi molemmissa toteutuksissa.

Tilaustyöprojekti-opintojakson tavoite on ollut vaikuttaa työelämäprojektien ajoitusten koordinoimiseen ja varmistamaan riittävä opiskelijaresurssi suunnitelluille projekteille. Ensimmäistä kertaa järjestetyllä opintojaksolla kehittämistä koettiin olevan koko opintojakson aikataulutuksessa, työroolituksessa ja ryhmien työmäärän tasaamisessa. Opiskelijoiden palautteessa toivottiin haasteellisimpia ja elokuvakerronnallisempia toimeksiantoja. Opintojaksoa ja opiskelijoita kuormitti poikkeuksellisesti keväältä

koronan vuoksi siirtyneet ja tilaustyöprojektin kanssa päällekkäiset opinnot ja fiktio- ja dokumenttituotantojen jälkityöjaksot. Tuotantojakson keskellä oli aiemmin esitelyjen innovaatioprojektien tavoin syysloma, joka vähensi tuotantoaikaa viikolla, joka osiltaan vaikutti siihen, ettei kaikkia tuotantoja saatu valitettavasti toimitetuksi valmiina asiakkaille opintojakson palautteeseen mennessä. Koordinoinnissa tulee keskittyä ennen kaikkea koko opintojakson aikataulutukseen ja tehtävänantojen sisältöön sekä tarkkuuteen. Opintojaksolle sopivien asiakasprojektin luonnetta tulee pohtia tarkasti. Budjettien kasvaessa, oppilaitoksen taloudellinen riski kasvaa, jos tuotantoa ei onnistuta toimittamaan toivotulla tavalla. Selkeästi kaupallisissa tuotannoissa tulee ottaa huomioon myös alan markkinoiden kilpailuasetelma.

Työharjoittelun osalta ETV:n lehtoreiden työaikaressurit eivät riitä aktiiviseen dialogiin työharjoittelupaikkojen kanssa. Työharjoittelupaikan löytäminen jää pitkälti opiskelijoiden vastuulle. Tämä voi aiheuttaa yksittäisiä haasteita, kun opiskelijalle annetaan mahdollisuus toimia itsenäisesti ja sopia työharjoittelun toteuttamisesta työnantajan kanssa aikataulullisesti samanaikaisten muiden pakollisten opintojen kanssa. ETV tiedottaa tarjolla olevista harjoittelupaikoista ja koordinoi työharjoittelusopimukset ja opintokirjaukset. Tämä tukee Re:start-hankkeen tulkintaa siitä, että opettajat käyvät AMK-työharjoittelutyöpaikoilla vain harvoin. Hypoteesina on, ettei AMK-harjoittelulle ole asetettu tarkkoja sisällöllisiä ja ohjaamiseen liittyviä tavoitteita. ETV:llä on panostettu toimivaan käytäntöön työharjoittelun palautteissa ja sitä kautta tiedon välittämiseen opiskelijoille, joilla työharjoittelu on vielä edessä. Vuorovaikutteinen yhteydenpito potentiaaliin työnantajiin olisi tärkeää työelämäyhteistyön kehittämisessä. Työharjoittelu tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden opetella avustavissa rooleissa ja ammattilaisen ohjauksessa taitoja, joita opintosuunnitelman puitteissa on haastavampi opettaa. Tuotannon ja käsikirjoittamisen työtehtävät ovat viime vuosina olleet selkeästi alan työllistävimpiä sektoreita. Olisi aiheellista pohtia, miten tätä tulisi huomioida opetuksen suunnittelussa.

Vuonna 2019 ETV:llä käynnistettiin uusi opintojakso nimeltään opinnäytteen teososa, jossa teososien ideoita ja suunnitelmia sparrataan yhdessä muiden kurssille ilmoittautuneiden ja opettajien kesken. Panostaminen opinnäytteiden teososien koordinoituun ohjaamiseen opiskelijaryhmässä on selvästi parantanut teososien kehittelyä ja samalla lisännyt niiden määrää.

Opinnäytteeseen voidaan liittää siis käytännön osuus, jossa tuotetaan esimerkiksi audiovisuaalinen tuote, jota myös työelämäkumppani voi hyödyntää omassa toiminnassaan. Hankkeistetulla opinnäytteellä tarkoitetaan projektia, joka tehdään toimeksiantona jollekin työelämätaholle. Hankkeistettuja opinnäytteitä on tehty ETV:ssä vuosien varrella vaihtelevassa määrin. Opiskelijat valitsevat tavallisesti opinnäytteidensä aiheet omien intressiensä ja osaamisperusteiden pohjalta. Syynä tähän voi olla pyrkimys kevyempään ja vapaampaan prosessiin, jossa ei ole työelämätahon kanssa sovittuja määritteitä mukana. Myös opinnäytteitä ohjaavien lehtoreiden erilaiset taustat ovat näkyneet prosessissa. Nykyaikaisessa AMK-opinnäytteessä opiskelijan tulee toteuttaa työelämälähtöistä kehittämistyötä, eikä oppilaitoksen puolesta ole rahoitusta taiteellisen teoksen toteuttamiseen. Tuotannon työryhmä voi halutessaan rahoittaa opinnäytetuotantonsa kustannuksia hankkimalla työelämäprojektin (esim. mainos/yritysvideo), jonka tekemisestä he sopivat asiakkaan kanssa soveltuvan korvauksen. Oppilaitos tarjoaa kaluston ym. resurssit, laskuttaa toimitetun projektin asiakkaalta ohjaten rahat suoraan opinnäytetuotannon kuluihin. Tämän kaltaisesta opinnäytteiden rahoitustavasta on hyviä kokemuksia, ja työelämäyhteistyö toteutuu etenkin tekijöitä hyödyttävällä tavalla. Myös joukkorahoituksen hyödyntämisestä on positiivisia kokemuksia hankittaessa rahoitusta teoksen tuottamiseen. Toiminta on yrittäjyyteen tähtäävää toimintaa, ja siltä osin osuu työelämälähtöisyyden määritteisiin. Opinnäytteet ovat kuitenkin harvoin hankkeistettuja ja siten alaa konkreettisesti kehittävät opinnäytteiden sisällöt jäävät usein taka-alalle. Opinnäytteiden työelämälähtöisessä kehittämisessä olisi siis parannettavaa.

Tämän luvun havaintojen pohjalta tehty SWOT-analyysi on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2 - SWOT-analyysi työelämäyhteistyöstä osana opintosuunnitelmaa

VAHVUUDET • Työelämäyhteistyötä toteutuu useilla eri opintojaksoilla • ETV:llä hyvä työharjoittelun tiedottamis- ja palautetilaisuuskäytäntö • Työelämäprojekteissa opiskelijalle saadun konkreettisen työelämäkontaktin ja projektihallinnan kokemus • Panostaminen opinnäytteiden teosien koordinoituun ohjaamiseen ryhmässä • Oikeanlaisten työelämäprojektien valinta opintojaksoille antaa opiskelijoille valmiuksia työelämään • Laskutettavien tilaustöiden toteuttaminen mahdollistaa ulkopuolisten resurssien hyödyntämisen koulutuksessa	HEIKKOUEDET • Innovaatioiden teoriaopetuksen puute ja käytännön tekemisen ongelmallinen suhde • Opiskelijoiden palaute innovaatioiden kontaktiopetuksen vähyydestä • Opiskelijoiden työn ja työroolien tasapuolisen jakautumisen haaste • Päällekkäiset opinnot • Opiskelijoiden palaute puutteellisesta aikataulutuksesta ja konseptista ennen opintojakson alkua • Työharjoittelun ohjaamisen riittämättömät resurssit • Hankkeistettujen opinnäytteiden osuus määrä vaihteleva
MAHDOLLISUUDET • Monialaisessa innovaatioprojektissa mahdollisuus monipuoliseen yhteistyöhön • Samankaltaisten/toisiaan tukevien koulutusalojen yhteistyön hedelmällisyys innovaatioprojekteissa • Opinnäytteiden ohjaaminen voimakkaammin työelämälähtöisen kehittämisen suuntaan	UHAT • Oman alan osaamista ei päästä hyödyntämään täysipainoisesti monialaisessa innovaatioprojektissa • Opiskelijoiden motivaation puute, jos toiveet käytännön tekemisen ja oman osaamisen työtehtävien hyödyntämisestä eivät toteudu • Vuorovaikutteisen dialogin vähentyminen työharjoittelupaikkoja tarjoavien alan työnantajien kanssa saattaa erkaannuttaa oppilaitoksen ja työelämän välistä yhteyttä

SWOT-analyysin pohjalta voidaan tunnistaa seuraavat keskeiset kehittämistarpeet:

- Innovaatioprojektien suunnittelussa tulisi pohtia monipuolisen yhteistyön mahdollisuuksia toisiaan tukevien koulutusalojen kanssa niin, että mukana olevat työelämätahot ja niiden tarjoamat sisältöhaasteet motivoivat opiskelijoita laajentamaan omaa osaamistaan jo opitun osaamisen pohjalta. Kun innovaatioprojektiin saadaan sisällettyä monialaisempaa (ja toisiaan tukevaa)

osaamista, se toivottavasti näyttäytyy työelämäkumppaneiden suuntaan houkuttelevalta mahdollisuudelta kokeilla ja toteuttaa uusia innovaatiota yhdessä. Kun potentiaali on selkeämmin tunnistettavissa, se saattaa myös näkyä työelämäkumppanin taloudellisessa panostuksessa toteutukseen. Oleellisina tekijöinä ovat jatkuvuus, opintojaksojen koordinoinnin ja muodon stabiliteetti, jota voidaan toistaa vuosittain.

- Panostaminen aktiivisempaan vuoropuheluun työharjoittelupaikkojen kanssa. Työharjoittelu on merkittävä osa opintoja, ja mitä paremmin oppilaitos pystyy tukemaan opiskelijoita tarjoamalla mahdollisuuksia soveltuvista työharjoittelupaikoista, sitä sujuvammin opinnot etenevät ja yhteistyön muutkin mahdollisuudet työelämän kanssa paranevat.
- Opiskelijoiden kannustaminen opinnäytteiden hankkeistamiseen. Tämä avaa valmistuvalle opiskelijalle hyvän väylän oman osaamisen näyttämiseen ja myös työllistymiseen sen kautta. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden opinnäytteen rahoittamiseen työelämälähtöisesti, oppilaitoksen rahoituksen puuttuessa kokonaan. Hankkeistettujen opinnäytteiden kautta syntyy myös oppilaitokselle tärkeitä kontakteja työelämään.

5 Työelämäyhteistyö asiakastuotantona: Valovirta Audiovisual

5.1 Asiakastuotanto opiskelijatyönä

Valovirta on Metropolia ammattikorkeakoulun viestinnän, muotoilun ja media-alan opiskelijoiden innovatiivinen oppimisympäristö, jossa opiskelijat voivat suorittaa käytännön opintoja asiakasprojekteissa. Valovirran toiminta on osa Metropolian jatkuvan oppimisen palveluita, joissa voidaan tuottaa opetuksen yhteydessä tuotettuja ja laskutettavia palveluita. Toiminnan tavoitteena on tukea opiskelijoiden ammatillista kasvua sekä kehittää työelämä-tietoutta ja -yhteistyötä. Valovirta paitsi tuottaa palveluita työelämän tarpeisiin, se kehittää ammattikorkeakouluopetuksen työelämälähtöistä toimintatapaa tuottaen monipuolisesti palveluita viestintä- ja mediapalveluita työelämän tarpeisiin. Asiakkaalle Valovirta tarjoaa monipuolista osaamista sekä tuoretta näkökulmaa luovan alan uusilta kyvyiltä. Opiskelijat puolestaan pääsevät hyödyntämään ja jalostamaan osaamistaan työelämäprojekteissa ansaiten samalla opintopisteitä ja

harjoittelijatasen palkkaa. Valovirta tarjoaa tilaisuuden verkostoitua muiden alojen ja vuosikurssien opiskelijoiden kanssa sekä luoda asiakas- ja työelämäkontakteja. Opiskelijat saavat arvokasta kokemusta asiakkaiden kanssa toimimisesta sekä harjaantuvat toimimaan erilaisissa työrooleissa ja -tehtävissä. Elokuvan ja television ja mediatekniikan tutkinto-ohjelmien osaaminen on monipuolista sisällöntuotantoa elokuva-, televisio-, radio- ja verkkoympäristöissä, ja näin yhdistetty saman Valovirta Audiovisual-nimen alle. (Metropolia 2020e.)

Mainitsin aiemmin luvussa 4.3.2 soveltavat opinnot, joissa opiskelijat voivat suorittaa valinnaisina opintoina erilaisia työelämäprojekteja. Näitä opintoja varten on Valovirta Audiovisual-opintojakso, jolle kolmannen ja neljännen opiskelijat voivat vapaasti oman opintosuunnitelmansa pohjalta ilmoittautua läpi lukuvuoden. Myös toisen vuoden opiskelijat voivat muiden opintojen antaessa myöten osallistua Valovirran projekteihin. Korkeakouluilla on painetta järjestää opetusta myös kolmannelle lukukaudelle eli kesälle, ja Valovirrassa toteutettavat opinnot sopivat tähän hyvin. Tiivistä ilmaistuna Valovirta Audiovisual simuloi tuotantoyhtiön/suunnittelutoimiston toimintaa turvallisessa oppilaitoksen ohjauksessa tuottaen opiskelijoille opintopisteitä ja myös lähtökohtaisesti harjoittelijan palkkaan verrattavaa korvausta tehdystä työstä.

5.2 Asiakastuotannon koordinointi

Työelämäyhteydenotot saapuvat useita reittejä, pääasiallisesti yhteydenottoina Valovirta Audiovisualin vastaavan tuottajan sähköpostiin tai Valovirran yleiseen valovirta@metropolia.fi -sähköpostiin, josta projektikoordinaattori ohjaa yhteydenotot asiakkaan sisältötarpeiden mukaan oikealle henkilölle. Osa yhteydenotoista tulee lehtoreille, koulutussuunnittelijoille, tutkintovastaaville tai osaamisaluepäälliköille, jotka ohjaavat asiakasta ottamaan yhteyttä suoraan Valovirtaan. Vuoden 2019 lopussa Valovirran verkkosivua uudistettiin, tavoitteena parempi viestinnällinen informaatio niin työelämän suuntaan kuin sisäisesti opiskelijoille ja Metropolian henkilökunnalle. Metropolia on iso organisaatio, ja sen verkkosivuilta löydettävä av-tuotannon työelämäprojekteihin liittyvä informaatio pelkästään oikean henkilön tai tahon osalta on ollut haasteellista. Edelleenvälitettyjen sähköpostiketjujen määrä on viime aikoina vähentynyt, joka viestii paremmasta löydettävyydestä ja tietoisuudesta Valovirran toiminnasta. Silti edelleen Metropolian verkkosivujen Asiakastyöt ja palvelut-kategoriassa Valovirta mainitaan muiden palveluiden ohella, mutta sen toimintaa ei ole

otsikkotasolla määritelty. Vasta klikattaessa Valovirran omalle verkkosivulle selviää, millaisia palveluita Valovirta tarjoaa. Tämä on helppo korjata, ja asiaan tulee kiinnittää huomiota. (Metropolia2020f.)

Kaikkiin Valovirta Audiovisualille tullessiin yhteydenottoihin vastataan viimeistään muutaman päivän viiveellä. Usein jo ensimmäisessä vastausviestissä on tiedusteltava toivotun toteutuksen aikataulua tarkemmin sen ollessa merkittävin tekijä, joka vaikuttaa mahdollisuuksiin päästä projektien ensivaiheen seulonnan läpi. Jos aikataulu on liian kiireinen (kuukausi tai vähemmän), asiakkaalle todennäköisesti vastataan heti aikataulun olevan liian lyhytvaroitteinen. Tämän tyyppiset toimeksiannot ohjataan usein työkeikkana eteenpäin ETV:n alumneille ja opiskelijoille, jotka voivat olla itse suoraan asiakkaaseen yhteydessä ja toteuttaa projektin omatoimisesti omalla tai muualta vuokratulla kalustolla. Tapauskohtaisesti on myös mahdollista, että asiakas ja tekijä sopivat keskenään toteutuksesta, ja oppilaitos vuokraa asiakkaalle kalustoa tai jälkityöyksiköitä tekijän käyttöön.

Jos projektin aikataulu on riittävän joustava (2 kk tai enemmän), projektille tehdään pikainen ensiarviointi. Montako tekijää tarvitaan, onko sisältö riittävän kiinnostava tai muuten mahdollinen toteuttaa opiskelijatyönä, ja onko työelämäyhteistyö molempia osapuolia hyödyttävää toimintaa? Projektien ensiarviointiprosessissa keskustellaan lehtoreiden kanssa, joilla on vetovastuita tulevissa työelämäyhteistyötä sisältävissä opintojaksoissa ja päivitettyä tietoa mahdollisten tekijöiden opintojen vaiheista. Jos koetaan, että projektin kanssa kannattaa edetä, asiakkaan kanssa sovitaan määrittelytapaaminen, johon osallistuvat Valovirta Audiovisualin vastaava tuottaja ja tapauskohtaisesti mahdollinen projektikoordinaattori ja/tai 1–2 lehtoria. Jos osallistuvat opiskelijat ovat jo tässä vaiheessa tiedossa, projektin päävastuulliset tekijät osallistuvat myös tapaamiseen, yleensä tuottaja ja ohjaaja (toisinaan sama henkilö), käsikirjoittaja/sisällöntuottaja, kuvaaja ja/tai äänisuunnittelija. Tapaamisessa keskustellaan tarkemmin tilauksen sisällöstä, aikataulusta ja karkeasta kustannusarviosta, visioidaan toteutustapaa sekä kerrotaan oppilaitoksen toimintatavoista ja prosessin etenemisestä sen näkökulmasta. Valovirta Audiovisualin tuottaja yhdessä opintojakson vastuopettajan ja työryhmän kanssa tekevät projektille tarkemman aikataulun ja kustannusarvion, jonka pohjalta asiakkaalle lähetetään tarjous ja sopimusluonnos kommentoitavaksi. Sopimukseen määritellään ennakkotuotannon eli käsikirjoittamisen/sisällöntuotannon aikataulu kommentointikierroksineen,

ennakkotuotannon, tuotannon ja jälkituotannon vaiheet suunnitelma- ja työversioiden hyväksymisineen, että tilauksen toimittamisen määräaika. Kun kaikki on osapuolille selvää, sopimus allekirjoitetaan ja tuotanto käynnistetään. Tuotantojen toteutusten kesto keskittyy yleensä 2–4 kuukauden ajalle, ellei kyseessä ole esimerkiksi pidemmän ajanjakson dokumentointia vaativa projekti. Tällaiset projektit ovat kuitenkin kuormittavuutensa vuoksi yleensä hankalia, eivätkä lähtökohtaisesti prioriteettilistalla ensimmäisenä.

Vuorovaikutteinen toimintamalli tarkistuspisteineen läpi tuotannon kaaren on oleellista. Näin vältetään tilanteilta, joita on vaikea myöhemmin korjata, tai niiden korjaaminen nostaa kustannuksia ja aiheuttaa aikataulupaineita. Opiskelijatyönä tehtyyn työhön ja vastuulliseen toimittamiseen liittyy riskitekijöitä, jotka tulee olla myös asiakkaalla tiedossa. Opiskelijat eivät ole ammattilaisia, eikä heitä sido etukäteen tehdyt työsopimusvelvoitteet. Sairastapauksissa voi olla vaikea löytää korvaavaa tekijää, eikä oppilaitosympäristössä pystytä reagoimaan nopeasti ammattikentän tavoin korvaaviin toimenpiteisiin. Tätä varten asiakkaan kanssa tehtävään sopimukseen määritellään kohta, jossa asiakkaalla on oikeus jättää osa tai koko summa kokonaiskustannuksista suorimatta, mikäli Valovirta Audiovisual ei syystä tai toisesta pysty toimittamaan sopimuksen mukaista tilausta. Oppilaitoksen tulee ilman aiheutonta viivytystä ilmoittaa asiakkaalle, jos on ilmeistä, ettei toimeksiantoa ehditä suorittamaan sovitun aikataulun puitteissa. Tällöin on myös ilmoitettava, milloin suoritusvelvollisuus on todennäköisesti mahdollista täyttää. Asiakkaalla on oikeus saada korvaus toimituksen viivästymisen aiheuttamista välittömistä kustannuksista siten, että korvauksen enimmäismäärä on sovitun suorituksen arvo. Asiakkaan välillisiä vahinkoja ei korvata, ja keskeneräiseksi jääneen tuotannon materiaalien lunastuksen korvauksesta neuvotellaan osapuolten kesken erikseen.

Valovirta Audiovisualilla on ollut muutamana vuotena tuotantokoordinaattori työharjoittelussa, joka on vaikuttanut työelämäprojektien koordinoinnin sujuvuuteen. Tuotantokoordinaattorin työpanos on helpottanut painetta etenkin yhteydenottoihin vastaamisessa ja asiakkaiden toimeksiantojen sisältöjen kartoittamisessa ja varsinaisten tuotantojen koordinoimisessa. Tuotantokoordinaattori on nopeasti tavoitettavissa ja prosessit ovat voineet edetä nopeammin. Tämä on vapauttanut aikaa tehokkaampaan työskentelyyn ja tuottajalle kasaantuvat työtehtävät on voitu priorisoida paremmin. Valinnat tuotantoon otettavista toimeksiannoista ovat tapahtuneet lyhyemmässä ajassa,

jolla on suora vaikutus Valovirran tuotantotehokkuuteen. Työharjoittelijalle Valovirta on turvallinen työympäristö päästä suoraan kontaktiin asiakastyön ja tuottamisen kanssa. Etenkin, jos sopivaa harjoittelupaikkaa ei löydy muilta harjoittelupaikoilta tarjoavilta työnantajilta, Valovirta tarjoaa hyvän ympäristön suorittaa joko ensimmäistä tai puuttuvaa työharjoittelua. ETV:lle puolestaan työharjoittelijan käyttäminen tarjoaa suhteellisen edullisen toimintaa tehostavan tekijäresurssin, unohtamatta opintopisteitä, joita harjoittelussa suoritetaan.

5.3 Asiakastuotannon tuotantomalli

Valovirta Audiovisualin tuotannot ovat tyypillisesti yrityksen tai organisaation viestinnän käyttöön tehtyjä lyhyitä videoita, joita käytetään toiminnan esittelyssä tai toimintojen opastuksessa, markkinoinnin edistämässä ja rekrytointiprosesseissa. Yleisin julkaisukanava on YouTube tai asiakkaan omat verkkosivut. Lisäksi sisältöjä ja teknistä toteutusta tehdään pienempiin tai suurempiin kokonaisuuksiin, joissa tarvitaan sisällön osatoteutuksia. Myös suorat verkkolähetykset (live streaming), podcastit ja kevyet graafiset toteutukset ovat osa Valovirta Audiovisualin tuotantotoimintaa.

Kaikissa työryhmissä tulee olla aina tuottaja ja pienemmissä projekteissa vähintään tekijä, joka on vastuussa tuotannon koordinoimisesta. Tuottajaopiskelija voi ottaa vastuulleen myös ohjaamisen, jonka ympärille työryhmät rakentuvat. Tuottaja/tuottajaohjaaja on vetovastuussa sisällöntuotannosta yhdessä muun työryhmän kanssa, johon videotuotannossa tyypillisesti kuuluvat kuvaaja, äänittäjä, äänisuunnittelija ja leikkaaja. Kuvaajan ja leikkaajan sekä äänittäjän ja äänisuunnittelijan roolit usein yhdistetään, joten ydinryhmä koostuu tavallisesti kolmesta tai neljästä opiskelijasta. Projektin sisällön ja teknisten tarpeiden mukaan työryhmää täydennetään käsikirjoittajalla, graafikolla ja kuvauksien osalta erilaisilla assistenttirooleilla. Työryhmän kokoamisessa on otettava huomioon opiskelijoiden osaamisen taso ja taidot, joita opiskelijat haluavat harjoittaa. Tämä on oleellinen tekijä, joka vaikuttaa jo projektien ensiseulontaan. Onko projektissa tarjolla sellaista osaamisen tarvetta, joka motivoi ja antaa riittävästi haastetta opiskelijoille harjoittaa työelämässä tarvittavia taitoja, joissa toteutuvat asiakastuotannon koordinointiin liittyvät periaatteet ja käytännön prosessit? Valovirta Audiovisual priorisoi projekteja, joissa on mukana sopiva määrä sisällöntuotantoa, suunnittelua ja käytännön toteutusta. Pelkkä tekninen toteutus, kuten esimerkiksi seminaaritaltioinnin kaltainen kertaluontoinen toteutus ei lähtökohtaisesti

kehitä opiskelijoiden osaamista, opinnot tarjoavat tekniseen osaamiseen jo riittävästi harjoitusta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö Valovirrassa voitaisi kertaluontoisia työkeikkoja toteuttaa.

5.3.1 Metropolian sisäiset tuotannot

Valovirta toteuttaa myös Metropolian sisäisiä tilauksia. Metropolian viestintäyksiköllä on paljon digitaalisen viestinnän tarpeita, ja se onkin muodostunut Valovirralla tärkeäksi tilaajaksi. Sisäinen yhteistyö on viestintäyksikölle kustannustehokasta ja käytännöllistä toimintatapojen ollessa tuttuja, ja Valovirran projektitarjotin monipuolistuu viestinnän tarjoamien projektien myötä. Parhaimmillaan tehdyt projektit saavat merkittävää näkyvyyttä koko Metropolian ammattikorkeakoulun viestinnässä. Valovirta Audiovisualin vuonna 2015 ja 2018 tuottamat, kotimaiseen ja myös kansainväliseen käyttöön suunnatut Metropolian brändivideot ovat olleet ulospäin näkyvän videoviestinnän kärkenä Metropolian YouTube-kanavalla. Videoissa esitellään koko organisaatiota sen koulutustarjonnan ja kampusten kautta. Muillakin tutkinto-ohjelmilla ja hankkeilla on tarpeita audiovisuaalisille toteutuksille. Hanketoteutuksiin liittyvistä käytännöistä ja niihin liittyvistä haasteista kerron seuraavassa luvussa 5.3.2 Sisäiset tuotannot toteutetaan samaan tapaan kuin muut asiakastuotannot, mutta tuotantokustannusten laskutus on Metropolian sisäistä. Rahaa siirretään sisäisesti työn tilaajalta, aikaisemmin ETV:lle, mutta vuonna 2020 tehdyn taloushallinnon tiliöintimuutoksen myötä, Valovirta toimii kokonaan oman projektinumeronsa alla osana Median, muotoilun ja konservoinnin osaamisaluetta, jatkuvan oppimisen palveluina. Valovirran liikevaihdon kirjanpidollinen seuranta on nyt selkeämpää, kun se on erotettu irralleen tutkinto-ohjelmasta. Palaan sisäisen laskutukseen tarkemmin luvussa 5.4 Kustannusrakenteet.

Metropolian sisäisten pyyntöjen määrä, mukaan lukien hankkeet, on ollut selvästi nousussa viime vuosien aikana, johon on vaikuttanut TKI-toimintaan ja viestintään panostaminen. Ulkoisten ja sisäisten tilausten valintaprosessiin liittyvät kriteerit ovat jatkuvan pohdinnan alla. ETV:n opiskelijamäärä on melko pieni, ja tilaustöiden tekemiseen käytettävissä olevien tekijöiden määrä vuosittain on rajallinen. Tämä vaikuttaa tilausten valintaan myös taloudellisesta lähtökohdasta. Valovirta Audiovisualille asetetaan vuosittain tulostavoite. Jotta tulostavoite saavutetaan, tarkoittaa se tekijöiden kohdentamista ulkoisiin laskutettaviin asiakastöihin. Tämä on sisäisten tilausten suosimisen osalta ongelmallista, sillä vaikka niistä kohdennetaan budjetin mukaisia

tuloja Valovirralle tai tutkinnoille, ne eivät kirjaudu tulostavoitteen kirjanpitoon. Niin ulkoisten kuin sisäisten tilausten tekemisessä on molemmissa puolensa, mutta resurssit ovat rajalliset. Kun tulostavoitteita asetetaan, on mahdotonta vastata kaikkiin pyyntöihin, ja työelämäyhteistyöstä tulevat yhteydenotot nousevat toiminnan keskiöön. Valovirran toiminnan fokusta tulisi näin ollen määritellä tarkemmin, jos sisäisten tilausten toteuttamiseen haluttaisiin panostaa enemmän. Toteutukseen valituissa sisäisissä tuotannoissa ratkaisevaa on sisällön soveltuvuus suhteessa opintosuunnitelman tavoitteisiin sekä kokonaisuuden painoarvo yhteistyön merkityksessä ja näkyvyydessä.

5.3.2 Hanketuotannot

Valovirta Audiovisual toteuttaa mahdollisuuksien mukaan av- ja viestintäsisältöjä Metropolian hallinnoimille hankkeille. Sisällöt ovat usein hankkeeseen liittyvän toiminnan ja tulosten dokumentointia eri tavoin. Metropolian hanketoiminta on lisääntynyt selkeästi viime vuosina hanketoimintaan panostamisen, rahoitusmahdollisuuksien lisääntymisen ja perusrahoituksen vähenemisen myötä. Se on näkynyt myös kasvaneina yhteydenottoina Valovirtaan. Viime aikoina toteutetuissa hanketuotannoissa on ollut havaittavissa, ettei hankkeiden budjettien suunnittelussa ole osattu resursoida kustannuksia av-tuotantojen vaatimalla tavalla. Hankkeissa on tavallisesti varattu vaihtelevassa määrin henkilötuntiresurssia sisäisiin asiantuntijapalveluihin hankkeen av-dokumentointia tai digitaalisia materiaaleja varten, joita tarvitaan hankkeen tulosten julkistamiseen ja hankkeen rahoittajan loppuraportointia varten. Useissa tapauksissa varsinaisia tuotantokustannuksia ei ole osattu huomioida lainkaan. Tämä pitää sisällään kärjistettynä oletuksen, että Valovirta Audiovisualin, ETV:n opiskelijoiden palvelut sekä muut tutkinnon fasilitetit olisivat automaattisesti käytettävissä sisällytettynä hankkeen resursoimaan opettajatuntiresurssiin. Jos asiaa kärjistetään lisää, voitaisiin ajatella, että hanke on varannut budjettiinsa tuntiresurssia henkilöstölle (esim. opettajalle), joka myöskin itse toteuttaisi tilatun työn. Näin ei kuitenkaan luonnollisesti voida menetellä av-tuotantojen toteutusten kanssa. Kun hanketuotanto käynnistetään, opetushenkilöstölle hankkeelle varatut työtuntiresurssit sijoitetaan opettajan työaikasuunnitelmaan. Hanketunnit ovat taloudellisesta näkökulmasta tutkinto-ohjelmalle arvokkaita, Metropolian painottaessa hankkeiden toteutuksia osana tutkintojen toimintaa.

Metropolian hallinnoiman hankkeen rahoituspohja vaikuttaa, onko hankkeen budjettiin mahdollista varata rahaa sisäiseen toteutukseen ja siinä aiheutuviin kustannuksiin.

Suunniteltaessa hankkeeseen video/audio-toteutuksia, tulisi hankkeen budjetin laatimisessa ottaa huomioon, miten resurssivaraukset kirjataan budjettiin sekä millaiset kulut ovat kirjattavissa hankkeen loppuraportointiin. Sisäisenä asiantuntijapalveluna budjetoidun opettajan ohjaustyöresurssin lisäksi tulisi henkilöstöbudjettiin varata resurssia opiskelijoiden esimerkiksi audiovisuaalisen viestinnän toteuttamisena tehtyyn työhön. Hankkeen budjetissa tulisi siis olla erikseen varaus tekijöille palkkoihin, assistenttityönä tehdyn työn toteuttamiseen, sekä muihin tuotannosta aiheutuviin mahdollisiin kustannuksiin. Metropolian taloushallinnon linjauksen mukaan, myös sisäisten tuotantojen budjeteissa tulee näkyä tuotannossa käytetyn kaluston vuokrahinnat. Opiskelijoilla on mahdollisuus tehdä projekti myös pelkillä opintopisteillä, joka on opiskelijalle ja oppilaitokselle arvokasta, mutta esiin nousee sama kysymys kuin aiemmassa luvussa, onko kannattavaa käyttää Valovirran tekijäresurssia tuotantoihin, joissa laskuttaminen ei ole mahdollista? On jälleen käytettävä tapauskohtaista harkintaa projektien valinnassa.

Kun hanketoteutus sisällytetään tutkinnon opintojaksolle, opiskelijoille ei makseta palkkaa ja opettajalle varatut opetustunnit merkitään työaikasuunnitelmaan hanketunneiksi. Hankkeiden toivotat sisällöt kuitenkin ovat harvoin sellaisia, että ne vastaisivat opintojakson osaamistavoitteita. Tilanne on tietenkin toinen, jos hanke on elokuvan ja television tai esimerkiksi digitaalisen viestinnän tutkinto-ohjelman, ja hankkeen sisältö sekä tavoitteet on suunniteltu tutkinnon alaan liittyväksi ja sitä kehittäväksi. Tällaisten hankkeiden kanssa työskentely yhteistyössä etenkin muiden media-alaan liittyvien tutkintojen kanssa on hyödyllistä. Hankehaut ja -toteutukset ovat kuitenkin raskaita ja pitkäkestoisia prosesseja, ja ne voivat sitoa entuudestaan vähentyneitä opetusresursseja. Mutta kun opetusta saadaan integroitua hankkeeseen, tilanne on taloudellisesti tutkinnoille kannattava. Parhaassa tapauksessa hanketoiminta tarjoaa opiskelijoille ja oppilaitokselle erinomaisen mahdollisuuden tutkia ja synnyttää uutta, sekä saada aikaan ratkaisuita, palveluja ja työkaluja työelämän tarpeisiin. Tästä syystä tulee hankesuunnittelun olla ennakoivaa ja pitkäjänteistä, sekä tarpeeksi hyvin resursoitua – kuormittamatta perusopetusta.

Hankerahoittajia on paljon erilaisia. Rahoittajan ollessa esimerkiksi Euroopan sosiaalirahasto (ESR), toteutusta ei voida tehdä Valovirran kautta laskutettavana ostopalveluna. ESR:n säännöt estävät sisäisen palvelun tilaamisen, tässä tapauksessa Valovirralla sen ollessa Metropolian sisäinen toimija. Tällöin henkilöstökustannukset on

budjetoitava ensisijaisesti sisäisinä asiantuntijapalveluina. Osa kuluista on haluttaessa mahdollista sijoittaa hankkeen flat rate-osuuteen, eli hankkeen omistajan omarahoitusosuuteen. Käytännöllisin tapa Valovirralla olisi suorittaa työ ostopalveluna, jolloin Valovirta laskuttaa hanketta. Tällöin siis on oleellista, että rahoittaja hyväksyy sisäiset ostolaskut. Muut budjetointivaihtoehdot ovat siis jo edellä mainitut, muina kuluina eli sisäisinä asiantuntijapalveluina budjetoiminen, tai kustannusten kohdentaminen hankkeen flat rate-osuuteen.

Hankkeiden tarpeet audiovisuaalisille toteutuksille ovat siis kasvaneet. Projektien rahoitukseen liittyvät puutteet ja epäselvyydet sekä hankesuunnittelijoiden välillä puutteelliset tiedot hankkeen mahdollisuuksista rahan resursoimiseen av-tuotantoihin, nosti esiin tarpeen laatia erillinen hankesuunnitteluohjeistus av-tuotantoja varten. Ohjeistuksen myötä hankesuunnittelijoiden kanssa voidaan tutkia ennen hankehakemuksen lähettämistä, ovatko toivotut toteutukset sopivia tehtäväksi Valovirrassa, vai olisiko hankkeen järkevämpää hankkia ne muualta. Niin kauan kuin hanketuotantojen koordinoiminen on kuormittavaa epäselvyyksien myötä, se vaikuttaa millaisia projekteja Valovirtaan kannattaa ottaa mukaan muiden työelämäprojektien rinnalla. Oleellista on, että sisällöt ovat sellaisia, jotka antavat opiskelijalle hyvän oppimiskokemuksen tehdystä projektista.

Laadin hankesuunnitteluohjeistuksen Valovirta Audiovisualin toiminnan näkökulmasta tammikuussa 2020. Ohjeistusta tarkennetaan, jonka jälkeen sitä esitellään ja avataan Metropolian hankesuunnittelijoille ja esimiehille. Tämä toivottavasti selkeyttää tulevaisuudessa hankkeiden av-tuotantojen toteuttamista.

5.4 Kustannusrakenteet

Valovirta Audiovisualin tuotannoissa opiskelijoille maksetaan opintopisteiden lisäksi lähtökohtaisesti harjoittelijatason palkkaa. Assistentin tuntipalkka on lähtökohtaisesti 12,11 €/h, mutta toteutuksen vaativuudesta ja vastuullisuudesta riippuen sitä voidaan hieman nostaa. Metropolian sivukuluprosentti on (vuonna 2021) 20,484%, eli keskimääräinen assistentin tuntikustannus on n. 15 €/h, sisältäen työntäjän suorittamat palkan sivukulut. Yhden opiskelijan työn päivähintaan sisältyy 8 tuntia työtä, joten budjetoinnin perusteeksi 120 €/pv sisältäen sivukulut, on hyvä lähtökohta. Opettajan työajan resursointi puolestaan riippuu siitä, miten vaativa tai pitkäkestoinen toteutettava

av-tuotanto on kyseessä. Keskimääräinen ohjaustuntiresurssi opettajalle/opettajille 2–3 kuukautta kestävän ”perusprojektin” eri vaiheisiin jakautuen on 20–30 tuntia, tapauskohtaisesti tuntimäärä voi olla enemmänkin. Lehtorin keskimääräinen tuntipalkka sivukuluineen on noin 42 €/h, eli esimerkkituotannon 20–30 tunnin budjettivaraus on 840–1260 €. Jos kyseessä on pieni ja keikkaluontoinen työ, josta opiskelija selviytyy itsenäisesti, erillistä opettajaresurssia ei välttämättä edes tarvita. Tuotantojen budjetteihin lasketaan lisäksi mukaan Valovirta Audiovisualin vastaavan tuottajan sekä mahdollisten käyttömestareiden työaikaa, joka määrittyy tuotannon tarpeiden mukaan tapauskohtaisesti.

ETV:ssä audiovisuaalisen tuotannon kustannusten laskemiseen käytetään Suomen elokuvasäätiön budjettipohjan rakennetta mukailevaa, ja siitä tutkinnon tarpeisiin sopivaksi muokattuja Excel-pohjia. Pitkän fiktioelokuvan tuotantoon suunniteltu SES:n budjetointipohja kattaa ylimitoitetustikin kaikki mahdolliset kustannukset, jotka voivat tutkinnon ja Valovirta Audiovisualin projekteissa syntyä. Näin opiskelijat saavat automaattisesti kokemusta elokuva-alalla noudatettavasta budjetointimallista, joka ottaa kaikki tuotannon osa-alueet huomioon. ETV:n budjetointipohjassa kustannukset on eroteltu vielä erikseen ulkoisiin ja sisäisiin kustannuksiin. Ulkoisiin kustannuksiin erotellaan kulut, jotka tulevat ETV:n tai Valovirta Audiovisualin maksettavaksi, ja näkyväksi suorina kuluina Metropolian ammattikorkeakoulun kirjanpidossa.

Sisäiset kustannukset lasketaan mahdollisimman tarkkaan kaluston, jälkityöyksiköiden, studioiden ja autojen toteutuvan käytön mukaan. Sisäisten kustannusten päivä- ja viikkovuokrahinnat on pyritty saamaan vastaamaan mahdollisimman lähelle alan vuokraamoiden ja muiden palveluja tarjoavien tahojen hinnoittelua, huomioiden ETV:n kaluston ja jälkityöyksiköiden tekninen taso ja käyttöikä. Koko ETV:n tuotantoihin varattua kalustoa hallinnoidaan Trail-kalustonhallintajärjestelmässä, jonka varausjärjestelmän kautta opiskelijat voivat tehdä suunnitellut varaukset ja samalla nähdä varatuksi ajaksi kalustolle määrittyneen vuokrahinnan.

Vaikka tutkinnolle ei synny niin kutsuttuja suoria kustannuksia oppilaitoksen infran käyttämisestä tuotannossa, sen kulumisesta, ylläpidosta, huoltamisesta ja rikkoontumistapauksista syntyy kustannuksia. Nykyisen Metropolian budjetointimallin mukaan kaikki investointeina tehdyt kalusto/laitteisto/ohjelmistohankinnat maksetaan poistoina tutkinnon budjetista. Tämä asettaa painetta kalliin kaluston ylläpidolle, jota

koulutuksen järjestämisessä välttämättä tarvitaan. On varsin perusteltua laskuttaa myös sisäisesti, jos ja kun muilla tutkinnoilla, yksiköillä tai hankkeilla on tarpeita hyödyntää ETV:n kalustoa ja yksiköitä.

Sisäisten kustannusten laskemisessa on useampia tekijöitä ja tavoitteita. Opiskelijoiden laskiessa tekemänsä tuotannon budjetin mahdollisimman tarkasti ensin kustannusarvion ja lopulta toteutuneen seurannan mukaan, he saavat hyvän käsityksen siitä, mitä vastaava tuotanto ammattikentällä tehtynä maksaisi. Halutessaan tai opintojakson tehtävänantona opiskelijat voivat myös laskea, millaiset tuotannon palkkakustannukset olisivat toteutuneen työryhmän työmäärän mukaan. Palkkakustannusten arvioinnissa tulee toki ottaa huomioon, että opiskelijoille menee samaan työn tekemiseen enemmän aikaa kuin ammattilaisilla.

Toinen määrittävä syy sisäisten kustannusten laskemiseen on saada näkyväksi oppilaitoksen käyttämä resurssi kokonaisuudessaan. Asiakkaan näkökulmasta on tärkeää saada vertailukelpoinen ja kustannuksia avaava tarjous tilatusta työstä. Oppilaitosyhteistyönä tehty tuotanto ei automaattisesti ole halvin vaihtoehto markkinoiden toimijoiden joukossa, mutta oppilaitosyhteistyössä saavutetut hyödyt ovat parhaimmillaan kustannuksiin nähden monipuoliset. Oppilaitoksen on mahdollista asettaa työn tekemiseen riittävästi sellaista ohjausresurssia, jonka resursoiminen alan tuotantoyhtiössä olisi kallista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työn tekemiseen on tarjolla tuoretta ja motivoitunutta nuorten tekijöiden näkemystä, mutta samalla opetushenkilöstön tuomaa kokemusta ja laadun kriteereitä turvaavaa ohjausta. Oppilaitoksella on lähtökohtaisesti mahdollisuus joustavaan aikatauluun, joka voi näyttäytyä asiakkaan suuntaan etuna. Metropolialla on myös laajan koulutustarjontansa ansiosta osaamista lähestulkoon jokaisella ammattialan osa-alueella, joten myös laajempien kokonaisuuksien toteuttamiseen löytyy osaamista talon sisältä. Töiden hinnoittelussa otetaan huomioon opiskelijatyön luonteeseen liittyvät tekijät, kuten pidemmät toimitusajat ja koulutusvaiheesta johtuva työn suorittajien vähäisempi ammattitaito. Kun siis työelämäyhteistyötä tehdään tuottamalla mm. erilaisia mediasisältöjä työelämän viestinnän tarpeisiin, oppilaitos on mukana alan markkinoilla yhtenä toteuttajana muiden alan toimijoiden kanssa. Käsittelen asiaa tarkemmin seuraavassa luvussa 5.5 Opiskelijatöiden hinnoittelu.

Kolmas tekijä liittyy ETV:ssä tuotettujen teosten levitykseen ja myynnistä syntyviin tuloihin. Kahden tai useamman osapuolen yhteistuotannossa on tulouttamisprosentit laskettava jokaisen osapuolen tuotannon mahdollistamasta resurssiosuudesta suhteessa tuotannon kokonaisbudjettiin. Eli jos ETV esimerkiksi tarjoaa tuotantoon kuvauskaluston ja jälkityöyksiköt sisältäen tapauskohtaiset ohjaus-, käyttömestari- ja hallinnointiresurssit, niille määritelty hinta muodostuu ETV:n rahoitusosuudeksi kokonaisbudjetista. Tekijänoikeuksista ja niiden kestosta sovitaan osapuolten kanssa erikseen tapauskohtaisesti. Myös useat festivaalit ja levittäjät vaativat tiedon teosten tuotantokustannuksista, eikä niiden ilmoittaminen ole mahdollista ilman aiheuttamisperusteista sisäisten kustannusten laskentaa.

5.5 Opiskelijatöiden hinnoittelu

Opiskelijatöiden hinnoitteluun liittyvässä keskustelussa tuntuu edelleen olevan epäselvyyksiä, ja täsmällisiä vastauksia on ollut vaikea saada organisaation sisältä. Paineet ulkopuolisen rahoituksen lisäämiseen ovat jatkuvasti kasvaneet, ja Metropoliassa on herätty aktiivisesti luomaan hinnastoja erilaisille ulospäin myytävillä palveluilla. Yksi osa tätä palvelukokonaisuutta ovat jatkuvan oppimisen palvelut, johon mm. Valovirta Audiovisualin toiminta kuuluu oppimisen yhteydessä tuotettujen palveluiden liiketoimintana. Mistä voi ja pitää laskuttaa, mikä on oikea hinta työlle, palvelulle, vuokraamiselle, hyödykkeelle, tuotteelle tai tekijänoikeuksien edelleen luovuttamiselle? Immateriaalisiin oikeuksiin liittyvä hinnoittelu on tapauskohtaisesti neuvoteltavaa ja perustuu pitkälti siihen mitä on tehty, mihin tarkoitukseen, ja miten sitä on tarkoitus hyödyntää. Opiskelijan tekemän työn hinnoitteluun on nyt saatu määriteltyä selkeä malli, ja aiemmin mainitsemani Trail-kalustonhallintajärjestelmän vuokrahinnasto on selkeyttänyt huomattavasti ETV:n kaluston hinnoittelua. Studioissa ja jälkityöyksiköissä olevan erityiskaluston ja niissä käytettävien järjestelmien vuokrahinnasto käyttömestaripalveluineen on ollut olemassa nykyisessä muodossaan vuodesta 2013. Kun hinnoittelukokonaisuuteen liitetään malli opettajien ohjaustyön resursoinnista työelämäprojekteja toteutettaessa, on lähtökohta opiskelijatöiden hinnoitteluun ETV:n tutkinto-ohjelmassa melko hyvällä pohjalla. Miten sitten tarjottujen palveluiden hinnoittelu asettuu suhteessa alan markkinoihin, ja ovatko ETV:n käyttämät hinnoitteluperusteet markkinoiden kilpailuvääristymän aiheuttamisen estämiseksi oikein suunniteltuja? Tätä pohtiessani, selvitin Kilpailuviraston antamia suosituksia aiheeseen liittyen.

Lokakuussa vuonna 1998 Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) antoi suosituksen opiskelijatöiden ja koulutuslaitosten muiden hyödykkeiden hinnoittelusta. KKV:lle oli tullut yhteydenottoja liittyen pääosin epäilyihin, että julkisilla varoilla toimivat koulutusten järjestäjät vääristävät kilpailua paikallisilla markkinoilla. Toimenpidepyynnöt koskivat erilaisten oppilaitosten ulkopuolisille tahoille tarjoamia palveluja ja kilpailuvääristymän perusteena pidettiin koulutusorganisaatioiden alhaista ja kustannuksia vastaamatonta hinnoittelua, jonka julkinen tuki mahdollistaa. Suosituksessa pidettiin tärkeänä, että sekä työharjoittelua ja oppilaitoksessa tapahtuvaa työ- ja palvelutoimintaa toteutetaan ja kehitetään mahdollisimman tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Kun opiskelijatöistä laskutetaan, hintojen tulisi vastata mahdollisimman pitkälle käypiä markkinahintoja. Hinnoittelussa tulisi ottaa myös huomioon opiskelijatyönä tehdyn työn luonne. Suosituksen mukaan kilpailuvääristymien estämiseksi koulutusorganisaatioiden tulisi hinnoitella kilpailulle avoimilla markkinoilla tarjoamansa tuotteet tai palvelut liiketaloudellisesti kannattaviksi.

Palveluiden tai hyödykkeiden hinnoilla tulisi kattaa niiden tuottamisesta aiheutuneet keskimääräiset kokonaiskustannukset ja kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle. Hinnoilla olisi siten katettava paitsi suorat kustannukset myös maksullisesta tuotannosta aiheutuva osuus poistoista ja koroista sekä muista toimijan yhteisistä ja yleisistä kustannuksista liiketaloudellisesti perustellulla tavalla laskettuna. Edellä mainittujen kustannusten jakamisessa olisi käytettävä liikekirjanpitomenettelyn hengen mukaisia objektiivisia perusteita, kuten hyödykkeiden määriä, ajan ja työvoiman käyttöä, käytön intensiivisyyttä tai yleisesti aiheuttamisperiaatetta. (Kilpailuviraston lausunto oppilaitoksille ja muille keskeisille sidosryhmille 15.10.1998 Dnro 915/71/1998.)

Koulutuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön mukaan koulutuksen järjestäjien valtionrahoituksen perusteena käytettäviä yksikköhintoja laskettaessa ei oteta huomioon kustannuksia, jotka ovat aiheutuneet koulutuksen järjestäjälle sen maksullisena palvelutoimintana järjestämistä koulutus-, tutkimus- ja muista palveluista. Koulutuksen järjestäjän tulee kattaa maksullisen palvelutoiminnan kustannukset palveluista perittävillä maksuilla, jotka puolestaan eivät vaikuta lakisääteiseen rahoitukseen. Kilpailua vääristävää ristiinsubventiota ehkäisee parhaiten se, että hinnoitteluun vaikuttavat kustannukset ja niiden jakoperusteet ovat selkeästi ja avoimesti jälkeenpäin todettavissa. (Kilpailuviraston lausunto oppilaitoksille ja muille keskeisille sidosryhmille 15.10.1998 Dnro 915/71/1998.)

Kilpailuviraston antaman suosituksen seuranta tutkimuksessa marraskuussa vuonna 2002 julkaistussa tutkimuksessa selvitettiin suosituksen vaikutuksia ja esiintyykö koulutuksen kentällä edelleen kilpailuvääristymiä. Selvityksestä ilmeni, että oppilaitokset olivat tietoisia hinnoittelusuosituksesta ja arvioivat sen periaatteiden soveltuvan omiin toimintaperiaatteisiinsa hyvin. Lausunnoista ilmeni, että oppilaitokset ovat huomioineet hinnoittelusuosituksen periaatteet toisinaan jopa niin, että oma toimintastrategia on

tietoisesti rakennettu suosituksen periaatteiden mukaisesti ja oppilaitokset etsivät aktiivisesti tasapainoa markkinoilla toimimisen ja opetuksen järjestämisen välillä. Oppilaitoksessa tuotettujen opiskelijatöiden tarjoaminen markkinoille ei useinkaan ollut oppilaitoksille taloudellisesti kovinkaan merkittävää, mutta sen sijaan oppimisen näkökulmasta toiminta työelämäyhteistyössä on ensiarvoisen tärkeää. Lausunnot osoittivat myös, että oppilaitoksilla oli erilaisia tapoja organisoida opiskelijatöiden ja muiden hyödykkeiden tarjontaa markkinoille. Toimintaperiaatteet eri työelämän aloilla voivatkin poiketa paljon toisistaan, eikä täysin yhtenevää mallia hinnoittelulle tai työelämäyhteistyön organisoinnille ole tarkoituksenmukaista löytää. Tärkeää on kuitenkin noudattaa Kilpailuviraston edelleen ajankohtaista suositusta, joka on ohjannut toimintaa oikeaan suuntaan jo parinkymmenen vuoden ajan. Vuonna 2002 tehdyn seurantatutkimuksen selvitystyön lausuntopyynnöt lähetettiin niille oppilaitoksille, joiden epäiltiin mm. yrityksille ja yrittäjäjärjestöille suunnatun esikyselyn perusteella aiheutuneen kilpailuvääristymiä. Tämä rajasi selvitystyön otosta melko suppeaksi, eikä selvityksestä mainita yhdellekään kulttuurialan oppilaitokselle suunnattua lausuntopyyntöä. Tämän pohjalta voidaan olettaa, ettei myöskään elokuvan ja tv:n koulutusta järjestäneiden, Metropoliaa edeltäneiden Helsingin taide- ja viestintäoppilaitoksen tai Stadian toiminnassa ole ollut tiedoksi annettuja alan kilpailua vääristäneitä toimintoja. Selvityksen tulokset olivat Kilpailuviraston arvion mukaan melko hyvin yleistettävissä, ja tarkennettua suositusta ei syksyyn 2020 mennessä ole ollut tarvetta antaa. (Kilpailuviraston aloite oppilaitoksille ja muille keskeisille sidosryhmille 4.11.2002 Dnro 634/41/2001.)

Vuoden 2015 alussa voimaantullut uusi ammattikorkeakoululaki (Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/923/4§), jonka mukaan ammattikorkeakoulujen tulee olla osakeyhtiöitä, selkeytti lisää ammattikorkeakoulujen liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvän toiminnan organisointia. KKV:n ja aluehallintovirastojen teettämän selvityksen ja siitä tammikuussa 2017 julkaistun muistion koulutuskuntayhtymien toimintaa markkinoilla käsittelevässä osuudessa mainitaan, että voimaantulleen ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulu voi harjoittaa liiketoimintaa, joka tukee sen laissa säädettyjen tehtävien toteuttamista. Palveluliiketoiminnassa tulee kuitenkin noudattaa markkinaperusteista hinnoittelua, mikäli ammattikorkeakoulu on julkisessa määräysvallassa ja siten kilpailulain kilpailuneutraalisäännösten soveltamisalan piirissä. (KKV ja aluehallintovirasto, Muistio 1 (11), Dnro 153/14.00.40/2016.)

Hinnoittelun ajankohtainen tarkasteleminen alan markkinatilanteen mukaisesti on tarpeellista riittävällä aikavälillä. Ulkoisten, työelämälle tarjottujen opiskelijaprojektina toteutettujen palveluiden hinnoittelu on tällä hetkellä ETV:ssä suhteellisen selkeällä ja suosituksiin perustuvalla pohjalla. Tarkennuksen kohde liittyy Metropolian sisäisinä tehtyjen projektien hinnoitteluun. Miltä osin niissä tulee noudattaa samoja periaatteita kuin ulkoisissa projekteissa? Opiskelijoiden palkkioiden ja opettajaohjausresurssien osalta hinnoitteluun ei tule tehdä muutosta. Tekijä- ja ohjausresurssin sekä tuotannossa syntyvien kustannusten lisäksi jäljelle jää siis kaluston, jälkityö- ja autojen käyttöön liittyvä hinnoittelu. Tutkintojen aiheuttamisperusteiset kustannukset Metropolian nykyisessä budjetointimallissa ohjaavat toiminnan suuntaa kohti tarkempaa hinnoittelua. Kun infraa käytetään johonkin muuhun kuin tutkinnon oman perusopetuksen järjestämiseen, on palveluista ja kaluston käytöstä perusteltua myös periä siitä aiheutuvia kustannuksia. ETV:llä on tähän oma käytäntömalli, mutta käytäntöjen tulkinnat vaihtelevat talon sisällä, eikä yhteisesti sovittua hinnoitteluperustetta ole dokumentoitu sisäisten kustannusten laskennassa.

5.6 Yhteenveto

Valovirta Audiovisual on osa Metropolian jatkuvan oppimisen palveluita, joissa voidaan tuottaa opetuksen yhteydessä tuotettuja ja laskutettavia palveluita. Toiminnan tavoitteena on tukea opiskelijoiden ammatillista kasvua sekä vahvistaa oppilaitoksen työelämäyhteistyötä. Valovirta Audiovisual simuloi tuotantoyhtiön/suunnittelutoimiston toimintaa oppilaitoksen ohjauksessa tuottaen opiskelijoille opintopisteitä ja lähtökohtaisesti harjoittelijapalkkaa. Valovirran projektitoimintaan on mahdollista osallistua joustavasti läpi vuoden opiskelijan oman opintosuunnitelmansa pohjalta. Valovirta Audiovisual priorisoi projekteja, joissa on mukana sopiva määrä sisällöntuotantoa, suunnittelua ja käytännön toteutusta. Sisällön lisäksi, toivotun toteutuksen aikataulu on merkittävin tekijä, joka vaikuttaa projektin toteutuskelpoisuuteen. Työelämän yhteydenotot saapuvat useita reittejä, ja Metropolian verkkosivuilta löydettävissä ollut av-tuotannon työelämäprojekteihin liittyvä informaatio on ollut osittain haasteellista. Tilaajan käytössä tulisi olla helposti löydettävä informaatio, joka sisältää selkeitä määritteitä, jotka säästäisivät aikaa projektien läpikäynnissä molemmilta osapuolilta. Opiskelijatyönä tehdyn työn toimitusvastuisiin ja työtapoihin liittyvät tekijät tulevat välittyä selkeästi tilaajalle.

Sisäinen yhteistyö on Metropolialle kustannustehokasta, käytännöllistä ja Valovirran projektitarjotinta monipuolistavaa. Tehdyt projektit saavat usein näkyvyyttä koko Metropolian viestinnässä. Sisäisten tuotantojen sisällön soveltuvuus suhteessa opintosuunnitelmaan ja kokonaisuuteen yhteistyön merkityksessä ja näkyvyydessä on ratkaiseva tekijä. Valovirta Audiovisualille vuosittain asetettu tulostavoite kuitenkin painottaa tekijöiden kohdentamista ulkoisesti laskutettaviin asiakastöihin. Sisäisten tuotantojen osalta tämä on haasteellista, sillä niistä Valovirralla kohdennetut kustannukset eivät kirjaudu tulostavoitteen kirjanpitoon. Valovirta Audiovisualin liikevaihdon kirjanpidon eriyttäminen ETV:n tutkinto-ohjelmasta on kuitenkin tehnyt toiminnan seurannasta selkeämpää.

Valovirta Audiovisualin toteuttamien Metropolian hanketuotantojen resursoinnissa on myös kohdattu haasteita. Hankkeiden budjettien suunnittelussa ei ole aina varauduttu resursoimaan kustannuksia av-tuotantojen vaatimalla tavalla. Hankkeiden kaipaamat sisällöt ovat myös melko harvakseltaan sellaisia, että ne vastaisivat esimerkiksi opintojakson osaamistavoitteita. Hankehaut- ja toteutukset ovat pitkäkestoisia prosesseja ja niitä suunniteltaessa tulisi olla ajoissa yhteydessä mahdollisiin osatoteuttajiin, kuten Valovirtaan. Tässä on kuitenkin otettava huomioon, ettei Valovirralla ole stabiilia tekijäresurssia, vaan tilanne vaihtelee. Hankkeiden osalta nousee sama kysymys esiin kuin muissa sisäisissä tuotannoissa, onko kannattavaa sitoa Valovirran tekijäresurssia tuotantoihin, joissa laskuttaminen ei ole mahdollista? Kun hankkeen sisältö sekä tavoitteet on suunniteltu tutkinnon alaan liittyväksi ja sitä kehittäväksi, yhteistyö hankkeiden kanssa on hedelmällisimmillään. Kun opetus on integroitu hankkeeseen, tilanne on myös taloudellisesti tutkinnolle kannattava ja tarjoaa opiskelijoille ja oppilaitokselle mahdollisuuden tutkia ja synnyttää uusia ratkaisuja sekä työkaluja työelämän tarpeisiin. Hankesuunnittelun tulee olla ennakoivaa ja pitkäjänteistä, sekä tarpeeksi hyvin ennalta resursoitua. Hankesuunnittelijoille suunnattu erillinen hankesuunnitteluohjeistus av-tuotantoja varten auttaa toivottavasti hankesuunnittelijoita arvioimaan etukäteen, ovatko tarvittavat toteutukset sopivia tehtäväksi Valovirrassa, vai onko hankkeen järkevämpää hankkia ne muualta. Hankesuunnitteluohjeistusta tulisi koordinoitusti jakaa ja esitellä hankkeiden parissa työskenteleville.

Opiskelijatuotantona tehtyjen työelämäprojektien sisäiset kustannukset lasketaan kaluston, jälkityöyksiköiden, studioiden ja autojen toteutuvan käytön mukaan, perustuen vastaamaan alan vuokraamoiden ja muiden palveluja tarjoavien tahojen hintatasoa,

huomioiden ETV:n kaluston ja jälkityöyksiköiden tekninen taso ja käyttöikä. Valovirta Audiovisualin tuotannoissa tekijöille maksetaan opintopisteiden lisäksi lähtökohtaisesti harjoittelijapalkkaa ja kustannusarvioihin lisätään lehtoreiden ohjaustyö ja muut hallintokulut. Opiskelijan tekemän työn hinnoitteluun on olemassa selkeä malli ja työelämälle tarjottujen opiskelijaprojektina toteutettujen palveluiden hinnoittelu on tällä hetkellä ETV:ssä suhteellisen selkeällä ja suosituksiin perustuvalla pohjalla. Tarkennuksen kohde liittyy Metropolian sisäisinä tehtyjen projektien hinnoitteluun. Metropolian budjetoitumallissa investointeina tehdyt kalusto/laitteisto/ohjelmistohankinnat maksetaan poistoina tutkinnon budjetista. ETV:n koulutuksen järjestämisessä tarvittavan kaluston ylläpitäminen on kallista. Tutkinnon aiheuttamisperusteiset kustannukset ohjaavat toiminnan suuntaa kohti tarkempaa hinnoittelua, kun infraa käytetään muuhun kuin tutkinnon perusopetuksen järjestämiseen. Tähän perustuen, palveluista ja kaluston käytöstä on perusteltua myös periä siitä aiheutuvia kustannuksia. Sisäisten kustannusten laskeminen tuotannon kokonaisbudjettiin tuottaa opiskelijoille myös hyvän käsityksen siitä, mitä vastaava tuotanto ammattikentällä tehtynä kustantaisi.

Tämän luvun havaintojen pohjalta tehty SWOT-analyysi on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3 - SWOT-analyysi työelämäyhteistyöstä asiakastuotantona: Valovirta Audiovisual

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
• Valovirta Audiovisual on joustava ympäristö tehdä opintopisteitä ja ansaita harjoittelijapalkkaa alan työstä • Opiskelijat saavat hyvää työelämäkokemusta vuorovaikutuksessa suoraan asiakkaiden kanssa • Sisäinen yhteistyö monipuolistaa Valovirran projektitarjotinta ja tarjoaa hyvää näkyvyyttä töille • Opiskelijan työn hinnoittelussa on selkeä malli • Asiakkaille opiskelijatyönä tarjottujen tuotantopalveluiden hinnoittelu on suhteellisen selkeällä ja suosituksiin perustuvalla pohjalla • Valovirran oman erillisen liikevaihdon seuraaminen auttaa kehittämään	• Informaatio Valovirran toiminnasta Metropolian verkkosivuilla vaikeahkosti löydettävissä ja otsikkotasolla määrittelemättä • Hankkeiden budjeteissa suunniteltuihin av-toteutuksiin ei olla useimmissa tapauksissa osattu resursoida oikealla tavalla • Hankkeiden tavallisimmin kaipaamat sisällöt eivät aina tarjoa Valovirralla sopivia ja motivoivia toimeksiantoja • Sisäisten projektien hinnoitteluperusteissa ja käytännössä on tarkennettavaa

toimintaa sekoittamatta sitä tutkinnon budjettiin	
---	--

MAHDOLLISUUDET - Hankkeiden sisällön ja tavoitteiden kohdatessa tutkinnon alan ja opetuksen koordinoinnin kanssa, yhteistyön on mahdollisuus olla hedelmällistä ja myös taloudellisesti kannattavaa - Av-tuotantojen hankesuunnitteluohjeistuksen esittelemisellä hankesuunnittelijoille olisi mahdollisuus parantaa hankkeiden toteutussuunnitelmien tekemistä ja budjetointia av-tuotantojen osalta - Työharjoittelijan säännöllisempi käyttäminen Valovirran tuotantokoordinaattorina	UHAT Valovirralla asetettu tulostavoite voi vaikuttaa tekijöiden kohdentamista ulkoisesti laskutettaviin asiakastöihin, eikä tekijöitä sisäisiin tai hanketuotantoihin riitä
---	---

SWOT-analyysin pohjalta voidaan tunnistaa seuraavat keskeiset kehittämistarpeet:

- Informaatiota hanketoiminnan suunnittelun ja ETV:n välillä olisi kehitettävä, jotta hankkeiden audiovisuaaliset tarpeet ja niiden vaatimat resurssit osataan tunnistaa jo hankkeen budjetointivaiheessa. Informaatiossa olisi tärkeää nostaa selkeästi esiin, millaisia projekteja ETV pääsääntöisesti haluaa ja kykenee toteuttamaan opintosuunnitelmaansa pohjautuen, sekä millaisen aikataulullisen liikkumavaran että resurssit ETV toteutuksiin tarvitsee.
- Valovirran tulostavoitteessa on otettava huomioon sisäisesti ja ulkoisesti laskutettavien projektien suhde. Molemmissa tapauksissa tuotantoihin kiinnitetään tekijäresurssia ja kustannuksia syntyy. Valovirran toiminnassa osana jatkuvan oppimisen palveluja, painottuu kuitenkin ulkoisen laskutuksen liikevaihto. Tulostavoitteiden ja projektien valintaperiaatteiden perustaksi tulisi

käydä enemmän keskustelua painopisteiden ja tavoitteiden rakentamiseksi selkeämmälle toimintapohjalle.

6 Työelämäyhteistyö ja tulevaisuuden tarpeet

6.1 Työelämän muuttuva tilanne

Media-alalla nopea teknologinen kehittyminen ja lisääntynyt digitaalisen viestinnän tarve on osin keventänyt tuotantoprosesseja ja toisaalta kiihdyttänyt tuotantotahtia. Mediakentän murros on muuttanut viestinnän tarpeita ja etenkin audiovisuaalisista sisällöistä on tullut kysyttyä. Teknologinen kehittyminen on muuttanut tapojamme päästä käsiksi video-, audio-, valokuva-, ja tekstisisältöihin. Audiovisuaalisen viestinnän markkinat ovat avautuneet yhä enemmän pienyrittäjien ja pienten tuotantoyhtiöiden tekijöille. Tämä on lisännyt alalle kilpailua, jossa ainutlaatuisen sisällön luominen korostuu. Teknisesti laadukkaan tuloksen aikaansaaminen onnistuu jo kuluttajahinnoin hankitulla kalustolla ja ohjelmistoilla. Sisällön omaperäisyys ja hyvin jäsennellyt kokonaisuudet nousevat sisällöntuotannon keskiöön, ja erottuva sekä tarkasti kohderyhmäajattelun huomioiva toteutus on valttikortti alan markkinoilla.

ETV:n opetussuunnitelman tarkoitus on antaa kaikille opiskelijoille riittävät ja omaa erikoistumista painottavat tekniset taidot, mutta ennen kaikkea ymmärrystä tarinankerronnasta, tyylilajeista ja tavoista toteuttaa merkityksellisiä sisältöjä eri tavoin, aiheesta tai näkökulmasta riippuen. Avarakatseisuus yhteiskunnallisesti ja ymmärrys omasta alasta ovat tekijyyden peruskiviä. Alalla pärjätäkseen opiskelijoilla on oltava eväitä itsensä työllistämiseen ja työkaluja myös yrittäjyyden ensiaskeliin. Opetuksen näkökulma tässä mielessä on ollut viime vuosina muutoksen alla. Toisaalta, samaan aikaan kun tutkinto kouluttaa ”moniosaavia sisällöntuottajia”, elokuva- ja tv-alalta kuuluu viestejä huutavasta osaajapulasta. Kiihtyvä tv-sarjojen ja suoratoistopalveluiden sekä suuria yleisöä keräävien live show-ohjelmien tuotantotahti Suomessa kaipaa tekijöitä ja osaajia, etenkin kasvavaan tuotantotyöntekijöiden määrään. Myös kansainvälisen tason tuotannonhallinnan osaajista on alalla pulaa. Syventävän osaamisen opettaminen tähän tarpeeseen vaatisi enemmän suuntautumispainotteista ja vahvasti kotimaisen ja kansainväliseen verkostotyöskentelyyn pohjautuvaa opetusta. Tämä on osoittautunut haasteelliseksi uuden opetussuunnitelman myötä, ja vastaaminen koko alan jokaiseen huutoon on käytännössä mahdotonta.

XR-tekniikan jalkautuminen pikkuhiljaa myös kuluttajatasolle saattaa olla lähivuosien suuri muutostekijä, ja XR-sisältöjen sekä tekniikan tutkimus- ja koulutustyötä on sisällytetty koulutusorganisaatioiden toimintaan. Metropolia vastasi tähän perustamalla vuonna 2018 kokonaan uuden XR-Designin tutkinto-ohjelman, jonka opinnot painottuvat 3D-mallinnukseen ja pelimoottorien kanssa työskentelyyn. Tämä avaa myös ETV:n opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua XR-toteutuksiin yhteisten projektien kautta, josta esimerkiksi monialainen innovaatioprojekti on hyvä esimerkki. Erilaiset XR-toteutukset ovat jo niin kiinteä osa elokuva- ja tv-alan tuotantoprosesseja, että perustiedon omaaminen siitä mitä XR tarkoittaa, ja mitä sillä voidaan tehdä, kuuluu osaksi myös ETV:n opiskelijoiden työkalupakkia. Yhteiset projektit ETV:n ja XR-Designin kanssa ovatkin pikkuhiljaa ottamassa tuulta alleen.

Metropolian luovien alojen kampukselle Arabiaan perustettiin myös Helsinki XR Center (HXRC), joka yhdistää uudella tavalla designia ja teknologiaa. XR-tekniikoihin keskittyvä keskus toimii tutkimus-, startup-, ja yritysyhteistyön keskiössä, kohtauttaen luovia tiimejä, startup-yrityksiä sekä suurempia XR-toimijoita ja rahoittajia. HXRC tarjoaa myös opiskelijoille ja muille toimijoille verkostoitumismahdollisuuksia, niin XR-alan asiantuntijoiden, yhteistyökumppaneiden, yritysten ja vierailijoiden kesken, ja antaen työelämäyhteistyölle lisää kontaktipintaa myös ETV:ssä.

6.2 Av-alan osaajatarpeista ja tilannekuvasta alalla

Työelämän vaatimukset ja työtehtävät muuttuvat, monimutkaistuvat ja laaja-alastuvat. Uuden oppimisen ja osaamisen tarve lisääntyy ja vahvistuu kaiken aikaa eri osapuolilla. Käytössä olevat työmenetelmät ja tekniikka kehittyvät niin nopeasti, että oppilaitoksilla ja opettajilla on haastavaa pysyä tiedollisesti ja ammatillisesti mukana. Oppimisympäristöt ja ammatilliset verkostot laajenevat ja sitä kautta yhdessä oppiminen ja tiedon jakaminen nousevat merkityksellisiksi tulevaisuuden kannalta. (Ammattipeda 2020.)

Suomi tuotantopalvelumaana- selvityksen raportin mukaan tuotantopalvelujen kysynnän nopea kasvu yhdessä av-alan koulutukseen kohdistuneiden leikkausten kanssa on johtanut tilanteeseen, jossa osaavaa suomalaista tuotantopalveluhenkilöstöä ei ole riittävästi. Vaikka alan ammattilaisten osaaminen on jo monella osa-alueella hyvällä tasolla, Suomessa toteutettavien tuotantojen vaatimustaso on noussut viime vuosien aikana huomasti eikä alan tekijöiden riittävästä osaamisesta ole pystytty kaikin osin huolehtimaan. Erityisen tärkeää olisi luoda tuotantopalveluhenkilöstölle ja muille alan

ammattilaisille mahdollisuuksia hankkia osaamista ja kokemusta kansainvälisistä tuotannoista. (Keinonen&Vermilä, 2019.)

Action! -hankkeen Aalto yliopistossa 24.1.2020 järjestämässä ”Osaajapula, alaltapako ja työllistymisen esteet” -seminaarissa pohdittiin av-alalle syntynyttä osaajapulaa ja yleisesti alan tilaa, työssäjaksamisen olosuhteita ja erilaisia keinoja parantaa olosuhteita. Uuden täydennyskoulutuksen tarpeesta luennoinut Nina Laurio APFI ry:stä totesi seminaarissa, että 5–10 vuotta sitten tuotantoja tehtiin vielä hyvin maltillisesti ja alan koulutuksesta supistettiin paljon, koska tulevaisuudennäkymät olivat tuolloin huonot ja pienet. Alan ammattimaisuuden kehittyminen on nostanut työn vaatimuksia kaikista näkökulmista. Nyt voidaan sanoa, että kaikille elokuva-alan tekijöille riittää töitä. Tuotantopuolella on pula tuotantopäälliköistä ja linjatuottajista. Nämä kaksi ovat haastavia ammatteja, koska niissä vaaditaan hyvin laaja-alaista työkokemuksen mukanaan tuomaa osaamista.

Seminaarissa käytiin myös paneelikeskustelu, jonka osallistujia olivat APFI ry:n kansainvälisten asioiden päällikkö Anni Wessman, Film Service Finlandin tuottaja Timo Vierimaa, Työ- ja elinkeinoministeriön neuvotteleva virkamies Petra Tarjanne, sekä Helsingin kaupunginkanslian elinkeino-osaston erityissuunnittelija Taina Seitsara.

Paneelia moderoi Miia Haavisto Aalto-yliopistosta. Nostan käydystä paneelikeskustelusta muutaman kommentin esiin.

”Elinkeinoministeriön suunnalta av-alalla näyttäisi olevan suuri mahdollisuus kehittää ja edistää elinkeinotoimintaa.”(Seitsara)

”Av-alan tarkasteleminen ja toiminnan ymmärtäminen on tärkeää myös ministeriötasolla sen erityispiirteiden ja ”hyvä maine”-aspektin vuoksi. Tiekartta-projektissa nousi esiin liiketoimintaosaamisen puutteellisuus. Oman toiminnan myyminen on ehdottoman tärkeää. Miten paketoidaan oma osaaminen yritykseen ja miten kannattava liiketoiminta onnistuu? Miten kansainvälisissä verkostoissa toimitaan? Opetushallituksella olevaa rahaa ei ole pitkään aikaan hyödynnetty AV-kentän koulutuksiin.” (Tarjanne)

”Kaikki talouteen liittyvä osaaminen on erittäin tärkeää, koska kyseessä on AV-bisnes.” (Wessman)

”Linjatuottajista ja apulaisohjaajista on suuri pula. Näitä tulisi painottaa täydennyskoulutuksessa, joka olisi avoin muillekin kuin pienelle porukalle hakijoita (production value-koulutuksen ongelma). Harjoitteluihin on ongelmana kahvinkeitäjä-limboon jääminen ja pelkkien assarihommien duunailu.” (Vierimaa)

Yleisenä huomiona voidaan todeta, että pitkään alalle odotettu imu tulikin yllättäen, eikä kasvupotentiaalia päästä hyödyntämään täysipainoisesti osaaja- ja tekijäpulan johdosta. Seminaarissa nostettiin esiin myös koulutuksen roolia. Kansainvälistymisen osaaminen, verkostoissa toimiminen, budjetinhallinnointi sekä taloudenhoitoon ja tuotannon hallinnointiin liittyvä osaaminen korostuivat osa-alueina, joita tällä hetkellä eniten kaivataan. Alan oppilaitosten roolien nähtiin olevan tärkeä nykyisessä perustaitojen opettamisen mallissa, ja oikeampi ja nopeampi tapa vaikuttaa alan koulutustarpeisiin olisi enemmänkin täydennyskoulutus, jota tällä hetkellä ei ole saatavilla riittävässä määrin. (Hakola & Tuohimaa, seminaari 24.12.2020)

Elokuva- ja tv-alalle syntyneet osaajahaasteet tulee toki huomioida opetuksen suunnittelussa. ETV:n yhtenä roolina on edelleen kouluttaa ammattitaitoista henkilökuntaa erilaisiin tuotanto-, kuva-, ääni- ja sisällöntuotantotehtäviin elokuva- ja televisiotuotannoissa, Aalto yliopiston kouluttaessa pääasiallisesti päävastuullisia Head of

Department- tekijöitä. Niin kauan kuin tämä asetelma säilyy, on se otettava huomioon. On kuitenkin pidettävä mielessä, että suuri osa ETV:n opiskelijoista valmistuu media-alalle viestinnän erilaisiin toimenkuviin, eivätkä välttämättä suuntaudu elokuvan- ja tv:n työrooleihin koko työuransa aikana. Media-alan osaamisvaatimukset lähtevät toisenlaisista lähtökohdista, perustuen nopeaan sisällöntuotantoon ja luovaan asiakaslähtöiseen tuotannonsuunnitteluun.

6.3 Keinot reagoida av-alan osaajapulaan

Yksi oleellinen asia opinnäytteeni näkökulmasta on, millaiset työelämäyhteistyön muodot tukisivat parhaiten työelämään valmistuvien tekijöiden ammattitaitoa, ja millaisia kehittämisen malleja voitaisiin hyödyntää opintojen sisältöjen suunnittelussa. Millä tavoin työelämäyhteistyöllä voidaan vaikuttaa, että opiskelijoilla olisi mahdollisimman hyviä väyliä saada oman suuntautumisensa mukaista kokemusta?

Vuonna 2018 uudistetulla ETV:n opetussuunnitelmalla pyrittiin osin vastaamaan alalta saatuihin viesteihin median opiskelijoiden moniosaajuuden painottamisessa. Tehty OPS-muutos vaikutti ryhmäkokojen kasvamiseen ja spesifimmän erikoisosaamisen opettamisen vähenemiseen. Opiskelijoille pyritään opettamaan tasavertaisemmin

kaikkia elokuvan ja tv:n, sekä radion osaamisalueita. Tällä pyritään varmistamaan, että kaikilla olisi opintojensa aikana riittävästi kokemuksia ja kokeilemisen mahdollisuuksia, sekä saatua tietoa laaja-alaisemmasta toimimisesta työelämässä, huomioiden kuitenkin opintopolkuihin liittyvä valinnaisuus. Yksittäiseltä työroolilta vaaditaan monipuolisempaa osaamista kuin ennen, ja yhä enemmän freelance-orientunut työkenttä vaatii tekijöiltä monipuolista osaamista hypättäessä työsuhteesta toiseen. Mutta niin kuin luvussa 3.3 kommentoin, opetussuunnitelmien muuttaminen ei ole nopeasti reagoiva työkalu vastaamaan muuttuviin alan erilaisiin osaamistarpeisiin. Vuonna 2018 tehtyjen muutosten vaikutukset nähdään vasta muutaman vuoden viiveellä, ja nähtäväksi jää, onko oikeanlaisia ratkaisuja onnistuttu tekemään. Isoa osaa muutoksessa näyttelee myös ammattikorkeakoulurahoituksen vähentyminen, jolla on suora vaikutus siihen, millaista opetusta on mahdollista järjestää.

Av-alan peräänkuuluttamia osaamistarpeita kuten kansainvälistymisen osaamista, verkostotoimivuutta, budjetinhallintaa ja muuhun taloudenhoitoon liittyvää syventävää opetusta voitaisiin opetussuunnitelman rajoissa harkita tapahtuvaksi siihen sopivilla opintojaksoilla. Sivutoimisten luennoitsijoiden fokusoidut kurssit olisivat hyvä täsmäratkaisu. Kansainvälisten yhteistyökorkeakoulujen kanssa tehdyt yhteiset toteutukset jakaisivat tietoa kahdensuuntaisesti ja kehittäisivät opiskelijoiden ja oppilaitoksen verkostoja. Metropolialla on laaja yhteistyökorkeakoulujen verkosto mm. Venäjällä, Aasiassa, Afrikassa, Pohjois- ja Etelä-Amerikassa Oseaniassa ja Euroopassa. ETV:n partnerikoulujen välillä on toimiva opiskelijavaihto-ohjelma, mutta yhteisten toteutusten koordinointi esimerkiksi soveltuvaan hankkeeseen liitettynä voisi olla opintoja rikastuttavaa toimintaa. Tämän kaltainen toiminta vaatii kuitenkin paljon suunnitteluresursseja ja pitkäjänteistä työtä, ja viime aikoina kansainvälisyyteen panostaminen on jäänyt ETV:ssä vähentyneen rahoituksen myötä minimitasolle. Hyvin valikoiduilla työelämäprojekteilla on mahdollisuus antaa opiskelijoille vastuullista työtä, jossa ratkaisut tehdään tilaajan tarpeiden pohjalta. Tämä antaa opiskelijalle valmiuksia toimia ja reagoida työelämälähtöisellä toimintatavalla. Työelämäprojektille ulkopuolelta saatu rahoitus edesauttaa ja tarjoaa vaihtoehtoja valinnoille, joita ei välttämättä kurssimuotoisessa opetuksessa voida tehdä. Av-alan osalta työharjoittelun koordinointiin panostaminen olisi varmasti keino, jolla opiskelijoille, mutta myös opettajille parannettaisiin ajankohtaisen tiedon valumista alalla vallitsevista metodeista ja uusista tarpeista. Etenkin toisen työharjoittelujakson jälkeen, joillekin opiskelijoille kertyy tuotantokokemusta esimerkiksi uuden tekniikan tai menetelmien hallinnasta. Tällaisen

tiedon jakamiseen vertaisopettamisen soveltaminen voi olla toimiva ja helposti toteutettava käytäntö.

Työelämäyhteistyön mallia voitaisiin myös kehittää aktiivisemmin yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa. TAMK Mediapolis Tampereella on keskittänyt toimintonsa työelämän toimijoiden keskele. Mediapolis on sisällöntuotannon ja ICT-alan keskus, jossa noin 600 media-alan opiskelijan lisäksi työskentelee useita satoja ihmisiä eri yrityksissä, tunnetuimpana niistä Yle. Mediapolis kuvailee toimintaansa verkkosivuillaan kansainvälisesti toimivaksi ja kasvavaksi media-alan ekosysteemiksi, sekä suomalaisen tarinankerronnan ja digitaaliteollisuuden keskuksiksi ja verkostoksi, joka tarjoaa asiakkailleen paitsi erilaisia tuotantoja ja palveluja (Mediapolis). Luvussa 6.1 esittelemäni Helsinki XR Center toimii saman periaatteen suuntaisesti, ja kun ETV:n loputkin toiminnot nykyiseltä kampukselta siirretään uusiin Metropolian kulttuurikampuksen tiloihin Hämeentie 135:een Helsingissä, kontaktit läheisempään yhteistyöhön työelämäkumppaneiden kanssa paranevat. Muuton myötä myös Valovirran toimintaa organisoidaan tavoitteellisemmin kohti hedelmällistä työelämäyhteistyötä.

Ammattikorkeakouluilla ja Aalto yliopistolla on omat roolinsa tekijöiden kouluttamisessa, mutta akuuttiin alan osaajatarpeeseen lienee nopein ja selkein ratkaisu kehittää täydennyskoulutusta alalla. Toimiin onkin jo ryhdytty, mm. APFI ry suunnittelee täydennyskoulutuksen toteutusta ja etsii sille kumppaneita ja rahoitusta. APFI ry:n tavoitteena on valtakunnallinen koulutus, joka on suoritettavissa työn ohessa. Lähi- ja verkko-opetuksen lisäksi koulutuksen halutaan sisältävän mahdollisimman lähellä työelämää olevia, käytännönläheisiä harjoitteita, kuten myös ”hiljaisen tiedon” jakamista. (Hakola & Tuohimaa, seminaari 24.1.2020) Olisiko tässä ETV:llä yhteistyön ikkuna koulutuksen osatoteuttajana? Metropolialla on olemassa oleva infra ja kokemus koulutuksen järjestämiseen, ja myös opiskelijoille tarjoutuisi mahdollisuus päästä kuulemaan uutta alan ajankohtaista tietoa. Kysymys kuuluu, ollaanko alalla valmiita maksamaan täydennyskoulutuksessa?

6.4 Viestintäalan näkymiä

Käsittelen vielä lyhyesti viestintäalan näkymiä ja markkinointiviestinnän kasvavia tarpeita globaalilla tasolla. Millaisen ennusteen sektorin tämänhetkinen näkymä näyttäisi antavan media-alan sisällöntuotantotehtäviin työllistyville ETV:n opiskelijoille?

PR- ja viestintäalan globaalin järjestön, ICCO:n World PR Report 2018-2019-raportin mukaan PR-teollisuuden kehitys jatkuu vahvana globaalisti. Viimeisen viiden vuoden ajan ICCO:n World PR -raportissa on pyydetty sadoilta viestintäalan yrityksiltä arvioita PR-teollisuuden tilasta ja yksilöimään kasvualueita, sijoitusodotuksia ja tulevat haasteita. Yritysten johdot arvioivat yritystensä maineen selkeänä kasvutekijänä seuraavan 12 kuukauden aikana. 44 % toimijoista ennusti digitaalisen/online-viestinnän kasvua ja 39 % mainitsi sosiaalisen vastuun kasvualueena. Sosiaalisen median yhteisöjohtamiseen odotettiin lisää investointeja lähivuosina jopa 43 %, multim mediasisällön luomiseen 41%, ja digitaalinen rakennukseen ja tuotantoon 35%. Haasteina mainittiin asiakkaat, jotka eivät sitouta riittävästi varoja toimintaan sekä asiakassuhteet, joilla ei ole jatkuvuutta. Avainhenkilöstön säilyttäminen todettiin tärkeimpänä lahjakkuuskohtaisena haasteena (ICCO 2018). Alan globaalit näkymät näyttävät siis valoisalta osa-alueilla, joilla ETV:n opiskelijoilla on monipuolista sisällöntuotanto-osaamista. Raportissa mainitut haasteet isossa kuvassa ovat kiinnostavalla tavalla samoja, jotka näyttäytyvät myös mikrotasolla Valovirta Audiovisualille tulevissa toimeksiannoissa. Resursseihin ei osata varautua riittävästi, ja jatkuvien asiakassuhteiden kehittämisessä olisi parannettavaa.

Viesti ry:n toiminnan johtaja Siina Repo viittaa 18.12.2018 julkaistussa blogissaan myös ICCO:n raporttiin ja kirjoittaa näkemyksistään viestinnän tulevaisuudesta vuodelle 2019. Repo toteaa, että kuilu arvoa tuottavien ja omaa etuaan etsivien brändien välillä kasvaa. Yleisöstä tulee valikoivampaa ja arvovalinnat korostuvat ostopäätöksissä. Äänensävyllä, yritysmielikuvalla ja vuorovaikutustyyllillä on merkitystä ja yksittäisten nostojen keskittymisen sijaan pohditaan yhä enemmän kokonaisuuksia. Viestinnän tehtävät pirstaloituvat, mutta toimivien kokonaisuuksien merkitys kasvaa. Merkityksellisyyskokemuksen tärkeys kasvaa (Repo 2018). ETV:n opiskelijat ovat nelivuotisen koulutuksensa pohjalta juuri tällaisen sisällön luomisessa vahvoilla. Opiskelija saavat valmiuksia eri osa-alueiden hallinnan kautta kokonaisuuden hahmottamiseen, jossa kokemuspohjainen ilmaisu korostuu.

Yhteistyö verkostoissa lisääntyy, mikä edellyttää erilaisuuden ymmärtämistä sekä perinteisten organisaatorajojen tai hierarkioiden murtumista. Uutta osaamista löytyy

uusista verkostoista ja uusista tavoista toimia. Palvelumuotoilu ja uudenlainen asiakaslähtöisyys asettaa asiakkaan keskiöön, asiakasta tulee ymmärtää, jotta häntä voidaan palvella paremmin. Asiakaslähtöinen ja ratkaisukeskeinen markkinointi houkuttelee asiakkaan luokseen merkityksellisillä sisällöillä ja ratkaisuilla. (Repo 2018.) Verkostotyöskentelyyn panostaminen on selkeä trendi kaikilla aloilla, ja keinoja sen parantamiseen tulisi etsiä aktiivisesti myös ETV:llä. Palvelumuotoilun osaaminen on ensisijaisesti Metropolian digitaalisen viestinnän tutkinto-ohjelman keskeistä sisältöä, mutta palvelumuotoilun menetelmiä käytetään myös mm. ETV:n innovaatioprojekteissa.

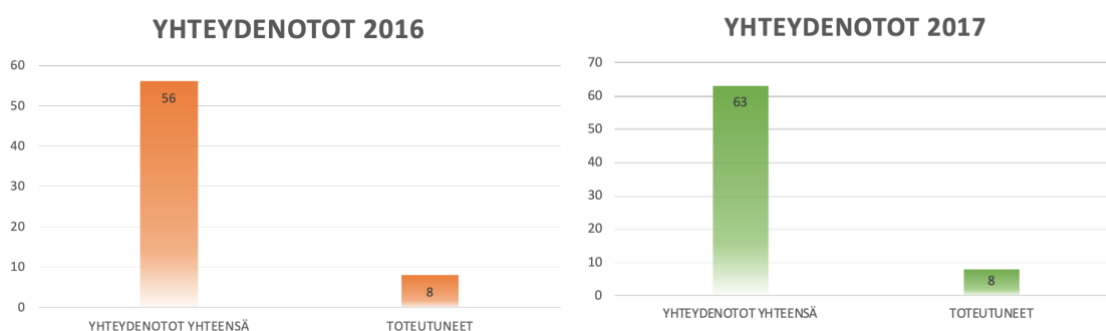
6.5 Kysynnän arviointi työelämäyhteydenottojen pohjalta

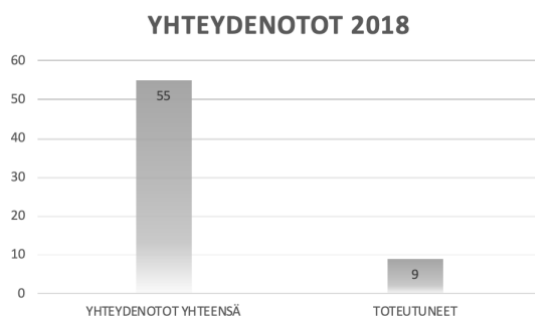
Liikkuvan kuvan kysynnän kasvu on jatkunut pitkään, ja sen tuottamiseen on paineita lähes kaikilla, työelämän alasta riippumatta. Videoiden kulutus on valtavaa, mutta työllistävyys ja liiketoiminta eivät silti näytä erityisesti kukoistavan alalla. Liikkuvan kuvan käyttämisen paine tuntuu myös johtavan välillä epäselvyyksiin, mitä ja millä keinoin olisi paras viestiä kussakin tilanteessa. Audiovisuaalinen toteutus ei kuitenkaan välttämättä aina ole paras ratkaisu asiakkaan viestinnän tarpeissa.

Heijastuuko liikkuvan kuvan kasvanut kysyntä kasvavina yhteydenottomäärinä media-alan oppilaitoksiin? Valovirran ja muihin ETV:n opintototeutuksiin päätyvät työelämäprojektit ovat lähes poikkeuksetta oppilaitokselle tulneiden yhteydenottojen tarjottimelta valikoituja toimeksiantoja. Suuri osa yhteydenotoista on sellaisia, jotka eivät sisältönsä tai aikataulunsa vuoksi sovi toteutettavaksi oppilaitosyhteistyönä. Vuositasolla projekteja, joissa soveltuvat määritteet toteutuvat, voisi olla enemmän. Oppilaitoksen näkökulmasta katsottuna yhteydenottojen tendenssinä on osittain tuntunut olevan se, ettei av-tuotantoon haluta käyttää, tai vaihtoehtoisesti osata varata riittävästi resursseja. Rahaa tekemiseen ei ole, tai sitä on niin vähän, ettei markkinoilta löydy työlle halukkaita tekijöitä. Yhteydenottajien av-sisällön tuotantotapojen tuntemus ei ole aina täysin selkeä, eikä sen tulekaan olla. Työn hinnoitteluun, tehdyn työn arvoon ja vaikutuksiin liittyvät käsitykset ja oletukset vaihtelevat, eivätkä ne ole aina linjassa oppilaitoksessa tehdyn toteutuksen resursoinnin kanssa. Viimeisen kahden kolmen vuoden aikana asennemuutosta on ollut kuitenkin selvästi havaittavissa, työn oletetaan lähtökohtaisesti maksavan, huolimatta opiskelijatyönä toteutetusta palvelusta. Ehkäpä viesti on alkanut kulkemaan paremmin oppilaitoksen suunnasta työelämän edustajille.

Proaktiivinen lähestyminen työelämän toimijoihin, joilla on nähtävissä valmis potentiaali molempia hyödyttävään yhteistyöhön, voisi olla oppilaitoksen näkökulmasta myös hyödyllinen tapa toimia. Pelkkä toimeksiantopyyntöihin vastaaminen ja niiden käsittely kuluttaa paljon resurssia, jota voitaisiin ohjata tuottavampaan työhön ja lopulta hedelmällisempiin lopputuloksiin. Tämänhetkinen työelämätoimeksiantojen koordinoinnin kääntäminen ”sisältä ulos” vaatisi ETV:ltä joitakin muutoksia työelämäviestintään ja resurssia alkuponnistukseen, mutta helpottaisi todennäköisesti pitkässä juoksussa kokonaisuutta. Proaktiivista työtä asiakkuuksien löytämiseksi tehdään Metropolian yrityspalveluissa, joissa pyritään sopimaan pitkäjänteistä yhteistyötä työelämäyhteistyösopimusten pohjalta. ETV:n ja Valovirran osalta yhteys yrityspalveluiden toimintaan on kuitenkin toistaiseksi ollut melko vähäistä, mutta toisaalta ETV:n osaamiseen ja alaan liittyvät yhteydenotot löytävät usein suoran kontaktin Valovirran tai tutkinnon edustajiin.

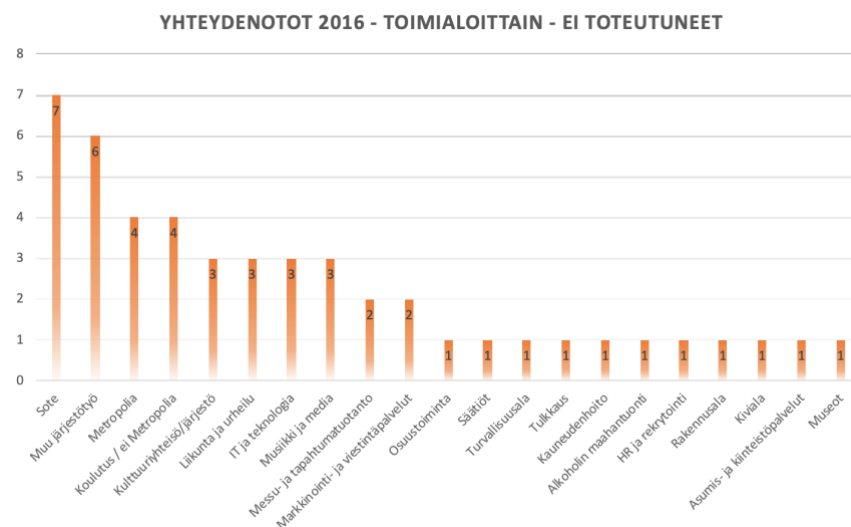
Millaisilla av-sisällöillä sitten on kysyntää? Miltä työelämän aloilta yhteydenotot ETV:lle tulevat, ja minkä tyyppiset projektit ovat päätyneet tuotantoon? Tein tilastoinnin vuosien 2016–2018 aikana Valovirta Audiovisualille saapuneista yhteydenotoista. Tilastointiin on otettu mukaan myös Metropolian sisäisiä, mm. tutkinnoilta, TKI- tai viestintäyksiköiltä tulleita yhteydenottoja. Olen saatavilla olleiden tietojen mukaan kategorisoinut yhteydenotot toimialoittain lopulta toteutuneisiin ja ei-toteutuneisiin projekteihin. Tilastoinnissa ei ole mukana projekteja, jotka ovat olleet suoraan integroitua opetukseen tai kontaktointi ei ole tapahtunut Valovirta Audiovisualin tai ETV:n kautta. Tilastoinnista on jätetty myös muutamia sellaisia yhteydenottoja pois, joita oli tuotannon vaiheen vuoksi vaikea määrittää mihinkään selkeään kategoriaan.

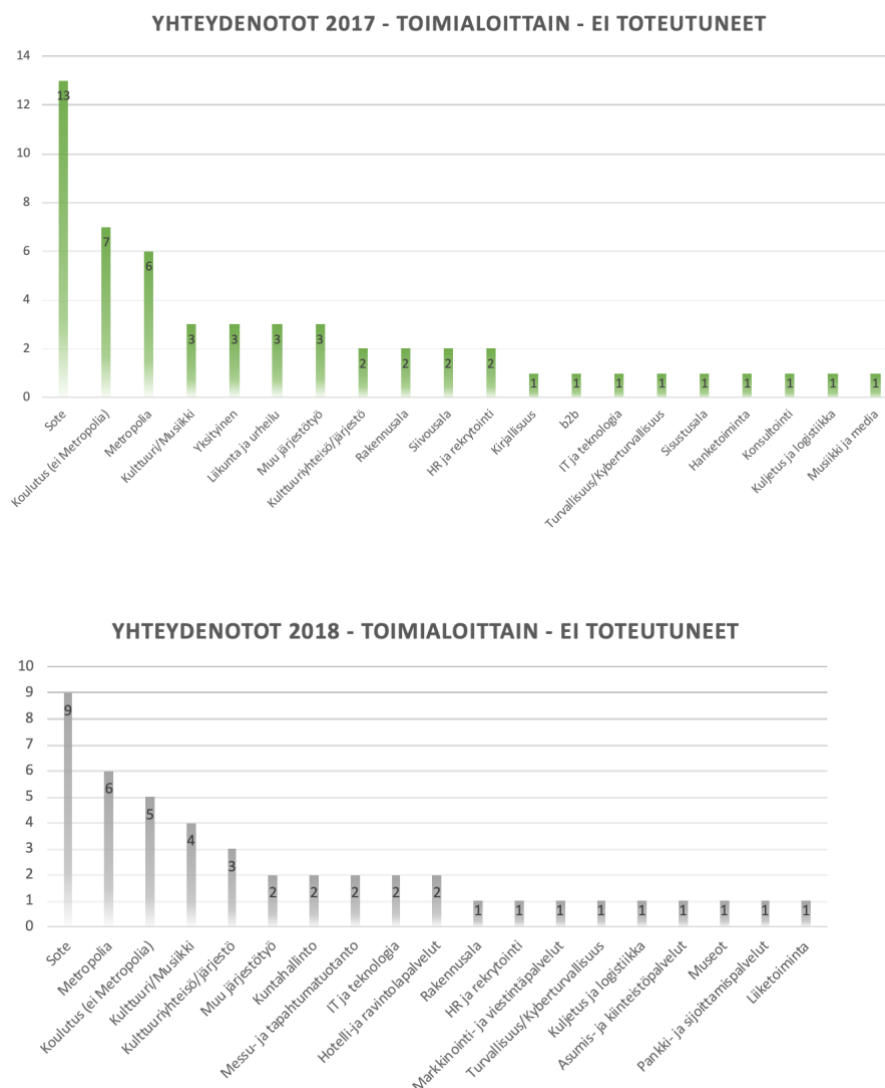

Kuvio 10 – Valovirtaan tulleet työelämäyhteydenotot 2018

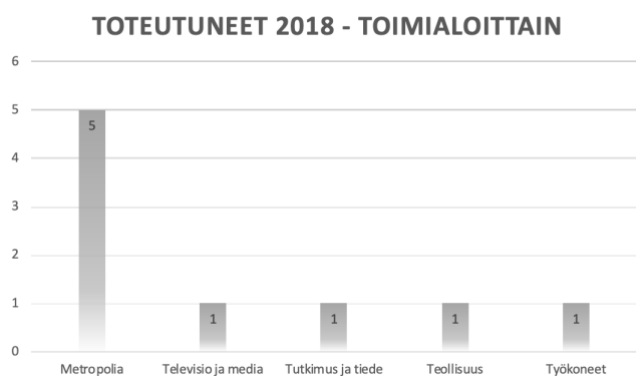
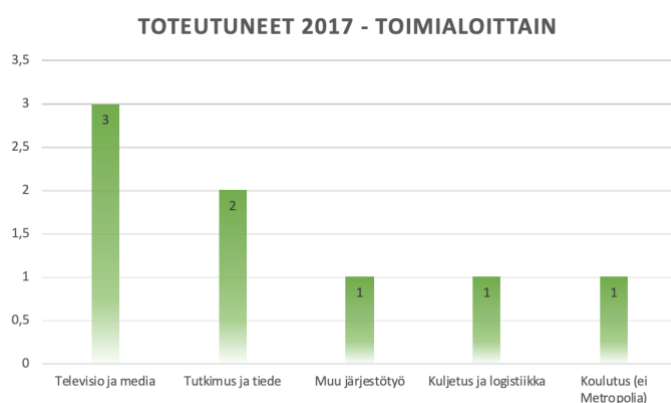
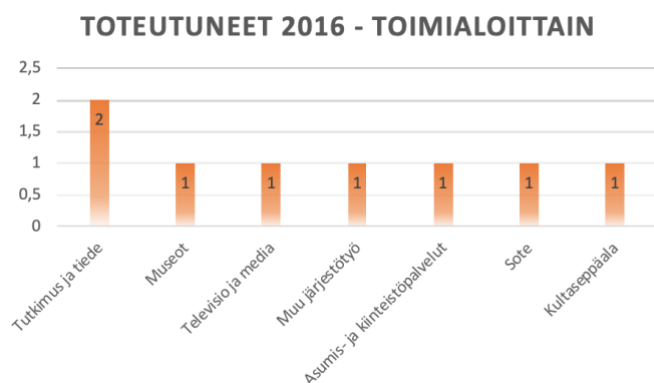
Yhteydenottojen määrä yhteensä vuosina 2016–2018 on pysynyt melko vakiona. Tuotantoon päätyneiden projektien määrä käytännössä on muuttumaton. Tästä voidaan tehdä johtopäätös, että seurantajakson aikainen työelämäprojekteihin varattu resurssi, käytettävissä olleet tekijät ja työelämäprojekteihin kohdistettu koordinointi on mahdollistanut vajaan kymmenen työelämäprojektia per lukuvuosi.

Kuvio 11 - Valovirtaan tulleet työelämäyhteydenotot aloittain, ei toteutuneet

Huomattavin seikka yhteydenottojen toimialoissa on, että otantajakson vuodesta riippumatta, yhteydenottoja on tullut selvästi eniten sote-alalta. Tilastoinnissa sote-toimialaan on yhdistetty julkisen ja yksityisen terveydenhuollon toimijat, sekä muut erilaisia sote-palveluita tarjoavat järjestöt ja organisaatiot. Metropolian sisäiset, muiden koulutusorganisaatioiden sekä kulttuurialan toimijoiden yhteydenotot pysyvät myös tasaisesti kärkipäässä. Muut yhteydenotot jakautuvat melko tasaisesti erilaisille toimialoille vuodesta riippuen.

Kuvio 12 - Valovirtaan tulleet työelämäyhteydenotot aloittain, toteutuneet

Huomattavaa on, että vaikka sote-alan yhteydenotot ovat vuosina 2016–2018 yhteydenottojen kärjessä, yhtäkään työtarjousta ei päätynyt tuotantoon. Aiempina vuosina, jotka eivät tilastoinnissa ole mukana, on tehty sote-alallekin tehty erilaisia toteutuksia. Syytä tähän on vaikea arvioida, mutta oman näkemykseni mukaan sote-alalla on paine saada uudistetuksi palvelutoimintoja, ja yksi keino tähän on esimerkiksi videoiden muotoon tehdyt info/palvelukuvausvideot. Resurssit ovat alalla tiukalla, eikä av-tuotantojen toteuttamiseen ole välttämättä osattu varata tarpeeksi rahaa. Tarjotut

projektit eivät todennäköisesti ole olleet soveltuvia tai riittävän kiinnostavia sisällöltään Valovirran toteutuksiin muiden tarjousten rinnalla. Vuonna 2019 kiinnitettiin huomioita sote-alan yhteydenottoihin, ja niistä tehdyt toteutukset tuottivat positiivisia kokemuksia ja onnistuneita tuotantoja. Isossa kuvassa valtaosa kaikista yhteydenotoista ei päädy toteutukseen tilaajan riittämättömien resurssien, tiukan aikataulun, tai soveltumattoman sisältönsä vuoksi.

Vuosina 2016–2017 Metropolian sisäisiä tilauksia ei tehty, mihin vaikuttanee vuosi 2015, jolloin toteutettiin melko vaativa brändivideotuotanto Metropolian viestinnälle. Vuonna 2018 näkyy selvä muutos Metropolian sisäisten toimeksiantojen toteutuksissa. Metropolia panosti viestintään, ja vuoden aikana tehtiin uusi brändivideo, joka esitteli koulutusta neljälle kampukselle keskittyneen toiminnan kautta. Merkittävästi vähentyneen ammattikorkeakoulurahoituksen tueksi Metropolia järjesti varainkeruukampanjan, johon Valovirta toteutti kampanjavideon yhteistyössä kansainvälisen viestintätoimisto KREAB:in kanssa. Tämän lisäksi Metropolia lanseerasi innovaatiokeskittymät osaksi organisaatiota, joita esittelevä video toteutettiin Valovirta Audiovisualissa, samoin kuin kevään yhteishakuun keskittyneen hakukampanjavideon. Kyseiset projektit ovat olleet koko organisaation kannalta tärkeitä, ja ne tarjosivat hyvää laadullista ja sisällöllistä haastetta tekijöille. Tuotantoihin oli varattu riittävästi resurssia, ja niiden toteuttaminen oli kustannustehokasta Metropolian viestinnälle verraten ulkoa ostettuun palveluun. Samalla päästiin esittelemään oman talon osaamista, ja hyödyt näistä näkökulmista olivat niin kutsuttuja win-win-tilanteita.

Vuosien 2019–2020 aikana Valovirta Audiovisualin toimintaan kiinnitettiin huomiota resursoiden siihen lehtoreiden työaikaan, sekä luomalla sitä varten Valovirta Audiovisual-opintojakso, jotta myös opintosuunnitelmassa olisi selkeä paikka Valovirran toiminnalle. Toimintatapaa kehitettiin, Valovirran verkkosivut uusittiin, sekä laskutus- ja palkanmaksukäytäntöjä yhtenäistettiin. Tämä helpotti työelämäprojektien koordinoitua opintojen järjestämisen osalta, ja sen myötä tekijöiden saatavuuden ja viestinnän osalta. Opinnäytteeseen ei ehtinyt mukaan vuosien 2019 ja 2020 työelämäyhteydenottojen tarkka tilastointi. Vuonna 2019 yhteydenottojen määrä kasvoi n. 85 yhteydenottoon, joista toteutukseen päätyi 17 projektia, määrä siis kaksinkertaistui edellisiin vuosiin verrattuna. Vuonna 2020 yhteydenottojen määrä oli samaa luokkaa kuin vuonna 2019, joista toteutukseen päätyi 15 projektia. Huomion kiinnittäminen ja resursointi Valovirran toimintaan näkyi välittömästi selvänä kasvuna toteutuneiden projektien lukumäärässä.

6.6 Yritysten ja korkeakoulujen yhteistyön haasteista

PK-yritysten näkemyksiä korkeakouluyhteistyöstä ja sen vaikuttavuudesta - selvityksen mukaan pienten ja keskisuurten yritysten ja korkeakoulujen yhteistyö on alihyödynnetty voimavara, jolle yritykset näkevät kasvavan tilauksen. Yritykset toivovat, että korkeakoulut panostaisivat toimintansa tunnettuuden, ymmärrettävyyden sekä saavutettavuuden lisäämiseen: ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen on tärkeää oppia viestimään nykyistä paremmin toiminnastaan sekä tarjoamistaan yhteistyömahdollisuuksista pk-yrityksille.

Selvityksen mukaan korkeakoulujen tulisi huomioida toiminnassaan selvemmin pienten ja keskisuurten yritysten monimuotoiset tarpeet ja linkittää yhteistyötä korkeakoulun johtamisjärjestelmään, sekä arvioida yhteistyön tuloksellisuutta kehittäen sitä systemaattisesti. Ilman panostusta yhteistyön rakentamiseen ei luonnollisesti pohjaakaan sille ole. Viimeisen kolmen vuoden aikana Metropolia on koordinoanut kumppanuuksia asiakkuusvastaavaverkoston avulla. Sen toiminnan käynnistämiseksi kartoitettiin laajasti koko organisaatiossa aiemmin tehtyä tai käynnissä olevaa työelämäyhteistyötä ja asiakkuuksia.

Pitkäjänteinen yhteistyö ja siitä saadut edut ovat huomattavia. Yhteistyötä tekevät yleisimmin sellaiset yritykset, joilla on yhteistyöstä jo aiempaa kokemusta. Nämä yritykset tekevät yhteistyötä sekä ammattikorkeakoulujen että yliopistojen kanssa ja hyödyntävät useita eri yhteistyön muotoja. Hyvä esimerkki ETV:n pitkäjänteisestä yhteistyöstä on yhteistyö Ylen kanssa, joka on käytännössä jatkunut tutkinto-ohjelman olemassaolosta lähtien. Ylen laaja-alainen toiminta mediakentällä tarjoaa monipuolisia vaihtoehtoja sovelluttaa erityyppisiä projekteja osaksi opintoja koko neljän vuoden opintojen ajalle. Ylen ulkoistaessa toimintaansa yhä enemmän, myös Valovirrälle on auennut mahdollisuuksia yhtenä toimijana sisällöntuotannossa. Toisena esimerkkinä voidaan nostaa Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, josta kirjoitin innovaatioprojekteihin liittyen luvussa 5.2. SKS:n kanssa tehty yhteistyö on rakentunut vuosien aikana useamman tutkinnon yhteistyön kautta, ja toimintatapojen tultua molemmille osapuolille tutuiksi, on helppoa kommunikoida ja suunnitella yhdessä myös tulevaisuuden hankkeita ja projekteja.

Selvityksen mukaan PK-yrityksissä keskeisimmin tunnistetut hyödyt liittyvät yhtäältä osaavan ja koulutetun työvoiman sekä toisaalta uuden tiedon ja osaamisen

saatavuuteen. Hyödyt näkyvät myös siinä, miten pienet ja keskisuuret yritykset kokevat korkeakouluyhteistyön vaikuttavuuden. Yritykset pitävät korkeakouluja ja niiden kanssa tehtävää yhteistyötä alueellisen vetovoiman ja kilpailukyvyn sekä alueen työllisyyden edistäjinä. Erityisesti yrittäjän tai yrityksen alakohtainen tai yritystoimintaan yleisemmin liittyvä osaaminen nähtiin tärkeänä perustana yhteistyön syventämiselle. Tätä kautta voidaan esimerkiksi tukea korkeakoulujen henkilöstön osaamisen vahvistamista sekä opetuksen kehittämistä. Yrittäjät tunnistavat ammattikorkeakoulun tehtävän aluekehitystä ja työelämää edistävänä toimijana, joka vaikuttaa myös heidän omaan elinkeinotoimintaansa etenkin pitkällä tähtäimellä. Suomen suurimpana ammattikorkeakouluna Metropolia pystyy tarjoamaan laajan spektrin eri alojen osaamista. Aalto yliopiston siirryttyä uudelle kampukselle Otaniemeen avautui Metropolian kulttuurialan opetukselle ja av-alan yrityksille hyvä tilaisuus keskittää samankaltaista toimintaa samalle alueelle. Olisi toivottavaa, että synergiaa syntyisi mahdollisimman paljon ja Arabian alue nähtäisiin luovana ja monipuolisena keskuksena kulttuurialalla. Helsinki XR Centerin toiminnan käynnistyminen ja pitkäjänteisen toimintamallin löytäminen on yksi tekijä sen tuodessa kontaktipintaa yritysten ja oppilaitosorganisaation välille.

Esteet korkeakouluyhteistyölle liittyvät PK-yritysten näkökulmasta useimmiten rajallisiin käytössä oleviin resursseihin sekä siihen, etteivät korkeakoulut viesti toiminnastaan riittävästi tai etteivät yritykset tunne korkeakoulujen toimintaa. Usein yhteistyöhön johtava aloite tulee yritykseltä itseltään. Toiminnasta viestimisen ohella yritykset toivovat korkeakouluilta myös selkeämpiä yhteydenottokanavia – tietoa siitä, kehen ottaa yhteyttä. Kun korkeakoulujen toiminta jää etäiseksi, johtaa se yhteydenoton vaikeutumiseen. Tämän seurauksena yhteistyö saatetaan yrityksissä nähdä vaivalloisena ja hyödyttömänä sen vaatimiin resursseihin nähden. Kirjoitin luvussa 6.5 proaktiivisesta viestimisestä työelämän suuntaan. Selkeän ja koordinoitun yhteydenottokanavan olemassaolo on ratkaisevaa, yhteydenoton tulee olla yritykselle helppoa ja sujuvaa. Etukäteen hyvin avattujen toimintatapojen presentoiminen auttaa yhteydenottajia pohtimaan etukäteen yhteistyön mahdollisuuksia. Tähän onkin uusituilla Metropolian verkkosivuilla panostettu, jota Valovirran oma verkkosivu täydentää syventävämmällä ja alakohtaisemmalla informaatiolla. Valovirran verkkosivua tulisi kuitenkin aktiivisesti kehittää ja päivittää, mutta tähänastiset resurssien puutteet ovat jarruttaneet sen edistämistä. Siihen, ettei yrityksellä ole resursseja lisätä yhteistyötä korkeakoulujen kanssa, on vaikea ammattikorkeakoulun vaikuttaa. Loppupeleissä

sopivat kumppanuudet löytyvät molempia hyödyttävän yhteistyön kohdatessa. Selvityksen mukaan PK-yritykset näkevät kuitenkin korkeakouluysteistyölle selvän tarpeen tulevaisuudessa. Tämä on tärkeä viesti, joka muistuttaa, että yhteistyön edellytyksiä tulee vahvistaa johdonmukaisesti. Työelämän murros, jatkuvan oppimisen edellyttämät kouluttautumismahdollisuudet sekä yhteiseen TKI-toimintaan liittyvä jatkuvan kehittämisen tukeminen tulevat lisäämään yhteistyön kysyntää entisestään. (Arene ry, UNIFI ry & Suomen Yrittäjät ry 2018.)

HR- viesti kirjoitti yrityksen näkökulmasta oppilaitosyhteistyötä tarkastelevassa artikkelissaan maaliskuussa 2019 muutoksista yhteiskunnassa ja taloudessa, jotka ohjaavat yrityksiä muuttamaan. Kehitys muuttaa henkilöstön osaamisen tarpeita, kun taas varttuneiden osaajien jääminen pois työelämästä pakottaa uusien kykyjen etsimiseen. Kokonaisvaltainen oppilaitosyhteistyö voidaan nähdä myös ennakoivana rekrytointia. Hyvä oppilaitosyhteistyö on pitkäjänteistä työtä, joka parantaa työnantajan tietoisuutta ja mainetta opiskelijoiden keskuudessa. Yhteistyö oppilaitoksen kanssa antaa kosketuspintaa koulutuksen sisältöön saataessa kokemusta mm. opiskelijoiden opinnäytetöiden, oppi- ja koulutussopimuksien sekä yhteisten projektien kautta. Toimiva yhteistyö oppilaitoksen kanssa avaa yritykselle valtavasti erilaisia mahdollisuuksia ja tarjoaa paljon hyödyntämätöntä potentiaalia. Valitettavan usein yritykset kuitenkin näkevät oppilaitoksen pelkästään yhtenä kanavana työpaikkojen julkaisemiseen. Oppilaitosyhteistyö on nimensä mukaisesti yhteistyötä, joista kummankin osapuolen tulee saada itselleen tärkeää hyötyä ja lisäarvoa. Yritykselle onkin tärkeää miettiä oppilaitosyhteistyötä suunnitellessa, millaiset tavoitteet yhteistyölle halutaan asettaa, ja mitä sillä halutaan saavuttaa. (HR viesti, 2019.)

6.7 Yhteenveto

ETV:n opetussuunnitelman kilpailuvalttina on tarjota opiskelijoille omaa erikoistumista painottavat tekniset taidot, ymmärrystä tarinankerronnasta ja keinoja toteuttaa merkityksellisiä sisältöjä sekä eväitä itsensä työllistämiseen. Koulutuksen luonne on nykyään enemmän painottunut moniosaavien tekijöiden kouluttamiseen. Elokuva- ja tv-alalla Suomessa on tekijä- ja osaajapulaa, etenkin tuotantosektorilla. Havaittavana syynä ovat yhteisvaikutukset tuotantopalvelujen kysynnän nopeasta kasvusta, tuotantojen vaatimustasosta ja av-alan koulutusleikkauksista. Tarpeeseen vastaavan, syventävän osaamisen koulutus vaatisi enemmän suuntautumispainotteiseen sekä

kotimaiseen ja kansainväliseen verkostotyöskentelyyn pohjautuvaa opetusta. Tämä on osoittautunut haasteelliseksi uuden OPS:n myötä. Elokuva- ja tv-alalle syntyneet osaajahaasteet tulee huomioida opetuksen suunnittelussa pitäen mielessä, että suuri osa ETV:n opiskelijoista suuntautuu laajasti media-alan eri työtehtäviin. Vuonna 2018 uudistettu ETV:n opetussuunnitelma pyrkii varmistamaan, että kaikilla olisi opintojensa aikana riittävästi kokemuksia, kokeilemisen mahdollisuuksia ja saatua tietoa laaja-alaisemmasta toimimisesta työelämässä. Tehtyjen OPS-muutosten vaikutukset nähdään vasta muutaman vuoden viiveellä, osaa muutoksessa näyttelee myös ammattikorkeakoulurahoituksen vähentyminen, jolla on suora vaikutus siihen, millaista opetusta on mahdollista järjestää.

Käytössä olevat työmenetelmät ja tekniikka alalla kehittyvät nopeasti, ja oppilaitoksilla ja opettajilla voi olla haastavaa pysyä tiedollisesti ja ammatillisesti mukana. Ratkaisuja alan osaamistarvekysyntään voitaisiin etsiä sopiville opintojaksoille sijoitetusta syventävästä opetuksesta. Sivutoimisten luennoitsijoiden fokusoidut lyhyet opetusjaksot ja tiiviimpi yhteistyö kv-yhteistyökorkeakoulujen kanssa jakaisi tietoa niin opiskelijoille kuin opetushenkilöstölle. Tämä vaatii paljon suunnitteluresursseja ja pitkäjänteistä työtä, ja ETV:n vähentyneen rahoituksen myötä opetuksen kehittäminen on ollut haastavaa. Yhteiset projektit XR Design-tutkinnon kanssa esim. innovaatioprojektissa tai Valovirran toteutuksissa monipuolistaisivat myös opiskelijoiden osaamista. Hyvin valikoidut työelämäprojektit antavat opiskelijoille valmiuksia toimia ja reagoida työelämlähtöisellä toimintatavalla ja ulkopuolelta saatu rahoitus tarjoaa vaihtoehtoja erilaisille toteutuksille. Työharjoittelun koordinoituihin panostamisella voitaisiin parantaa ajankohtaisen tiedon valumista alalla vallitsevista metodeista ja uusista tarpeista. Työelämäyhteistyön mallia voitaisiin kehittää aktiivisemmin yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa, mutta se vaatisi lisää resursseja opettajien työaikasunnitelmiin. Metropolian järjestämän täydennyskoulutuksen roolia voitaisiin pohtia sen osittaisessa integroimisessa myös opiskelijoiden saataville. Uudelle kulttuurikampukselle muuttaminen syksyllä 2021 toivottavasti energisoi työelämäkontaktien ja tutkintojen yhteistyön määrää jo pelkästään monimuotoisemman toimintaympäristön kautta.

Työelämäyhteydenottojen määrä ETV:lle ja Valovirtaan vuosina 2016–2018 on pysynyt melko vakiona. Seurantajakson aikainen työelämäprojekteihin varattu resurssi, käytettävissä olleet tekijät ja työelämäprojekteihin kohdistettu koordinoituihin mahdollistanut vajaan kymmenen työelämäprojektia per lukuvuosi. Vuositasolla

projekteja, joissa opintoihin soveltuvat määritteet toteutuvat, voisi olla enemmän. Yhteydenotoissa on ollut havaittavissa asennemuutosta, jossa toimeksiantojen ymmärretään lähtökohtaisesti olevan maksullisia. Tämä viestii parantuneesta informaatiosta oppilaitokselta työelämään suuntaan. Proaktiivinen lähestyminen työelämän toimijoihin, joilla on nähtävissä valmis potentiaali molempia hyödyttävään yhteistyöhön, voisi olla oppilaitoksen näkökulmasta parempi tapa toimia, mutta vaatisi työelämäyhteistyömallin erilaista koordinoitua.

Lukumääräisesti sote-alan yhteydenotot ovat vuosina 2016–2018 yhteydenottojen kärjessä, mutta ainuttakaan niistä ei päätynyt tuotantoon. Tarjotut projektit eivät todennäköisesti ole olleet soveltuvia sisällöltään tai resursseiltaan Valovirran toteutettavaksi muiden tarjousten rinnalla. Vuonna 2019 kiinnitettiin huomioita sote-alan yhteydenottoihin, ja tehdyt toteutukset tuottivat positiivisia kokemuksia. Vuonna 2018 näkyy selvä muutos Metropolian sisäisten toimeksiantojen toteutuksissa. Metropolia panosti viestintään ja Metropolialle toteutetut projektit olivat koko organisaation kannalta tärkeitä, tarjoten hyvää laadullista ja sisällöllistä haastetta tekijöille. Tuotantoihin oli varattu riittävästi resurssia, ja niissä päästiin esittelemään oman talon osaamista. Isossa kuvassa valtaosa yhteydenotoista ei päädy toteutukseen tilaajan riittämättömien resurssien, tiukan aikataulun, tai soveltumattoman sisältönsä vuoksi. Vuosien 2019–2020 aikana Valovirta Audiovisualin toimintaan resursoitiin lehtoreiden työaikaa, sekä luomalla sitä varten Valovirta Audiovisual-opintojakso. Tämä on helpottanut työelämäprojektien koordinoitua opintojen järjestämisen, ja sen myötä tekijöiden saatavuuden ja viestinnän osalta. Huomion kiinnittäminen ja resursointi Valovirran toimintaan näkyi välittömästi selvänä kasvuna toteutuneiden projektien lukumäärässä.

PK-yritysten mukaan yhteistyö korkeakoulujen kanssa koetaan alihyödynnettyinä voimavarana. Yritykset toivovat, että korkeakoulut panostaisivat toimintansa tunnettuuden, ymmärrettävyyden sekä saavutettavuuden lisäämiseen. Korkeakoulujen kanssa tehtävä yhteistyö nähdään alueellisen vetovoiman ja kilpailukykyyn sekä alueen työllisyyden tekijänä sekä mahdollisuutena kehittää opetusta. Esteet korkeakouluyhteistyölle liittyvät PK-yritysten näkökulmasta useimmiten rajallisiin käytössä oleviin resursseihin sekä korkeakoulujen riittämättömään viestintään toimintatavoistaan tai yhteydenottokanavistaan. Metropolian hiljattain uusituilla verkkosivuilla on panostettu työelämäinformaation saavuttavuuteen, jota Valovirran oma

verkkosivu täydentää syventävämmällä ja alakohteisemmalla informaatiolla. Valovirran verkkosivua tulisi aktiivisesti kehittää ja päivittää.

ETV:n pitkäjänteinen yhteistyö Ylen kanssa on jatkunut tutkinto-ohjelman olemassaolosta lähtien. Yhteistyössä on mahdollista soveltaa erityyppisiä projekteja osaksi opintoja. Ylen ulkoistaessa toimintaansa yhä enemmän, Valovirralla on auennut hyviä mahdollisuuksia sisällöntuottajana. Myös Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran tehty yhteistyö ETV:n kanssa on rakentunut vuosien aikana useamman tutkinnon yhteistyön kautta. Toimiva yhteistyö oppilaitoksen kanssa avaa työelämäkumppaneille paljon erilaisia mahdollisuuksia ja hyödyntää molempien osapuolten potentiaalia. Metropolian uudella kulttuurialan kampuksella tarjoutuu hyvä tilaisuus keskittää samankaltaista toimintaa samalle alueelle av-alan ja muiden potentiaalisten työelämäkumppaneiden kanssa. Olisi tavoiteltavaa, että tulevaisuudessa Helsingin Arabian alue nähtäisiin luovana ja monipuolisena keskuksena kulttuurialalla, jossa ETV:llä olisi selvä oma rooli ja vaikutus yhtenä työelämänyhteistyön toimijana.

Tämän luvun havaintojen pohjalta tehty SWOT-analyysi on esitetty taulukossa 4.

Taulukko 4 - SWOT-analyysi työelämäyhteistyöstä ja tulevaisuuden tarpeista.

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
• ETV:n opetussuunnitelma tarjoaa monipuolista sisältöä teknisen ja luovan sisällöntuotannon osaamiseen ja itsensä työllistämiseen • Suuri osa ETV:n opiskelijoista suuntautuu laajasti media-alan työtehtäviin • Hyvin valikoidut työelämäprojektit antavat opiskelijoille valmiuksia työelämään ja tuovat lisärahoitusta opetukseen • Työelämäyhteydenottojen määrä antaa mahdollisuuden valikoida sopivimmat projektit toteutukseen • Sisäisten projektien toteutus hedelmällistä sisällön ollessa osuva • Valovirta Audiovisual-opintojaksolle osoitettu opetusresurssi on selkeyttänyt toimintaa ja helpottanut opintojen koordinoitua ja tekijöiden saatavuutta	• Koulutuksen rahoituksen leikkaukset näkyvät opetuksen järjestämisessä ja sisällöissä • OPS:iin tehdyt muutokset konkretisoituvat vuosien viiveellä suhteessa työelämän osaamistarpeisiin • Valtaosa työelämäyhteydenotoista ei päädy toteutukseen, mutta niihin vastaamiseen ja projektin toteutusmahdollisuuksien arvioimiseen kuluu paljon aikaa

• Valovirran verkkosivu informoi Valovirran toimintaperiaatteista ja käytännöistä työelämän toimijan näkökulmasta • Pitkäjänteinen, hyvä yhteistyö Ylen kanssa • Elokuva- ja tv-alalla paljon työtä tarjolla, etenkin tuotantosektorilla • Metropolian uuden Arabian luovan kampuksen ja uusien toimitilojen tuoma monimuotoisempi toimintaympäristö	
MAHDOLLISUUDET • Sivutoimisten luennoitsijoiden lisätyt opetusjaksot tarjoaisivat tuoretta ammattiosaamista työelämän näkökulmasta • Tiiviimpi yhteistyö kv-yhteistyökorkeakoulujen kanssa voisi synnyttää uusia mahdollisuuksia opetuksen järjestämiseen ja mahdollisesti myös hankerahoitukseen • Yhteistyö XR-Design- tutkinnon kanssa monipuolistaisi opiskelijoiden osaamista • Työharjoittelun koordinointiin panostaminen parantaisi ajankohtaisen alan tiedon välittymistä työelämästä tutkintoon • Yhteistyö muiden alan toimijoiden kanssa osana alan täydennyskoulutusta • Proaktiivisempi lähestyminen työelämän toimijoihin voisi olla parempi tapa löytää soveltuvinta yhteistyötä	UHAT • Tarjoaako OPS riittävästi soveltuvaa ja syventävää osaamista työelämän tämän hetkisiin tarpeisiin? • Työmenetelmien ja tekniikan kehitys on nopeaa, oppilaitoksella haaste pysyä ammatillisesti mukana?

SWOT-analyysin pohjalta voidaan tunnistaa seuraavat keskeiset kehittämistarpeet:

- Uudistettua opetussuunnitelmaa olisi järkevää tarkastella siitä saadun kolmen vuoden kokemuksen pohjalta. Onko opetuksen sisällöissä tai koordinoinnissa kehitettävää, mm. suhteessa työelämän osaamistarpeisiin sekä työmenetelmien ja tekniikan kehityksen nykytilaan?

- Tiiviimpi yhteistyö Metropolian muiden toisiaan tukevien tutkintojen, työharjoittelupaikkojen, kv-yhteistyökorkeakoulujen ja muiden alan toimijoiden kanssa.

7 Johtopäätökset

Työelämäyhteistyötä toteutuu elokuvan ja television tutkinto-ohjelmassa laajasti ja monin eri tavoin. Sen vaikuttavuutta tulee arvioida useilta eri kanteilta, ja olen opinnäytteessäni pyrkinyt tuomaan ETV:ssä tapahtuvan työelämäyhteistyön muotojen kirjoa näkyväksi avaamalla mm. opintosuunnitelmaa erilaisin konkreettisten esimerkkien ja tilastojen avulla. Yleisellä tasolla hedelmälliseen työelämäyhteistyöhön liittyvät ja havaitut vahvuudet ja käytänteet jäävät kuitenkin osittain puutteiden ja olemassa olevien haasteiden varjoon. Suurimpana tekijänä tässä näyttäytyy resurssien puute ja käytäntöjen kehittämisen tarve.

ETV:llä on toimiva neuvottelukuntakäytäntö, ja henkilöstölle on kertynyt työelämäverkostojensa yhteistyöstä vuosien mittaan hyödyllistä hiljaista tietoa. Työelämäverkostojen aktiivisista ylläpitämisistä on kuitenkin vaikea ylläpitää käytettävissä olevan lehtoreiden työaikaresurssin puitteissa. Pällekkäiset ja erilaiset ETV:n opetussuunnitelmat ovat kuormittaneet opetuksen suunnittelua ja koordinoitua. Tämä on toivottavasti väistynyt tilanne, mikäli opintosuunnitelmaan ja hakijoiden sisäänottoon ei tehdä uusia radikaaleja muutoksia lähivuosina. Valintakoeprosessiin kohdistetut resurssileikkaukset ovat suoraviivaistaneet ja yksinkertaistaneet valintakokeita, eikä sivutoimisten työelämäedustajien käyttäminen valintakoeprosessissa ole ollut pitkään aikaan mahdollista. Tämä jättää hyödyntämättä tilaisuuden peilaavaan dialogiin lehtoreiden ja työelämän edustajien välillä valintakoeprosessin aikana. Dialogissa olisi mahdollisuus pureutua ajankohtaisiin työelämän tarpeisiin, ja samalla näkymä alalle hakeutuvien maailmaan avautuisi myös työelämän edustajien suuntaan. Alan ajankohtaista ja päivitettyä opetussisältöä omaavien sivutoimisten luennoitsijoiden puute opetuksessa on myös tekijä, joka toisi pienessäkin määrin lisää syvyyttä ja työelämäkeskeisyyttä opintoihin. Opintoihin liitetty osallistuminen erilaisiin alan tapahtumiin on jäänyt resurssisyydestä lähestulkoon kokonaan pois, lukuun ottamatta ilmaisia tai talkootyöhön liitettyjä tilaisuuksia.

Lehtoreiden työaikaresurssien tiukkuus näkyy myös jo kattavien perustaitojen osaamispohjan opettamisessa. Kysymys on pitkälti siitä, miten opinnot kyetään järjestämään olemassa olevalla opintosuunnitelmalla ja siihen varatulla opetusresurssilla. Opetuskäytäntöjä on kehitettävä, jotta vähemmälle jäänyt kontaktiopetus voidaan korvata muilla keinoin, ja osaamistavoitteet voidaan saavuttaa. Vallitsevassa tilanteessa oma kokemukseni on, että henkilöstön venymiskyky on saavuttanut pitkälti pisteen, jossa vähentämällä resursseja perusopetuksesta ei enää voida saavuttaa opintosuunnitelman määrittämää vaatimustasoa.

ETV:n projektilähtöinen ja joustava opetussuunnitelma tarjoaa opiskelijoille paljon käytännön tekemistä eri tavoin toteutetuissa työelämäprojekteissa ja näin ylläpitää työelämäyhteistyön reflektiota läpi opintojen. Työelämäyhteistyötä toteutuu siis useilla eri opintojaksoilla. Oikeanlaisten työelämäprojektien valinta soveltuville opintojaksoille on merkittävässä roolissa opiskelijoille saatavan konkreettisen työelämäkontaktin ja projektihallinnan kokemuksen osalta, antaen opiskelijoille valmiuksia työelämään. Tutkinnon opetuksen koordinoitua tukevaa lisärahoitusta auttaa myös laskutettavien tilaustöiden toteuttaminen, jolloin ulkopuolisten resurssien hyödyntäminen koulutuksessa on monipuolisempaa.

Vertailtaessa kokemuksia eri tavoin vuosina 2018 ja 2019 toteutetuissa innovaatioprojekteista, yhteistä opiskelijapalautteen perusteella oli, että opiskelijat kaipaivat selvästi käytäntöä ja nimenomaan omaa osaamistaan ja ammattialaansa kehittävää työtä, ja haasteet olivat teoriaopetuksen puutteet ja käytännön tekemisen ongelmallinen suhde. Työelämän edustajat molemmissa innovaatioprojekteissa koettiin poikkeuksetta asiantunteviksi. Vuoden 2018 enemmän käytäntöä ja oman alan osaamista sisältäneessä innovaatiototeutuksessa koettiin olleen selvästi parempi hyöty opintojaksolta saadun työelämäosaamisen merkityksen kannalta. Haasteina molemmissa olivat samaan aikaan muut käynnissä olleet päällekkäiset opinnot ja opiskelijoiden työn tasapuolinen jakautuminen toteutuksella. Metropolian monialaisessa innovaatioprojektissa tulisi kiinnittää huomiota oman alan osaamisen hyödyntämiseen. Jos opiskelijoiden toiveet käytännön tekemisen ja oman osaamisen työtehtävien hyödyntämisestä eivät toteudu, on uhkana opiskelijoiden motivaation katoaminen.

Ensimmäistä kertaa vuonna 2020 toteutetulla Tilaustyö-opintojaksolla todettiin sama opiskelijoiden työn ja työroolien tasapuolisen jakautumisen haaste sekä muut

kuormittavat päällekkäiset opinnot. Opintojakson puutteelliseen aikataulutukseen ennen opintojakson alkua ja tehtävääntöjen sisältöjen tarkkuuteen tulisi kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Työelämäosaamisen kannalta merkitys koettiin selkeänä, jota tukee myös saatu palaute opintojakson sisällön ammatillisten valmiuksien tuesta. Käytännön osuus opintojaksolla oli opiskelijoiden mielestä lähes optimaalinen.

Panostaminen opinnäytteiden teososien koordinoituun ohjaamiseen opiskelijaryhmässä on parantanut teososien kehittelyä ja samalla lisännyt niiden määrää. Parannus näkyy etenkin keskittyen teososien taiteelliseen ja tuotannolliseen arvoon sekä laatuun. Opinnäytteet ovat kuitenkin harvoin hankkeistettuja ja siten alaa konkreettisesti kehittävät opinnäytteiden sisällöt jäävät usein taka-alalle. Opinnäytteiden työelämälähtöisessä kehittämisessä olisi siis parannettavaa.

Työharjoittelu on oleellinen osa opintoja ja tärkeä työelämäyhteistyön muoto. Työharjoittelun osalta ETV:n lehtoreiden työaikaresurssit eivät riitä aktiiviseen dialogiin työnantajien kanssa eikä lehtoreiden aika riitä työharjoittelupaikoilla vierailmiseen. Työharjoittelupaikan löytäminen jää pitkälti opiskelijoiden vastuulle. ETV:llä on toimiva käytäntö työharjoittelun alkuinfoissa ja palautteissa ja tiedon kulku opiskelijoille tarjolla olevista työharjoittelupaikoista on sujuvaa. Vuorovaikutteinen yhteydenpito potentiaaliin työnantajiin olisi tärkeää työelämäyhteistyön kehittämisessä. Tuotannon ja käsikirjoittamisen työtehtävät ovat viime vuosina olleet selkeästi alan työllistävimpiä sektoreita, ja se näkyy myös ETV:n työharjoittelussa kasvaneissa määrissä suuntautuen näihin työtehtäviin.

ETV:n työelämäprojekteja koordinoiva luova oppimisympäristö Valovirta Audiovisual on opiskelijoille joustava ympäristö tehdä opintopisteitä ja ansaita harjoittelijapalkkaa alan työstä, sekä saada työelämäkokemusta vuorovaikutuksessa suoraan asiakkaiden kanssa. Asiakkaille opiskelijatyönä tarjottujen tuotantopalveluiden hinnoittelu on suhteellisen selkeällä ja suosituksiin perustuvalla pohjalla, ja opiskelijan työn hinnoittelussa on selkeä malli. Viime vuosina Valovirta Audiovisual-opintojaksolle osoitettu opetusresurssi on selkeyttänyt toimintaa ja helpottanut opintojen koordinoitua ja tekijöiden saatavuutta. Valtaosa Valovirralla tulevista yhteydenotoista ei silti päädy toteutukseen, mutta niihin vastaamiseen ja projektin toteutusmahdollisuuksien arvioimiseen kuluu paljon aikaa. Valovirran uudistettu verkkosivu informoi Valovirran toimintaperiaatteista ja käytännöistä työelämän toimijan näkökulmasta hyvin toimintaa

avaavalla tavalla, mutta informaatio on vaikeahkosti löydettävissä Metropolian omilta verkkosivuilta. Työelämäyhteydenottojen runsas määrä antaa kuitenkin mahdollisuuden valikoida sopivimmat projektit toteutukseen.

Valovirran oman erillisen liikevaihdon seuraaminen kirjanpidollisesti on auttanut kehittämään toimintaa sekoittamatta sitä tutkinnon budjettiin. Valovirran tai tutkinnon muun opetuksen yhteydessä toteutettujen hankkeiden sisällön ja tavoitteiden kohdatessa tutkinnon alan ja opetuksen koordinoinnin kanssa, yhteistyö hankkeiden kanssa on hedelmällistä ja taloudellisesti myös kannattavaa. Metropolian hankkeiden budjeteissa suunniteltuihin av-toteutuksiin ei kuitenkaan olla usein osattu resursoida oikealla tavalla. Hankkeiden tavallisimmin kaipaamat sisällöt eivät myöskään aina tarjoa Valovirralle sopivia ja opiskelijoita motivoivia toimeksiantoja. Tätä varten tehty av-tuotantojen hankesuunnitteluohjeistus on hyvä työkalu parantamaan av-tuotantojen suunnittelua hankkeissa jo hankehakuvaiheessa. Muu Metropolian sisäinen yhteistyö viestintäyksikön ja muiden tutkintojen kanssa monipuolistaa Valovirran projektitarjontaa ja tarjoaa hyvää näkyvyyttä töille. Sisäisten projektien hinnoittelukäytännössä on kuitenkin tarkennettavaa, vaikkakin kustannuksia tulee arvioida ja määritellä jonkin verran tapauskohtaisesti. Valovirralla asetettu tulostavoite painottaa kuitenkin tekijöiden kohdentamista ulkoisesti laskutettaviin asiakastöihin, eikä tekijöitä sisäisiin tai hanketuotantoihin aina riittä.

ETV:n opetussuunnitelma pyrkii tarjoamaan monipuolista opetussisältöä teknisen ja luovan sisällöntuotannon osaamiseen ja opiskelijoiden itsensä työllistämiseen, ja näin vastamaan alan työelämän muuttuviin tarpeisiin. Opetussuunnitelmaan tehdyt muutokset konkretisoituvat kuitenkin vasta vuosien viiveellä suhteessa työelämän osaamistarpeisiin. Alan koulutuksen rahoituksen leikkaukset näkyvät selvästi opetuksen järjestämisessä ja sisällöissä. Työmenetelmien ja tekniikan kehitys on nopeaa, ja on aiheellista pitää yllä keskustelua opintosuunnitelman soveltuvuudesta työelämän muuttuvissa tarpeissa. Tarjoaako se riittävästi soveltuvaa ja syventävää osaamista, ja onko oppilaitoksella haaste pysyä ammatillisesti mukana? Elokuva- ja tv-alalla tuotantotahti on kiihtynyt ja tuotantojen kokoluokka on kasvussa. Työtä on siis paljon työtä tarjolla, erityisesti tuotantosektorilla. On huomioitava kuitenkin, että suuri osa ETV:n opiskelijoista suuntautuu laajasti media-alan erilaisiin työtehtäviin, eikä pelkästään elokuva- ja tv-alan työtehtäviin.

Alla on listattu kolmeen eri kategoriaan SWOT-analyyseistä tunnistettuja keskeisiä kehittämistarpeita työelämäyhteistyön parantamiseksi. Kaikissa kategorioissa on huomioitu mahdollisuus vaikuttaa kehitystarpeisiin jo olemassaolevin resurssein tai melko vähäisin resurssipanostuksin pitkällä tähtäimellä. Luvussa 8 esittämissäni toimenpide-ehdotuksissa on mukana myös opinnäytteessä esiin nousseita teemoja, joihin panostaminen taloudellisesti parantaisi ETV:n työelämäyhteistyön merkittävyyttä ja vaikutusta isossa kokonaisuudessa.

Opetuksen pedagogiset kehitystarpeet

- Uudistettua opetussuunnitelmaa olisi järkevää tarkastella siitä saadun kolmen vuoden kokemuksen pohjalta, keskittyen opetuksen sisältöjen ja koordinoinnin kehittämiseen suhteessa työelämän osaamistarpeisiin sekä työmenetelmien ja tekniikan kehityksen nykytilaan.
- Innovaatioprojektien suunnittelussa tulisi pohtia monipuolisen yhteistyön mahdollisuuksia toisiaan tukevien koulutusalojen kanssa niin, että mukana olevat työelämätahot ja niiden tarjoamat sisältöhaasteet motivoivat opiskelijoita laajentamaan omaa osaamistaan jo opitun osaamisen pohjalta.
- Opiskelijoiden kannustaminen opinnäytteiden hankkeistamiseen. Tämä avaa valmistuvalle opiskelijalle hyvän väylän oman osaamisen näyttämiseen ja myös työllistymiseen sen kautta. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden opinnäytteen rahoittamiseen työelämälähtöisesti, oppilaitoksen rahoituksen puuttuessa kokonaan.

Organisaation sisäisen koordinoinnin kehittäminen

- Informaatiota hanketoiminnan suunnittelun ja ETV:n välillä olisi kehitettävä, jotta hankkeiden audiovisuaaliset tarpeet ja niiden vaatimat resurssit osataan tunnistaa jo hankkeen budjetointivaiheessa. Informaatiossa olisi tärkeää nostaa selkeästi esiin, millaisia projekteja ETV pääsääntöisesti haluaa ja kykenee toteuttamaan opintosuunnitelmaansa pohjautuen, sekä millaisen aikataulullisen liikkumavaran että resurssit ETV toteutuksiin tarvitsee.

- Valovirta Audiovisualin tulostavoitteessa on otettava huomioon sisäisesti ja ulkoisesti laskutettavien projektien suhde. Molemmissa tapauksissa tuotantoihin kiinnitetään tekijäresurssia ja kustannuksia syntyy. Valovirran toiminnassa osana jatkuvan oppimisen palveluja, painottuu kuitenkin ulkoisen laskutuksen liikevaihto. Tulostavoitteiden ja projektien valintaperiaatteiden perustaksi tulisi käydä enemmän keskustelua painopisteiden ja tavoitteiden rakentamiseksi selkeämmälle toimintapohjalle.

Yhteistyön kehittäminen

- Panostaminen aktiivisempaan vuoropuheluun työharjoittelupaikkojen kanssa. Työharjoittelu on merkittävä osa opintoja, ja mitä paremmin oppilaitos pystyy tukemaan opiskelijoita tarjoamalla mahdollisuuksia soveltuvista työharjoittelupaikoista, sitä sujuvammin opinnot etenevät ja yhteistyön muutkin mahdollisuudet työelämän kanssa paranevat.
- Tiiviimpi yhteistyö Metropolian muiden toisiaan tukevien tutkintojen, kv-yhteistyökorkeakoulujen ja muiden alan toimijoiden kanssa.

8 Pohdinta ja toimenpide-ehdotukset

Opinnäytteessäni esiin tulleet haasteet työelämäyhteistyön kehittämiseksi ja soveltamiseksi osana ETV:n tutkinto-ohjelmaa liittyvät usealta kohdista työaikaressursseihin ja niiden kohdentamiseen. Ratkaisuja koulutuksen perusrahoituksen tai Metropolian sisäisen rahanjaon parantamiseksi ei opinnäytteessä ole tutkittu. Sen osalta voidaan kuitenkin todeta, että rahoituksen merkittävä vähentyminen on vaikuttanut koulutuksen järjestämiseen ja sen puolesta kannattaa ja tulisi aktiivisesti pitää keskusteluyhteyttä auki rahoituksesta päättäviin tahoihin. Toimenpide-ehdotukset opinnäytteessä keskittyvät käytäntöjen ja opetuksen koordinoinnin kehittämiseen ja kautta paremmin kohdennettujen työaikaressurssien ja henkilöstön osaamisen hyödyntämiseen ja ylläpitämiseen.

Päällekkäisten ja erilaisten ETV:n opetussuunnitelmien väistyminen helpottaa lehtoreiden ja opetusta tukevan henkilöstön työtä vuoteen 2022 mennessä. Muuttuva työprosessi tulisi hyödyntää tehokkaasti. ETV:n työelämäyhteistyön vaikuttavuutta tulee arvioida ja kehittää pitkän tähtäimen suunnitelmilla. On tärkeää pitää mielessä erilaisia keinoja, joilla voidaan parantaa opiskelijoiden työelämätietoisuutta, työelämässä tarvittavien osaamisperusteiden opettamista sekä pitkäjänteistä yhteistyötä työelämäkumppaneiden kanssa, huomioiden sen vaikuttavuuden eri muotoja.

Ehdotan, että ETV tekee 3-vuotissuunnitelman työelämäyhteistyön kehittämiseksi seuraavasti:

- 1) Yhteisen keskustelun pohjalta tehdään toiminnan kehittämiseen priorisointivalintoja, ensin kolmen vuoden ajanjaksolle.
- 2) Kolmen vuoden seurantajakson jälkeen voidaan arvioida saavutettuja tuloksia, ja tehdä uusi suunnitelma.

Suunnitelman sisältöjen pohdintaan esitän seuraavia teemoja:

Pedagogisten menetelmien kehittäminen

Työaikaresurssien kireys näkyy myös jo kattavien perustaitojen osaamis pohjan opettamisessa. Tämä saattaa vaikuttaa pitkällä tähtäimellä osaamiseen, jonka tutkinto-ohjelman antaa alalle valmistuville tekijöille. Opinnot tulisi kyetä järjestämään olemassa olevalla opintosuunnitelmalla ja siihen varatulla opetusresurssilla. Opetuskäytäntöjä on kehitettävä edelleen, jotta esimerkiksi vähemmälle jäänyt kontaktiopetus voidaan korvata muilla keinoin. Verkkokurssien ja videotutoriaalien rakentamiseen voitaisiin kohdentaa valikoitua lehtoreille työaika.

Proaktiivisempi lähestyminen työelämän toimijoihin

ETV:n henkilöstölle työelämäverkostoista kertynyttä hiljaista tietoa olisi järkevää hyödyntää enemmän, mutta työelämäkontakteja tulisi myös aktiivisemmin pitää yllä. Tähän voitaisiin osoittaa kohdennettuja resursseja, jossa yhdessä pohditun suunnitelman mukaan voitaisiin rakentaa uusia kontakteja tutkinto-ohjelman omien intressien pohjalta. Proaktiivinen kontaktointi voisi olla parempi tapa myös Valovirran toiminnalle löytää soveltuvaa työelämäyhteistyötä, ja se vaatisi osittaista toiminnan

uudelleenkoordinointia. Toiminnan fokuksessa tulisi olla pyrkimys pitkäjänteiseen yhteistyöhön työelämäkumppaneiden kanssa, josta hyvänä esimerkkinä pitkään jatkunut yhteistyö Ylen kanssa.

Työharjoittelun koordinointiin panostaminen

Panostamalla työharjoittelun ohjausresursseihin dialogi työnantajien kanssa parantuisi ja ajankohtainen alan tieto erilaisista ammattikäytännöistä päivittyisi nopeammalla syklillä tutkintoon. Se parantaisi myös opiskelijoiden ja oppilaitoksen välistä vuorovaikutusta työharjoittelun aikana, näin loisi myös turvallisempaa ja tietoisempaa kokemusta työharjoitteluajasta kaikkien osapuolten kesken.

Sivutoimisten opettajien/luennoitsijoiden käyttäminen opetuksessa

Sivutoimisten opettajien/luennoitsijoiden käyttäminen opetuksen tukena on pitkälti resurssikysymys. Muitakin yhteistyömuotojen mahdollisuuksia tulisi tutkia, esimerkiksi asiantuntijavaihdon osalta. Resursointimahdollisuus olisi kuitenkin pidettävä keskusteluissa mukana suunniteltaessa tutkinnon budjettia.

Työelämäedustajien käyttäminen valintakoeprosessissa

Työelämäedustajien hyödyntäminen valintakokeissa on käytännössä resurssikysymys. Mahdollisuus olisi kuitenkin pidettävä keskusteluissa mukana suunniteltaessa tutkinnon budjettia.

Hanketoiminta

Tutkinnossa lehtoreiden työaikaan resursoitavien hankkeiden suunnitteluun ja valintaprosessiin pitkällä tähtäimellä lisää panostaminen voisi auttaa opetuksen suunnittelua, ja vähentää kuormitusta perusopetuksen koordinoinnista. Millaiset hankkeet ovat tutkinnolle ehdottoman hyödyllisiä, ja minkä sisältöiset hankkeet toteuttavat työelämäyhteistyötä edistävää kehitystä? Metropolian hankkeiden av-tuotantojen hankesuunnitteluohjeistusta tulisi aktiivisesti esitellä ja jakaa hankesuunnittelijoille ja koordinaattoreille, tässä tavoitteena parantaa Metropolia

tehtäviä hankehakuja ja näin edesauttaa hankerahoituksen kohdentumista myös ETV:n niissä tekemiin osatoteutuksiin.

Jatkuvaluonteinen ammattilaistapahtuma

Av-alan ammattilaisia ja opiskelijoita yhteen kokoava ammattilaistapahtuman järjestäminen on ollut ETV:ssä vireillä jo parin vuoden ajan, mutta jatkuvaluonteisesti hyvin onnistuakseen, se vaatisi vielä lisää työtä ja siihen osoitettua työaikaa. Yksi kanava on hyödyntää ETV:n neuvottelukuntaa pohtimalla vaihtoehtoja yhteisen tapahtumasisällön suunnittelussa.

Osallistuminen oman alan tapahtumiin

Opintoihin liitetty osallistuminen oman alan tapahtumiin olisi opiskelun monipuolisuuden kannalta tärkeää. Tapahtumien osallistumismaksujärjestelyihin voitaisiin kehittää selkeämpi malli, joka huomioitaisiin jokavuotisessa tutkinnon budjetissa. Yhtenä vaihtoehtona rahoituksen järjestämiseen on sopiville opintojaksoille vuosikursseittain kohdistetut, yksinkertaiset työelämäprojektit, joista laskutettava osuus kohdistettaisiin osallistumismaksuihin vuosittain.

Maksullinen täydennyskoulutus

Maksulliseen täydennyskoulutukseen panostaminen voisi olla taloudellisesti kannattavaa, mutta tämänhetkisten työaikaresurssien puitteissa haastavaa toteuttaa sen vaatimalla perusteellisella suunnittelulla. Suunnittelun lähtökohdaksi voisi olla perusteltua käynnistää yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa, jolloin ETV voisi toimia osatoteuttajana tarjoten esimerkiksi Metropolian ja tutkinnon infraa sekä koulutussuunnittelua täydennyskoulutuksen järjestämiseen.

Koulutusalojen monipuolisempi yhteistyö

Samankaltaisten ja toisiaan tukevien koulutusalojen yhteistyöhön panostaminen helpottaisi siihen soveltuvien opintojaksojen osalta opetuksen järjestämistä ja laajentaisi opiskelijoiden monialaista opiskelua. Innovaatioprojektien toteutukset mahdollistavat tämän hyvin, ja esimerkiksi yhteistyö viestinnän ja XR-Design-tutkinnon kanssa on osoittanut jo toimivuutensa.

Tilaustyö-opintojakson kehittäminen

Tilaustyö-opintojakson suunnittelussa oleellista on sopivien asiakasprojektin saaminen opintojaksolle. Edellä mainittu proaktiivisempi työelämäkumppaneiden lähestyminen edesauttaisi parhaiten opintojakson tavoitteisiin soveltuvien tilaustöiden löytymistä. Opintojaksolla tulisi olla myös enemmän luento-opetusta, joka keskittyisi nimenomaan asiakastyöprosessin kokonaisuuteen, sekä visuaalisen ja graafisen ilmeen huomioimiseen ja toteuttamiseen asiakastyössä.

Valovirta Audiovisualin toiminnan kehittäminen

Valovirran toiminta on viime vuosina aktivoitunut lisää ja opetusresurssien kohdistaminen sen toimintaan on selvästi vaikuttanut tuotantojen ja osallistuvien opiskelijoiden määrään. Tämä on näkynyt myös Valovirran liikevaihdossa positiivisesti, mutta ulkoisten ja sisäisten projektien valintaprosessiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Tuotantojen dynaaminen luonne ottaa huomioon toimijoiden erilaiset tarpeet ja mahdollistavat opiskelijoiden yksilöllisiä kehitysmispolkuja, mutta kehitettävää on vielä etenkin viestinnässä niin opiskelijoiden, asiakkaiden kuin Metropolian toimijoiden suuntaan. Valovirran verkkosivua tulisi kehittää ja löydettävyyttä Metropolian omilta verkkosivuilta parantaa. Uuden Arabian kulttuurikampuksen ja uusien toimitilojen tuoma monimuotoisempi toimintaympäristö tulisi hyödyntää myös Valovirran toiminnassa tuoden sen palvelut paremmin näkyväksi kampuksella ja verkossa.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 14.11.2014/923/4§:

<<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>>. (Luettu 14.9.2021.)

Ammattipeda 2020a. Työelämäyhteistyö.

<<http://www10.edu.fi/ammattipeda/?sivu=tyoelamayhteistyö>>. (Luettu 14.9.2021.)

Arene ry, UNIFI ry. & Suomen Yrittäjät ry 2018. Selvitys: PK-yritysten näkemyksiä korkeakouluyhteistyöstä ja sen vaikuttavuudesta.

<http://www.arene.fi/wp-content/uploads/PDF/2018/Pk_selvityksen_yhteenveto_verkko.pdf> (Luettu 14.9.2021)

Elokuvat & kuunnelmat:

"Mutsis on SKS" 2016 <<https://youtu.be/nIMFnqbPIJQ>> (Luettu 14.9.2021)

"Lönrot-files" 2016 <<https://youtu.be/BkkcnkQihwk>> (Luettu 14.9.2021)

"Murder by the book" 2018 <https://youtu.be/CX8StU_4Eq8> (Luettu 14.9.2021)

"Makita – get the job done" 2019 <<https://youtu.be/fCwGxYauuFc>>

"Haavoittunut 2018", "Kartanomysteeri 2018", "Nauhuri" 2018. ETV:n arkisto

Hakola Noora & Tuohimaa Arto 24.1.2020. Seminaari Action! Osaajapula, alaltapako ja työllistymisen esteet - Aalto yliopisto.

HR viesti 2019. Artikkel: Harhaluuloja oppilaitosyhteistyöstä.

<<https://www.hrviesti.fi/natiivi/178/Harhaluuloja%20oppilaitosyhteisty%c3%b6st%c3%a4>> (Luettu 14.9.2021)

ICCO World PR Report 2018-2019. PR- ja viestintäalan globaalin järjestön vuosittainen raportti alan näkymistä <<https://iccopr.com/icco-launches-world-pr-report-2018-2019-our-time-in-the-sun-is-now-and-in-the-years-to-come>> (Luettu 14.9.2021)

Keinonen, Vermilä 2019. Suomi tuotantopalvelumaan – Selvityksen raportti.

<<https://apfi.fi/wp-content/uploads/Suomi-tuotantopalvelumaana-selvitys-1.pdf>> (Luettu 14.9.2021.)

Kilpailuviraston aloite oppilaitoksille ja muille keskeisille sidosryhmille 4.11.2002 Dnro 634/41/2001.

<<https://www.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/aloitteet-lausunnot-ja-kannanotot/kilpailuvirasto/2002/4.11.2002-seurantatutkimus-opiskelijatoiden-ja-koulutuslaitosten-muiden-hyodykkeiden-hinnoittelusta>> (Luettu 14.9.2021)

Kilpailuviraston lausunto oppilaitoksille ja muille keskeisille sidosryhmille 15.10.1998 Dnro 915/71/1998.

<<https://www.kkv.fi/ratkaisut-ja-julkaisut/aloitteet-lausunnot-ja-kannanotot/kilpailuvirasto/1998/15.10.1998-aloite-suositus-opiskelijatoiden-ja-koulutuslaitosten-tuottamien-muiden-hyodykkeiden-hinnoittelusta>> (luettu 14.9.2021)

KKV ja aluehallintovirasto, Muistio 1 (11), Dnro 153/14.00.40/2016.

<<https://www.kkv.fi/globalassets/kkv-suomi/ajankohtaista/tiedotteet/2017/muistio-4-1-2017-kuntayhtymaselvitys.pdf>> (luettu 14.9.2021)

Metropolia 2020a. Tutkintosääntö.

<<https://www.metropolia.fi/sites/default/files/documents/Tietoa%20opiskelusta/Ohjeet%20ja%20s%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6t/metropolia-ammattikorkeakoulun-tutkintosaanto-2020.pdf>>. (Luettu 14.9.2021.)

Metropolia 2020b. Organisaatio ja strategia.
<<https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/organisaatio-ja-strategia>>. (Luettu 14.9.2021.)

Metropolia 2020c. ETV kompetenssimatriisi.

<<https://opinto-opas.metropolia.fi/fi/88094/fi/70419/KXC20S1/year/2020>>

Metropolia 2020d. ETV-opetussuunnitelma 2020. Monialainen innovaatioprojekti.

<<https://opinto-opas.metropolia.fi/fi/88094/fi/70419/KXC20S1/year/2020>>. (Luettu 14.9.2021.)

Metropolia 2020e. Valovirta. < <https://valovirta.metropolia.fi/>> (Luettu 14.9.2021)

Metropolia 2020f. < <https://www.metropolia.fi/fi/asiakastyot-ja-palvelut>> (Luettu 14.9.2021)

Oksanen-Särelä Katja & Kurlin Niiniaho Ari 2020. ”Sinnikkyys ja rakkaus liikkuvaan kuvaan - Elokuva-alalle 2005–2019 valmistuneiden työllistyminen”, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

<https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2020/sinnikkyys_ja_rakkaus_liikkuvaan_kuvaan_raportti.pdf> (Luettu 14.9.2021)

Ranta-Meyer Tuire 2014. ”Kolmikannan kaduilla yhteiskehittelyn puutarhaan - työelämälähtöisyyden uusi utopia?” Keränen, Säntti, Rantala, Vilksa (toim.): Reittejä työelämä muutoksessa. Metropolia.

Repo 2019. Viestinnän tulevaisuus 2019 -blogikirjoitus.

<<https://viesti.fi/viestinnan-tulevaisuus-2019>> (Luettu 14.9.2021)

Salo, Louhivuori, Matinmikko, Seppälä, Luis & Marjamäki 2019. Re:start -hanke.

Puolivälikatsaus. <[http://restart.metropolia.fi/wp-](http://restart.metropolia.fi/wp-content/uploads/2020/05/Restart_vuosikatsaus_2019_200320_screen_RGB.pdf)

[content/uploads/2020/05/Restart_vuosikatsaus_2019_200320_screen_RGB.pdf](http://restart.metropolia.fi/wp-content/uploads/2020/05/Restart_vuosikatsaus_2019_200320_screen_RGB.pdf)>

(Luettu 14.9.2021)

TAMK Mediapolis. Sisällöntuotannon ja ICT-alan keskus <<https://mediapolis.fi/page/2>>

(Luettu 14.9.2021)

Turun yliopisto 2019. Mediatiedote. Laura-Maija Heron väitöskirja ”Learning to develop innovations. Individual competence, multidisciplinary activity systems and student

experience. <[https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/vaitos/innovaatioiden-kehittamista-](https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/vaitos/innovaatioiden-kehittamista-opitaan-aidoissa-monialaisissa-kehitysprojekteissa)

[opitaan-aidoissa-monialaisissa-kehitysprojekteissa](https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/vaitos/innovaatioiden-kehittamista-opitaan-aidoissa-monialaisissa-kehitysprojekteissa)> (Luettu 14.9.2021)